

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΑΝΔΡ. Δ. ΚΥΡΚΙΛΙΤΣΗ

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Πρός χρῆσιν τῶν Σπουδαστῶν
τῆς Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς Πειραιῶς

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΒΙΚΤΩΡ ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ — ΦΕΙΔΙΟΥ 16 — ΑΘΗΝΑΙ 1968

0/19/11
7. 660482

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΑΝΔΡ. Δ. ΚΥΡΚΙΛΙΤΣΗ

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

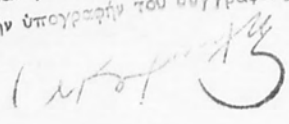
ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Πρός χρῆσιν τῶν Σπουδαστῶν
τῆς Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς Πειραιῶς

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΒΙΚΤΩΡ ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ — ΦΕΙΔΙΟΥ 16 — ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΣΕ)

Πάν γνήσιον αντίτυπον φέρει
την υπογραφήν του συγγραφέως

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	σελ. 3
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	" 5

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἐντικειμένον - θέσις καὶ σημασία τῶν προβλημάτων καὶ ἀποστολή τῆς Τραπεζικῆς Οἰκονομικῆς. Γενικά Προβλήματα.....	" 9
--	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Βασικαὶ ἔννοιαι - Τράπεζα - Τραπεζίτης	" 19
Οἰκονομικὴ πίστις καὶ πιστωτικαὶ πράξεις.....	" 20
Διάκρισις κατηγορῶν Οἰκονομικῆς πίστεως - Διαμεσολάβησις κατὰ τὴν ἄσκησιν τῆς πίστεως	" 23

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Κατηγορία Τραπεζῶν.....	" 28
Ἡ Σύνθεσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Τραπεζικοῦ συστήματος....	" 36

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Ἑλληνικὴ νομοθεσία περὶ Τραπεζῶν - Γενικαὶ διατάξεις ..	" 40
Ἐλεγχος πίστεως - Νομισματικὴ Ἐπιτροπὴ - Ἐλεγχος τραπεζικῆς χρηματοδοτήσεως - Διοικητικὰ ὄργανα ἐλέγχου - Ὑποβολὴ καταστάσεων	" 42

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Γενικαὶ τραπεζικαὶ ἐπιχειρηματικαὶ ἀρχαί - Ρευστότης - ἀσφάλεια - κατανομή κινδύνων - ἐνημερότης - ἀποδοτικότητα - ἀρτία ὀργάνωσις	" 50
--	------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Αἱ τραπεζικαὶ λειτουργίαι ἐν γένει	" 62
Τραπεζικὴ πρόσοδος - Τραπεζικόν κόστος - Κέρδη.....	" 63

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

	σελ.
Αί παθητικάί λειτουργίαι.....	" 66
Καταθέσεις.....	" 66
"Εκδοσις όμολογιακῶν δανεῶν.....	" 72
"Εκδοσις τραπεζογραμματίων.....	" 73
Τραπεζικαί άποδοχαί.....	" 74

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

"Ενεργητικάί λειτουργίαι.....	" 75
Προϋποθέσεις χορηγήσεως πιστώσεων.....	" 75
Αί κυρίως πιστωτικάί πράξεις.....	" 78
Προεξόφλησις - "Αναπροεξόφλησις.....	" 78
Δάνεια επί προσωπική άσφαλεία.....	" 80
Δάνεια έναντι έμπραγμάτου άσφαλείας.....	" 80
"Ανοικτός λογαριασμός.....	" 82
Συμμετοχαί εις έπιχειρήσεις.....	" 83
"Επενδύσεις κεφαλαίων.....	" 83
"Αγοραπωλησία έξωτερικοῦ συναλλάγματος.....	" 84
"Ενέγγυοι πιστώσεις.....	" 86

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

Λειτουργία παροχής ύπηρεσίας.....	" 89
"Εκδοσις τραπεζικῶν έπιταγῶν καί έντολῶν.....	" 89
"Ιδωτική έπιταγή - Δίγραμμος έπιταγή - Γραφείων Συμ- ψηφισμοῦ έπιταγῶν.....	" 89
"Εκδοσις πιστωτικῶν έπιστολῶν.....	" 91
Χρηματοποστολαί.....	" 92
Εἴσπραξις αξιῶν.....	" 93
"Εγγυητικάί έπιστολαί.....	" 95

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἑλληνική

Ἄνδρέου Α.	Ἡ ἐποπτεία τῶν τραπεζῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ	Ἄθῆναι 1951
Γαλάνη Δ.	Θέματα Τραπεζικῆς Οἰκονομικῆς	" 1959
Γαλάνη Δ.	Νομισματικὴ Πολιτικὴ καὶ Πιστωτικοὶ Ἑλεγχοί	" 1959
Γαλάνη Θ.	Ρευστότης τραπεζικῶν καταθέσεων	" 1949
—	Ἀναδιоргάνωσις τῆς πίστεως	" 1945
—	Τραπεζικαὶ μελέται	" 1946
Γεωργιάδου Μαρ.	Τὸ πρόβλημα τῆς ρευστότητος	" 1950
Γιαννακοπούλου Σ.	Τραπεζικὴ Τεχνικὴ	" 1947
Δαμασκηνίδου Α.	Τὸ πρόβλημα τῆς Βιομηχανικῆς πίστεως	Θεσ/νίκη 1942
Ἑθνικῆς Τραπεζῆς	Κῶδιξ ἐγκυκλίων καὶ εἰδικῶν ὀργανικῶν διατάξεων	Ἄθῆναι 1928
KALVERAM W.	Τὰ ὑποχρεωτικὰ ἀποθεματικὰ τῶν ἑλληνικῶν τραπεζῶν	" 1930
Κοριζῆ Α.	Ἡ ἀγροτικὴ πίστις καὶ ἡ Ε.Τ.Ε.	" 1925
Κανᾶ Γ.	Ἡ νεωτέρα ἐξέλιξις καὶ ἀποστολὴ τῶν ἑκδοτικῶν Τραπεζῶν	" 1952
Κρμπᾶ Ἦλ.	Αἱ τράπεζαι καὶ ἡ παραγωγικότης	" 1962
Κυρκιλίτση Α.	Αἱ τράπεζαι ἐν Ἑλλάδι	" 1934
—	Νομοθετικὴ ρύθμισις τῶν τραπεζῶν ἐν Εὐρώπῃ	" 1936

Κυρκιλίτση Α.	Λειτουργικαί ἀναπροσαρμογαί τοῦ Ἑλληνικοῦ συστήματος χρηματοδοτήσεως	Ἀθῆναι 1963
Λώλου Λ.	Τό τραπεζικόν σύστημα	" 1965
Μπακοπούλου Ν.	Περί ἐκδοτικῶν τραπεζῶν	" 1920
Μυλωνᾶ Α.	Γεωργική καί κτηματική πίστις IV	" 1919
Παρασκευοπούλου Ι.	Ἡ οἰκονομική πίστις	" 1936
—	Ἔννοια καί πολιτική ρευστότητος τῶν Τραπεζῶν (εἰς Ἐπιθεώρησιν Κοιν. καί Δημ. Οἰκονομικῆς)	" 1939
Παπακωστοπούλου Ι.	Ἡ τεχνική τῶν ἐγγυητικῶν ἐπιστολῶν	" 1962
Πεσμαζόγλου Ι.	Ἐξελιξίσεις καί προοπτικαί εἰς τήν ἑλληνικήν πιστωτικήν ὀργάνωσιν	" 1957
Σπανδανοπούλου Ι.	Ἔργασιαί καί λογιστική τραπεζῶν	" 1938
Σιαμσιάρη Κ.	Ἡ ἑλληνική Τραπεζική Ὀργάνωσις	" 1966
Σπουργίτη Α.	Τραπεζικά καί συναλλαγματικά μελετήματα	" 1928
Τσουτρέλη Εὐρ.	Τεχνική καί Οἰκονομική τῶν τραπεζικῶν ἐργασῶν	" 1961
—	Χρηματοδοτικαί λειτουργίαι τραπεζῶν	" 1965
Χαριτάκη Γ.	Ρευστά διαθέσιμα καί Νομοθεσία	" 1930

Ξένη

(Ἡ σχετική βιβλιογραφία εἰς ξένας γλώσσας εἶναι ἐκτενεστάτη. Ὡς ἐκ τούτου παρατίθενται ἐνταῦθα ἐλάχιστα μόνον βασικά συγγράμματα).

Asdant H. (μετάφρ. Κ.Πουλη)	Εἰσαγωγή εἰς τήν Τραπεζικήν Οἰκονομικήν	Ἀθῆναι 1964
--------------------------------	---	-------------

Baudhuin F.	Crédit et Banque	Paris	1945
Hamel J.	Banques et Opérations de Banque	"	1933
Galbrath J.A.	The Economics of banking Operations	Montreal	1963
Petit L. R. de Veyrac	Le Crédit et l'organisation Bancaire	Paris	1938
Rodkey R.	Sound policies for bank management	N. York	1944
Obst	Das Bankgeschäft	Stuttgart	1930
Sayers R.	Modern Banking	Oxford	1954
Spentsas G.	Aperçu du système bancaire actuel de la Grèce	Athènes	1955
Whittlesey Ch.	Principles and practices of money and banking	N. York	1948

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Ἀντικείμενον τῆς Τραπεζικῆς Οἰκονομικῆς.

Ἡ Τραπεζικὴ Οἰκονομικὴ ἔχει ὡς ἀντικείμενον ἐρεύνης τὰ προβλήματα τῶν τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων τὰ ἀφορῶντα τόσον εἰς τὴν ἐσωτερικὴν δρᾶσιν αὐτῶν - ἐκμετάλλευσιν - ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῶν δρᾶσιν, δηλ. τὰς συναλλαγὰς καὶ σχέσεις μετὰ τῶν λοιπῶν οἰκονομικῶν μονάδων καὶ τὰς ἐντεῦθεν προκυπούσας ἐπιδράσεις ἐν τῇ γενικωτέρᾳ διαμορφώσει τῆς κοινωνικῆς οἰκονομίας. Ὡς Τραπεζικὰς δ' ἐπιχειρήσεις χαρακτηρίζομεν τοὺς περιριστικούς οἰκονομικούς ὀργανισμούς, τῶν ὀποίων ἡ δρᾶσις ἀποβλέπει ἀφ' ἑνός εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῆς ἀποταμιεύσεως καὶ ἀποδοχῆν πάσης φύσεως καταθέσεων καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν δι' ἀγοραστικῆς δυνάμεως ἐξυπηρέτησιν καὶ ἐφοδιασμόν τῶν πάσης φύσεως οἰκονομικῶν μονάδων.

Μολονότι εἰς τὰ ἐπόμενα Κεφάλαια θὰ ἐπακολουθήσῃ συστηματικωτέρα ἀνάλυσις τοῦ ρόλου, τῆς δράσεως καὶ τῶν λειτουργιῶν τῶν τραπεζῶν, ὡς καὶ ὅλων τῶν συναφῶν ζητημάτων, ἐν τούτοις θεωροῦμεν σκόπιμον ὅπως εὐθύς ἀμέσως καὶ ὅλως περιληπτικῶς θίξωμεν εἰς τό παρὸν εἰσαγωγικόν Κεφάλαιον σημειᾶ τινὰ σχετικὰ μέ τὴν φύσιν τῆς τραπεζικῆς λειτουργίας.

Ἡ ὕπαρξις καὶ δρᾶσις τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων διαπιστοῦται ἱστορικῶς, ὅτι ἀνάγεται εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους.

Τοῦτο δέν σημαίνει, ὅτι χρηματικός δανεισμός δέν ἐλάμβανε χώραν ἀπ' εὐθείας μεταξύ ἰδωτῶν ἢ ἰδωτῶν (μή τραπεζιτῶν) καί διαφόρων μορφῶν ἐπιχειρήσεων ἢ διαφόρων ἐπιχειρήσεων, ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως τραπεζῶν. Ἀντιθέτως, καί εἰς τήν σημερινήν ἀκόμη ἐποχήν παντοειδεῖς μορφαί δανεισμοῦ, περιλαμβανομένου καί τοῦ χρηματικοῦ, λαμβάνουν συνεχῶς χώραν. Ἡ ὑπαρξις ὅμως τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων ὡς ἰδιαιτέρων οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν δεικνύει τήν οἰκονομικήν σημασίαν, τήν ὁποίαν ἀνέκαθεν εἶχεν ὁ ἐπαγγελματικός διαχωρισμός τῆς λειτουργίας τοῦ χρηματικοῦ δανεισμοῦ ἐντός τῆς ὅλης οἰκονομικῆς δραστηριότητος καί διαδικασίας.

Καί διά τās παλαιότερας μέν ἐποχάς θά ἡδύνατο νά λεχθῆ, ὅτι τὰ χρησιμοποιούμενα ὑπό τῶν τότε τραπεζῶν καί τραπεζιτῶν κεφάλαια ἀνῆκον κατά τό πλεῖστον εἰς αὐτούς τούς ἰδίους, καίτοι ἡ συγκέντρωσις κεφαλαίων ὑπό μορφήν καταθέσεων (παρακαταθήκη) δέν ἦτο λειτουργία ἄγνωστος ἀκόμη καί εἰς τό ἀπώτατον ἱστορικῶς παρελθόν.

Ἀπό τινων ὅμως ἑκατονταετηρίδων καί ἐντεῦθεν τὰ χρησιμοποιούμενα ὑπό τῶν τραπεζῶν κεφάλαια κατά μικρόν ποσοστόν ἀντιπροσωπεύουν ἴδια κεφάλαια καί κατά τό μέγιστον ποσοστόν κεφάλαια συγκεντρούμενα διά τῆς ὁδοῦ τῶν καταθέσεων τῶν ἀποταμιευτῶν, δηλαδή προσώπων, τὰ ὁποῖα ἔνεκα ποικίλων λόγων ἀδυνατοῦν νά χρησιμοποιήσουν ταῦτα ἀπ' εὐθείας εἰς ἐπιχειρηματικούς ἢ δανειακοὺς σκοπούς. Ἡ ἔντασις τοῦ φαινομένου τούτου παρατηρεῖται εἰς τούς νεωτέρους χρόνους καί ἰδίᾳ εἰς τήν σύγχρονον ἐποχήν, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται ὡς ἡ κατ' ἐξοχήν περίοδος τῆς ἐγχορηγίας συναλλακτικῆς οἰκονομίας.

Εἰς τόν μηχανισμόν τῆς τραπεζικῆς λειτουργίας, καί δὴ εἰς τόν δανειστικόν ρόλον τῶν τραπεζῶν, κυριώτατον ρόλον παίζει ἡ οἰκονομική πίστις. Οἱ τραπεζικοὶ ὀργανισμοί, ἵνα συγκεντρώσουν ἀποταμιευτικά κεφάλαια, πρέπει νά ἀπολαύουν τῆς πίστεως (ἐμπιστοσύνης) τοῦ κοινοῦ. Καί ἀντιθέτως, διά νά τύχη οἰοσδῆποτε ἐπιχειρηματίας ἢ ἀπλοῦς

ιδιώτης πιστωτικῆς τραπεζικῆς διευκολύνσεως, ἢ ἄλλως τραπεζικοῦ δανείου, πρέπει νά "ἀπολαύη πίστεως" γενικῶς ὑπό τῶν συναλλασσομένων μετ' αὐτοῦ, ἥτις "πίστις" ἐκτιμᾶται ὑπό τῶν τραπεζικῶν ἰδρυμάτων καί ἀποτελεῖ τήν κυρίαν βᾶσιν, ἐφ' ἧς στηρίζεται ἡ ὑπ' αὐτῶν χορήγησις δανείου. Λέγοντες ὅτι ιδιώτης ἢ ἔμπορος ἢ γενικώτερον ἐπιχειρηματίας "ἀπολαύει πίστεως" ἐννοοῦμεν ὅτι οἱ μετ' αὐτοῦ συναλλασσόμενοι τρίτοι, ἐπομένως καί ἡ πιστοδοτοῦσα τράπεζα, ἔχουν ἐμπιστοσύνην ὅτι οὗτος ἔχει τήν ἱκανότητα καί τήν βούλησιν τῆς ἐμπροθέσμου ἐκπληρώσεως τῶν ἀναλαμβανομένων ὑπ' αὐτοῦ ὑποχρεώσεων ἐκ δανεισμοῦ, ἀποδεικνυομένην ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς τοιαύτας ὑποχρεώσεις του κατά τό παρελθόν καί ἐπιουρουμένην ἐκ τῆς οἰκονομικῆς αὐτοῦ ἐπιφανείας. Ὅταν πρόκειται περί ἐπιχειρηματία τοῦ πρώτου ἐμφανιζομένου εἰς τήν οἰκονομικήν σκηρῆν ἢ περί ἀπλῶν ιδιωτῶν, τότε κύριον ὑπόβαθρον τῆς πίστεως ἀποβαίνει ἡ οἰκονομική ἐπιφάνεια καί αἱ παρεχόμεναι ἐμπράγματα ἀσφάλεια.

Αἱ τράπεζαι, ἐφοδιάζουσαι μέ ἀγοραστικήν δύναμιν τοὺς πιστούχους αὐτῶν ἢ παρέχουσαι οἰασδήποτε ἄλλας ὑπηρεσίας, ἀπολαύουν οἰκονομικοῦ ὀφέλους. Τό οἰκονομικόν τουτο ὄφελος τῶν τραπεζῶν (κέρδος) ἐπί μέν τῶν ἐργασῶν χορηγήσεως πιστώσεων περιέρχεται εἰς αὐτάς ὑπό μορφήν κυρίως τόκου καί δευτερεύοντως ὑπό μορφήν προμηθείας, ἐπί δέ τῶν λοιπῶν παρεχομένων τραπεζικῶν ὑπηρεσιῶν ὑπό μορφήν προμηθείας. Ἀντιθέτως, αἱ τράπεζαι παρέχουν τόκον εἰς τοὺς πάσης φύσεως ἀποταμιευτάς (καταθέτας), οἵτινες ἐμπιστεύονται τὰ διαθέσιμα κεφάλαιά των εἰς αὐτάς, ἐνῶ εἰς τοὺς κατόχους μεριδίου ἰδιοκτησίας ἐπί τοῦ κεφαλαίου τῆς τραπεζῆς (μετόχους) διανέμονται τὰ κέρδη τῆς τραπεζῆς ὑπό μορφήν μερίσματος.

Τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰς τραπεζικὰς ἐπιχειρήσεις προβλήματα, συγροτοῦντα τό ἀντικείμενον τῆς τραπεζικῆς

οικονομικῆς, ἐρευνῶνται καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν ὑπὸ τὴν ὁποίαν εἶναι δυνατόν νά ἐμφανισθοῦν : δηλ. : α) ἀφ' ἑνός ὡς προβλήματα τῆς οἰκονομικῆς τῶν ἐκμεταλλεύσεων, ἤτοι προβλήματα σαφῶς ἐσωτερικά διὰ τὴν ἐπιχείρησιν, ὅπως εἶναι τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν τραπεζῶν, τὰς μορφάς, τύπους, σύνθεσιν ἢ τὴν λειτουργίαν τῶν τραπεζικῶν ἰδρυμάτων, τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἀξιῶν ἐντός τῆς ἐπιχειρήσεως, τοῦ ἀποτελέσματος κ.ἄ., καί β) ἀφ' ἑτέρου ὡς προβλήματα τῆς οἰκονομικῆς τῶν συναλλαγῶν, τοῦτέστιν τὰ ἀνακώπτοντα ἐν τῆς συνεχοῦς μετ' ἄλλων, τόσον ὁμοειδῶν ὅσον καί ἑτερογενῶν, οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν ἐπαφῆς καί ἀλληλεπιδράσεως, ὡς καί τῶν ἀμοιβαίων ἐπιδράσεων τῶν ἀπορροουσῶν ἐν τῆς καθολικῆς ἐπαφῆς καί σχέσεων τῶν τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων μετὰ τοῦ συνόλου τῆς οἰκονομίας.

2. Θέσις καί σημασία τῶν προβλημάτων τῆς Τραπεζικῆς Οἰκονομικῆς.

Ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὁ ὅλος ἰδιαίτερος χαρακτήρ καί ἡ ἰδιάζουσα θέσις τὴν ὁποίαν ἔχουν οἱ τραπεζικοὶ ὀργανισμοὶ ἐντός τοῦ ὀργανικοῦ συμπλέγματος τῶν ἐπὶ μέρους οἰκονομικῶν, τοῦ συνιστῶντος τὴν ὑπόστασιν τῆς κοινωνικῆς οἰκονομίας, καθίσταται ἀντιληπτὴ ἡ σοβαρότης τῶν προβλημάτων τῆς τραπεζικῆς οἰκονομικῆς. Χωρὶς δέ νά σιοπῇ τις νά μειώσῃ τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἔχουν τὰ συναφῆ πρὸς τὴν ὀργάνωσιν καί λειτουργίαν τῶν τραπεζῶν ζητήματα, τὰ ὁποῖα, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ προβλήματα τῶν σχέσεων, παρουσιάζουν οὐσῶδῶς τεχνικώτερον χαρακτήρα, ὀφείλει νά κάμῃ τὴν παρατήρησιν, ὅτι τὸ κέντρον βάρους τῶν τραπεζικῶν προβλημάτων κλίνει, ἰδίᾳ κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν, πρὸς τὰ ἀναγόμενα εἰς τὰς συναλλαγὰς καί σχέσεις καί τὰς ἐν τούτων ἀλληλεπιδράσεις θέματα.

Αἰτία τῆς τοιαύτης ταξινομήσεως τῶν τραπεζικῶν προβλημάτων τῆς σπουδαιότητος καί προηγέσεως ἀναγνωριζομένης εἰς τὰ προβλήματα τῶν σχέσεων, εἶναι, ὡς ἐλέχθη, ὁ ἰδιάζων χαρακτήρ τῶν τραπεζι-

κῶν ἐπιχειρήσεων, ὅστις πάλιν ἰδιάζων χαρακτήρ προσδίδει εἰς αὐτάς τὴν μᾶλλον ἐνδιαφέρουσαν θέσιν ἐντὸς τοῦ γενικωτέρου πλαισίου τῶν πάσης φύσεως ἐπιχειρήσεων, θεωρουμένων ὡς αὐτοτελῶν ἐκμεταλλεύσεων.

Ὁ ἰδιάζων χαρακτήρ τῶν τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων παρουσιάζεται πολυτρόπως καὶ ἔγκειται :

α) Εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων. Τοῦτο ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ ἀφηρημένας ἀξίας καὶ δὴ ἀπὸ ἀγοραστικὴν δύναμιν (μέσα πληρωμῆς). Πρόκειται ἐπομένως περὶ ἀντικειμένου ἐκμεταλλεύσεως (ἢ ἀξίας), τὸ ὁποῖον ἔχει καθολικὴν ζήτησιν, δεδομένου ὅτι δι' αὐτοῦ παρίσταται ἀνάγκη νὰ ἐφοδιάζωνται συνεχῶς πᾶσαι αἱ οἰκονομικαὶ δημόσιαι καὶ ἰδιωτικαὶ κτητικαὶ καὶ καταναλωτικαὶ μονάδες.

β) Εἰς τὴν τεραστίαν ἀνάπτυξιν τῶν σχέσεων τῶν τραπεζῶν μετὰ τῶν λοιπῶν οἰκονομικῶν μονάδων. Αἱ τραπεζικαὶ ἐπιχειρήσεις, διοχετεύουσαι συνεχῶς ἀγοραστικὴν δύναμιν πρὸς παντοειδεῖς οἰκονομικὰς μονάδας, εἶναι φυσικόν καὶ εὐνόητον ὅτι συνυφαίνουσι ὄλοέν εὐρυτέρας συναλλακτικὰς σχέσεις. Ἀποτέλεσμα τούτων εἶναι ἡ τεραστία ἐκ τῆς πολιτικῆς καὶ τῶν ἐν γένει τραπεζικῶν ἐνεργειῶν ἐπίδρασις, ὅχι μόνον ἐπὶ τῶν ἐπὶ μέρος οἰκονομικῶν μονάδων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πορείας τῆς οἰκονομίας, ὡς ἐνιαίου ὀργανικοῦ συνόλου νοουμένης. Αἱ τράπεζαι, ἀσκοῦσαι ἰσχυράν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν λοιπῶν οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν, ὑπόκεινται ἐν ταυτῇ εἰς τὰς, κατ' ἀντίτυπον, ἐπιδράσεις τὰς προερχομένας ἐκ τῶν μεταβολῶν ἐν τῇ πορείᾳ τῆς οἰκονομίας, αἵτινες γίνονται ἐκδηλοὶ κατὰ τὸ γνωστόν σχῆμα τῶν οἰκονομικῶν κυκλικῶν, κυμάνσεων.

γ) Εἰς τὴν συγκέντρωσιν παρὰ ταῖς τραπεζαῖς τοῦ κοινωνικοῦ ἀποταμιεύματος. Ἐκτὸς τοῦ προσωρινῶς ἀποτιθεμένου εἰς τὰς τραπεζὰς χρήματος, συρρέει εἰς αὐτάς μέγα τμῆμα τοῦ μὴ ἀναλωθέντος ἐτησίου ἔθνικοῦ εἰσοδήματος ὑπὸ τὴν χρηματικὴν του μορφῆν.

Τοῦτο παραμένει εἰς τὰς τραπεζὰς ἄλλοτε ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα, ἐφ' ὅσον ὁ ἀποταμιεύων δέν ἔχει τὰς ἱκανότητας πρὸς καλυτέραν καὶ ἄμεσον ὑπ' αὐτοῦ χρησιμοποίησιν, ἄλλοτε δ' ἐπὶ βραχύτερον χρονικὸν διάστημα, ἀλλά πάντοτε ἀρκετὰ ἱκανὸν ὥστε ἡ τραπεζικὴ ἐπιχείρησις νά ἔχη τήν δυνατὸτητα τῆς χρησιμοποίησέως του. Ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ τούτου ἀποταμιεύματος, τό ὁποῖον μεταβάλλει τὰς τραπεζικὰς ἐπιχειρήσεις εἰς ἓνα τεράστιον κοινωνικὸν θησαυροφυλάκιον, δύνανται αἱ τράπεζαι ν' ἀντλοῦν συνεχῶς ἀγοραστικὴν δύναμιν, δι' ἧς τροφοδοτοῦν κητικὰς καὶ καταναλωτικὰς οἰκονομικὰς μονάδας. Ὡς ἐκ τῆς λειτουργίας της ὅμως ταύτης ἡ τραπεζικὴ ἐπιχείρησις συνυφαίνει στενοὺς δεσμούς καὶ σχέσεις καὶ πρὸς τό κοινωνικὸν σύνολον, ἔναντι τοῦ ὁποῖου δημιουργοῦνται ἀντιστοίχως ἀνάλογοι εὐθῆναι καὶ βαρεῖαι ὑποχρεώσεις.

δ) Ἡ συγκέντρωσις τοῦ κοινωνικοῦ ἀποταμιεύματος καὶ ἡ διοχέτευσις αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸν καταναλωτικόν, ἰδίως ὅμως πρὸς τὸν ἐπιχειρηματικὸν κόσμον, τοποθετεῖ τὰς τραπεζικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ διαγράφει δι' αὐτὰς τὸν ρόλον τοῦ ρυθμιστοῦ τῆς γενικῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος. Ἐπιτός ὅμως τῆς οὕτω συγκεντρουμένης καὶ διοχετευομένης πραγματικῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως, δύνανται αἱ τράπεζαι, ὑπὸ ὠρισμένας προϋποθέσεις, νά δημιουργοῦν ἀγοραστικὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ἐπίσης κατευθύνουν πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ κόσμου. Ἀλλὰ οἷασδήποτε προελεύσεως καὶ ἂν εἶναι ἡ διατιθεμένη ἀγοραστικὴ δύναμις ἡ τραπεζικὴ ἐπιχείρησις ὀφείλει πάντοτε νά ἐρευνήσῃ καὶ νά μεριμνήσῃ περὶ τῶν κατευθυντηρίων γραμμῶν τὰς ὁποίας θ' ἀκολουθήσῃ κατὰ τὴν διοχέτευσίν της εἰς τοὺς ἐπὶ μέρος κλάδους τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος.

ε) Ἡ ἰδιοτυπία ὅτι ἡ χορηγομένη ὑπὸ τῶν τραπεζῶν ἀγοραστικὴ δύναμις παρέχεται κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ μορφὴν πιστώσεων, ὅποτε

διά τοῦ τρόπου τούτου τῆς χρηματοδοτήσεως ἀνάγονται καί συνδέονται εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὰ προβλήματα τῆς οἰκονομικῆς τῶν τραπεζικῶν συναλλαγῶν πρὸς τὰ σπουδαιότατα προβλήματα τῆς πίστεως, ἅτινα ἐξετάζονται ὑπὸ τῆς θεωρητικῆς οἰκονομικῆς.

Ἐκ τῶν ὄσων ἀνωτέρω ἐξετέθησαν καθίσταται προφανές, ὅτι τὰ προβλήματα τὰ ἀνακύπτοντα ἐκ τῆς δράσεως τῶν τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων ἔχουν ἐν τοσοῦτῳ ἰδιαίτεραν σημασίαν, ἐν τῷ ὅτι δηλαδή συγκλίνουν ὄχι μόνον εἰς τὰ πλαίσια καί εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐρεύνης, ὡς τοῦτο τίθεται ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης τῆς ἰδωτικῆς οἰκονομικῆς, ἀλλὰ κατ' ἀναπόδραστον ἀνάγκην ὑπερβαίνουν τὰ ὅρια τῆς ἐπιστήμης ταύτης, διὰ νά τοποθετηθοῦν καί νά ἀναζητήσουν λύσεις καί εἰς τὰ ἀντίστοιχα πεδία ἐρεύνης τῆς Θεωρητικῆς καί Ἐφηρμοσμένης Οἰκονομικῆς.

3. Ἀποστολή τῆς Τραπεζικῆς Οἰκονομικῆς.

Ἡ Τραπεζικὴ Οἰκονομικὴ ἐπιδιώκει δύο διαφόρους σκοπούς :

Ἀποβλέπει ἐν πρώτοις νά παρουσιάσῃ, ἐπὶ τῇ βῆσει τῆς ἱστορικῆς ἐρεύνης, πᾶν ὅπῃ ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων ἀφ' ἧς ἐποχῆς τὸ πρῶτον ἐμφανίζονται αὗται εἰς τὸ προσκήνιον τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς μέχρι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, καθ' ἣν, κατόπιν μακραίωνος συνεχοῦς ἀνελιξεως, παρέχουν πλήρεις τὰς ἀποδείξεις περὶ τοῦ ἐξαιρετικῶς εὐπλάστου τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτῶν καί τῆς ἰκανότητος προσαρμογῆς πρὸς τὸ διαρκῶς ἐξελισσόμενον οἰκονομικόν περιβάλλον. Ἐν τῇ ἀναζητήσῃ πρὸς ἀνεύρεσιν γενικῶν αἰτίων καί σχέσεων εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων καί εἰς τὴν διαμόρφωσιν διαφόρων κατὰ ἐποχὰς συστημάτων, τόσον ἀπὸ ἀπόψεως ὀργανώσεως ὅσον καί ἀπὸ ἀπόψεως συναλλαγῶν καί σχέσεων, βοηθεῖται ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῶν οἰκονομικῶν καί κοινωνικῶν γεγονότων καί τὴν στατιστικὴν. Δύναται ἐπομένως

ἀπό τῆς πλευρᾶς αὐτῆς ἡ τραπεζικὴ οἰκονομικὴ νὰ καθορισθῆ ὡς ἐπιστήμη παρατηρήσεων.

Ἔτερος σκοπός, ὁ ὁποῖος τίθεται εἰς τὴν τραπεζικὴν οἰκονομικὴν, εἶναι ἡ ἐπιστημονικὴ ἀντιμετώπισις δι' ἐξεύρεσιν λύσεως ἐπὶ προβλημάτων τοῦ ἀντικειμένου τῆς, ἀναφωμένων ἐν τῇ πράξει ὡς ἐκ τῆς συνεχοῦς μεταβολῆς καὶ ἐξελίξεως τῆς οἰκονομίας. Τὴν ἐπιλύσιν δὲ τῶν προβλημάτων δύναται νὰ ὑποβοηθήσῃ ὄχι μόνον ἡ ἱστορικὴ γνῶσις τοῦ παρελθόντος, διὰ τῆς χρησιμοποίησεως κανόνων στηριζομένων εἰς τὴν ἐμπειρικὴν παρατήρησιν, ἀλλὰ καὶ ἡ διατύπωσις ἀξιωμάτων καὶ ἀρχῶν γενικῶν διὰ τῆς ἀπαγωγικῆς σκέψεως.

Ἄλλὰ τὰ καθήκοντα τῆς τραπεζικῆς οἰκονομικῆς ἐκτείνονται ἀκόμη περισσότερον. Τὴν τε ἱστορικὴν παρατήρησιν καὶ τὴν ἀπαγωγικὴν αὐτῆς σκέψιν ὀφείλει ν' ἀντιλαμβάνεται ἡ τραπεζικὴ οἰκονομικὴ ὡς κατατεινούσας εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν ἑνός οὐσινδεστάτου σκοποῦ, συνδεομένου ὄχι μόνον πρὸς τὴν ἰδιωτικοοικονομικὴν ἐπιχειρηματικὴν δρᾶσιν ἀλλὰ καὶ τὴν κοινωνικὴν ἀποστολὴν τῶν Τραπεζῶν. Συνίσταται δὲ ὁ σκοπὸς οὗτος εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς ὁδοῦ καὶ τὴν χάραξιν τοιούτων κατευθυντηρίων γραμμῶν ἐνεργείας διὰ τὰς τραπεζάς, ὥστε ἡ ἐπιχειρηματικὴ αὐτῶν ὑπόστασις καὶ δρᾶσις, ἐνῶ ἀφ' ἑνός θὰ διασφαλίζεται ἀπολύτως, νὰ προσφέρῃ ἀφ' ἑτέρου τὴν μεγίστην ὠφέλειαν εἰς τὸ κοινωνικὸν σύνολον ἐπὶ τῇ βάσει μιᾶς συμμέτρου ὑπὸ τύπον κόστους ἐπιβαρύνσεως.

4. Τὰ γενικὰ προβλήματα τῆς Τραπεζικῆς Οἰκονομικῆς.

Καίτοι ἡ ἐν λεπτομερεῖα ἐξέτασις καὶ ἔρευνα τῶν ποικίλων προβλημάτων τῆς τραπεζικῆς οἰκονομικῆς θὰ γίνῃ περαιτέρω, εἰς τὰ εἰδικὰ Κεφάλαια τοῦ παρόντος, ἐν τούτοις δυνάμεθα ἀπὸ τοῦδε νὰ ἀναφέρωμεν τινὰ ἐκ τῶν σπουδαιότερων, ἐπιχειροῦντες συνάμα καὶ μίαν ταξινόμησιν αὐτῶν, ἀναλόγως τοῦ τεχνικοῦ, ἐπιχειρηματικοῦ ἢ κοινωνικοῦ

χαρακτήρ ε τόν ὁποῖον ἐμφανίζουν.

Οὕτω τά προβλήματα τῆς ὀργανώσεως τῶν τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων, τόσον ἀπό ἀπόψεως μορφολογίας αὐτῶν, καί κατά συνέπειαν τῶν ὑπό ἐνάστης μορφῆς ἢ τύπου τραπεζῆς διενεργουμένων λειτουργικῶν ὅσον καί ἀπό ἀπόψεως ἐσωτερικῆς ὀργανώσεως, ἥτοι κατανομῆς καί διεξαγωγῆς τῆς ἐργασίας ἐντός τῆς τραπεζικῆς ἐπιχειρήσεως, δυνάμεθα νά θεωρήσωμεν ὡς προβλήματα παρουσιάζοντα εἰς ἱκανόν βαθμόν τεχνικόν χαρακτήρα. Τό αὐτό δύναται νά λεχθῆ καί εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τά ζητήματα λογισμοῦ τῶν τραπεζῶν, καθ' ὅσον καί αὐτά, ὅπως καί τά προβλήματα τῆς ὀργανώσεως, ἀνακύπτουν κατά τήν ἐξέτασιν τῆς τραπεζικῆς ἐπιχειρήσεως ὡς ἐκμεταλλεύσεως.

Τά προβλήματα τά ὁποῖα συνδέονται περισσότερο πρός τήν ἐπιχειρηματιήν δρᾶσιν τῶν τραπεζῶν, ἥτοι τά παρουσιαζόμενα ὅταν αἱ τράπεζαι ἐξετάζονται ὡς ὀργανισμοί συγκεντροῦντες ἢ παρέχοντες ἀγοραστικὴν δύναμιν, ἰδίᾳ δέ διά τῆς ὁδοῦ τῶν πιστώσεων, δύναται νά ταξινομηθοῦν ὑπό γενικὴν τινα ἔννοιαν ὡς προβλήματα πολιτικῆς ἢ ἐσωτερικῆς ἐπιχειρηματικῆς δράσεως. Μεταξύ αὐτῶν ἀναφέρομεν ὡς σημαντικώτερα τό τῆς πολιτικῆς τῆς ρευστότητος ἐν συνδυασμῶ πρός τό πρόβλημα τῆς ἐπικερδείας, τό βασικόν πρόβλημα τῆς ἀσφαλείας τῶν χορηγήσεων καί τά πρός αὐτό συναπτόμενα προβλήματα τῶν κινδύνων καί συγκεντρώσεως πληροφοριῶν.

Ἄλλ' ἐκτός τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν βασικῶν προβλημάτων ὀφειλομεν νά διαφυλάξωμεν ἰδιαιτέραν θέσιν εἰς τά γενικώτερα προβλήματα τά ὁποῖα πηγάζουν ἐκ τῆς προνομιακῆς ιδιότητος τῶν τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων ὡς θεματοφυλάκων τοῦ κοινωνικοῦ ἀποταμιεύματος. Ἐκ τῆς ιδιότητός τῶν ταύτης ἀπορρέει ὑποχρέωσις διὰ τὰς τραπεζὰς ὅπως ἀντμεταπίζουσιν τό ζήτημα τῆς ἀσφαλείας των ὄχι μόνον ἀπό τῆς

καθαρῶς ἰδιωτικοοικονομικῆς πλευρᾶς, τῆς διαφυλάξεως τοῦ-
 τέστιν τῆς ἰδίας των περαιοσίας, ἀλλά καί ἀπό τῆς κοινω-
 νικῆς πλευρᾶς, τῆς προστασίας δηλονότι τοῦ εἰς τήν ἐπι-
 χεΐρησιν αὐτῶν ἐμπεπιστευμένου πλεονάσματος τῆς λαϊκῆς
 ἀποταμιεύσεως. Ἡ τοιαύτη διαχειρίσις ἐκδηλοῦνται κυρίως
 κατά τήν ἄσκησιν ὑπό τῶν τραπεζῶν τῆς εἰδικῆς αὐτῶν
 ἐξωτερικῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς, δηλαδή τῆς βιομηχανικῆς,
 ἐμπορικῆς, γεωργικῆς, χρηματιστηριακῆς κλπ. πολιτικῆς. Ἐ-
 πειδῆ δέ ἡ προστασία τῆς λαϊκῆς ἀποταμιεύσεως, τῆς συγ-
 κεντρουμένης εἰς χεῖρας τῶν τραπεζῶν, εἶναι ζήτημα τό ὁ-
 ποῖον ἐνδιαφέρει καί θίγει τά συμφέροντα τοῦ κοινωνικοῦ
 συνόλου, ἡ σχετικῆ μέριμνα πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ἐντεῦθεν προ-
 κυπτόντων προβλημάτων ἀνήκει καί βαρύνει ὄχι μόνον τὰς
 τραπεζάς, αἵτινες ἐν πάσῃ περιπτώσει δέν παύουν νά εἶναι
 καί νά ἐνεργοῦν ὡς ποριστικοί οἰκονομικοὶ ὀργανισμοί, ἀλλά
 καί αὐτό τοῦτο τό Κράτος, τοῦ ὁποῖου ἡ προσοχή ἐπιβάλλ-
 λεται νά εἶναι διαρκῶς ἐστραμμένη ἐπὶ τῶν συμφερόντων ὁ-
 λοκληροῦ τῆς οἰκονομίας.

Ἐγείρονται ὅθεν ἐνταῦθα τά προβλήματα τῆς διὰ τῆς
 νομοθετικῆς ὁδοῦ ρυθμίσεως τῶν τραπεζικῶν πραγμάτων ἐν
 γένει. Ἡ νομοθετικῆ αὕτη ρύθμισις ἀφορᾷ εἰδικώτερον: εἰς
 τήν τραπεζικὴν πολιτικὴν, διὰ τῆς ἐπιβολῆς ὠρι-
 σμένων ἐνδεδειγμένων μέτρων καί περιορισμῶν ἐν σχέσει πρὸς
 τὰς τοποθετήσεις καί χορηγήσεις τῶν τραπεζῶν· τό συναφές
 πρὸς τ' ἀνωτέρω πρόβλημα τῆς δημοσιότητος· τό γε-
 νικώτερον πρόβλημα τῆς ἐνεργοτέρας παρεμβά-
 σεως τοῦ Κράτους κατά τήν ἄσκησιν τῆς τραπεζικῆς
 δράσεως διὰ τῆς καθιερώσεως οὐσιαστικωτέρου ἐλέγχου, νο-
 μοθετικοῦ καί ἐπιτροπικοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΒΑΣΙΚΑΙ ΕΝΝΟΙΑΙ

Βασικαί τινες ἔννοιαι : Πρὶν ἢ προχωρήσωμεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τραπεζικῶν λειτουργιῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ ἀποτελέσουν τὸ κύριον ἀντικείμενον τῶν μαθημάτων, ἐνδείκνυται ὅπως παρουσιάσωμεν ἐν συντομίᾳ τὰς κυριώτερας ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἐννοῶν, αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τὴν τραπεζικὴν οἰκονομικήν. Τοιαῦται βασικαί ἔννοιαι εἶναι αἱ ἔννοιαι : τράπεζα - τραπεζίτης, οἰκονομικὴ πίστις καὶ πιστωτικαὶ πράξεις.

1. Τράπεζα - τραπεζίτης.

Πολλοὶ ὀρισμοὶ ἔχουν διατυπωθῆ διὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὄρου "Τράπεζα". Ὑπὸ πολλῶν συγγραφέων δίδεται ἔμφασις εἰς τὸ γεγονός ὅτι αἱ τράπεζαι παρέχουν "πίστιν". Ἄλλοι ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἔννοιαν ὀμιλοῦν περὶ δανειοδοτικῶν συναλλαγῶν εἰς κεφάλαιον καὶ χρῆμα. Ἔτεροι ἐκτενέστερον ὀμιλοῦν περὶ συγκεντρώσεως τοῦ προσκαίρως μὴ χρησιμοποιουμένου ὑπὸ τῶν κατόχων τοῦ χρήματος καὶ ἐπαναδανεισμοῦ ἐπὶ κέρδει. Ἐξ ὅλων αὐτῶν, ἀνεξαρτήτως ἐκτενοῦς ἢ συντόμου ἐκφράσεως, προκύπτει ὅτι ἡ τραπεζικὴ λειτουργία περιλαμβάνει τὴν συγκέντρωσιν κεφαλαίων, τὸν ἐπαναδανεισμόν καὶ ἐπομένως τὴν παροχὴν οἰκονομικῆς πίστεως.

Κατὰ τὴν ἑλληνικὴν νομοθεσίαν (Νόμος 5076 "Περὶ Ἀνωτύμων Ἐταφιῶν καὶ Τραπεζῶν") τράπεζαι εἶναι αἱ ἐπιχειρήσεις, αἵτινες, ἀνεξαρτήτως ἑτέρου σκοποῦ αὐτῶν, δέχονται κατ' ἐπάγγελμα καταθέσεις χρημάτων ἢ ἄλλων ἀξιῶν Ἀναμφισβητήτως εἶναι δυσχερές νά περιληθῇ τις εἰς μίαν ἔννοιαν - ὀρισμόν - τὴν τόσον πολυσχιδῆ δρᾶσιν τῶν τρα-

πεζῶν, ἥτις περιλαμβάνει σειφάν ὀλόκληρον ἐργασίῶν παροχῆς ὑπηρεσιῶν κεφαλαίου καὶ χρήματος. Ὅπωςδῆποτε οἱ δύο πόλοι τῆς κυρίας δράσεως των διαστέλλονται καὶ καθορίζονται ὡς συγκέντρωσις κεφαλαίων καὶ ἐπαναχορήγησις τούτων διὰ δανεισμοῦ πρὸς τὴν οἰκονομίαν.

Ἐν ὄψει τῶν ἀνωτέρω καὶ τοῦ ὅλου ρόλου καὶ δράσεως τῶν τραπεζῶν ἤχθημεν εἰς τὴν διατύπωσιν ἐν τῇ "Εἰσαγωγῇ" τῆς ἐννοίας καθ' ἣν Τραπεζικαὶ ἐπιχειρήσεις εἶναι οἱ ποριστικοὶ ὀργανισμοὶ οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν συγκέντρωσιν τῆς ἀποταμιεύσεως, τὴν ἀποδοχὴν καταθέσεων καὶ μὲ τὴν δι' ἀγοραστικῆς δυνάμεως ἐξυπηρέτησιν καὶ ἐφοδιασμόν τῶν πάσης φύσεως οἰκονομικῶν μονάδων'. Ἡ διατύπωσις αὕτη συνθέτει ὅλας τὰς ἀντιλήψεις, παρουσιάζει συντόμως καὶ ἐγκλείει τὸ ἀπαραίτητον περιεχόμενον πάσης οἰκονομικῆς δράσεως δυναμένης νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς τραπεζικῆς.

Ὡς εἶναι εὐνόητον, ὁ διοικῶν τραπεζικὴν ἐπιχείρησιν - σπανώτερον ἀτομικὴν, συνηθέστερον ἑταιρικὴν, τῆς ὁποίας εἶναι ὁ κυριώτερος μέτοχος ἢ συνεταιρὸς - ἀποκαλεῖται τραπεζίτης. Ἀμφισβητεῖται ἂν ἡ ιδιότης αὕτη δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς τὰ ἀνώτερα ἢ κατώτερα ὄργανα ὀριζόμενα ὑπὸ τοῦ Κράτους εἰς τὴν διοίκησιν ἡμικρατικῶν ἢ κρατικῶν τραπεζικῶν ἰδρυμάτων. Ἡ ἀμφισβήτησις ἔγκειται εἰς τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς ἔλλειπει τὸ ἄμεσον ἐπιχειρηματικὸν συμφέρον.

2. Οἰκονομικὴ πίστις καὶ πιστωτικαὶ πράξεις.

Ἡ οἰκονομικὴ πίστις ἀποτελεῖ σπουδαῖον παράγοντα καὶ λειτουργίαν οἰκονομικὴν, ἥτις μεγάλως συνέβαλε καὶ συμβάλλει εἰς τὴν πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν πάσης οἰκονομίας. Ὡς γνωστόν, κατὰ βάσιν ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις, πλὴν τῆς τεχνικῆς προόδου, στηρίζεται εἰς τὴν πραγματοποιήσιν ἐπενδύσεων χρηματοδοτουμένων ἐν τῶν ἀποταμιεύσεων, αἵτινες τελευταῖαι ἀντιπροσωπεύουν τὸ μὴ ἀναλισκόμενον μέρος

τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς. Εἶναι ὅμως γεγονός ὅτι ἐνῶ ἡ ροπὴ πρὸς ἀποταμίευσιν ἀφορᾷ εἰς τὸ κοινωνικόν σύνολον, τὸ ὁποῖον συμμετέχει εἰς τὴν ἐθνικὴν παραγωγὴν καὶ πραγματοποιεῖ τὴν συνολικὴν ἀποταμίευσιν, ἡ ἱκανότης πρὸς πραγματοποίησιν ἐπενδύσεων, ἥτοι ἡ ἱκανότης πρὸς παραγωγικὴν χρησιμοποίησιν τῶν συσσωρευομένων ἀποταμιεύσεων ἀφορᾷ εἰς πολὺ μικρότερον σχετικῶς ἀριθμὸν προσώπων, συγκεντρῶντων τὰ κατάλληλα πρὸς τοῦτο προσόντα, ὡς πρωτοβουλίαν, τόλμην, εἰδικὰς γνώσεις, πείραν κλπ., δηλαδὴ τοὺς ἐπιχειρηματίας. Οἱ ἐπιχειρηματῆαι, εἴτε ἀτομικῶς εἴτε ἐταιρικῶς δρῶντες, περιλαμβανομένου καὶ τοῦ Κράτους ἐν τῇ ἐκτελέσει ἔργων παραγωγικῶν, ἔχουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνάγκην κεφαλαίων περισσοτέρων τῶν ὅσων δύνανται οὔτοι νὰ σχηματίσουν ἐν τῆς ἰδίας τῶν ἀποταμιεύσεως. Ἀνάγκην χρηματοδοτήσεως ἐκ τῆς ἀποταμιεύσεως τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου ἔχει ὄχι μόνον ἡ μεγάλη ἐπιχειρηματικὴ δρᾶσις (μεγάλῃ βιομηχανία ἢ μεγάλα ἐμπορικὰ ἐπιχειρήσεις), ἀλλὰ καὶ ἡ παραγωγικὴ δρᾶσις μικροτέρας οἰκονομικῆς ἐπιφανείας (ἀγροτική τάξις, βιοτεχνία), καθὼς ἐπίσης καὶ ἄλλαι τινὲς κατηγορίαι τοῦ πληθυσμοῦ (ἐργατικὴ, ὑπαλληλικὴ τάξις πρὸς ἀπόκτησιν στέγης ἢ προσωρινῶν δανειακῶν διευκολύνσεων ἀκόμη καὶ διὰ καταναλωτικῶν σκοποῦς).

Εἰς ὅλας τὰς ἀνωτέρω περιπτώσεις ἡ οἰκονομικὴ πίστις ἀποτελεῖ τὸ ὑπόβαθρον, ἐφ' οὗ στηρίζεται ὁ μηχανισμὸς τῆς μεταβιβάσεως τῆς ἀποταμιεύσεως ἀπὸ τὸ κοινωνικόν σύνολον, δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς μὴ δυναμένους ἢ μὴ διατεθειμένους νὰ χρησιμοποιήσουν ἀμέσως τὰ ἀποταμιευτικὰ τῶν κεφάλαια, πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην χρηματοδοτήσεως διὰ τοιούτων κεφαλαίων. Ὁ σπουδαιότερος δὲ ἀγωγός, ὁ ἐξωπλισμένος μέτῳ κατάλληλου μηχανισμοῦ, διὰ τὴν κατὰ τὰ ἀνωτέρω μεταβίβασιν τῆς ἀποταμιεύσεως, εἶναι κυρίως μὲν καὶ κατ' ἐξοχήν αἱ τράπεζαι, εὐρύτερον δὲ καὶ γενικώτερον καὶ ἄλλοι πιστωτικοὶ ὀργανισμοί, οἵτινες κατὰ τινὰς τρόπους καθίστανται φορεῖς τῆς κοινωνικῆς ἀποταμιεύσεως. Μεταξὺ τῶν τελευταίων ἰδιαιτέραν θέσιν κατέχουν αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις καὶ ὀργανισμοί.

Αἱ τραπεζικαὶ συναλλαγαὶ περιλαμβάνουν πράξεις πολλῶν καὶ ποικίλων κατηγοριῶν, τὸ μεγαλύτερον ὅμως τμήμα τοῦ ὄγκου τῶν τραπεζικῶν συναλλαγῶν καλύπτουν αἱ πιστωτικαὶ πράξεις. Ὁ ὑπὸ τῶν τραπεζῶν ἐφοδιασμός τῶν παραγωγικῶν τάξεων δι' ἀγοραστικῆς δυνάμεως, πηγαζούσης ἐκ τῆς ἀποταμιεύσεως, πραγματοποιεῖται κυρίως ὑπὸ μορφήν παροχῆς πιστώσεων καὶ ἐπιβάλλεται νά ἐξετασθῇ συντόμως ἡ σφαιρα τῶν πιστωτικῶν συναλλαγῶν, ἡ ὁποία εἶναι τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς τραπεζικῆς δράσεως.

Κατὰ τὴν οἰκονομικὴν συναλλαγὴν, εἰς πᾶσαν παροχὴν ἀντιστοιχεῖ μία ἀντιπαροχὴ. Ταυτόχρονος παροχὴ καὶ ἀντιπαροχὴ τερματίζει ἀμέσως τὴν οἰκονομικὴν σχέσιν. Ἐναντι τῆς ἀμέσου παροχῆς δοθῆ ὑπόσχεσις περὶ μελλούσης ἀντιπαροχῆς ἢ οἰκονομικὴ συναλλαγὴ εἶναι, ὑπὸ εὐρείαν ἔννοιαν, πιστωτικὴ πρᾶξις.

Ἡ πιστωτικὴ πρᾶξις στηρίζεται ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς πίστεως, τῆς ὁποίας στοιχείων οὐσῶδες εἶναι ἡ ἐμπιστοσύνη, ἣν ἐπιδεικνύει ὁ παρέχων οἰκονομικὴν πίστιν πρὸς τὸν ἀναβάλλοντα τὴν ἀντιπαροχὴν λήπτην καὶ παρέχοντα ὑπόσχεσιν μελλούσης ἐκπληρώσεως τῆς ὑποχρεώσεώς του. Ἡ οἰκονομικὴ πίστις εἶναι ἐπομένως οὐσιαστικῶς ταυτόσημος πρὸς τὴν ἐμπιστοσύνην.

Ἀντικείμενον τῆς οἰκονομικῆς πίστεως καὶ τῶν ἐπὶ ταύτης στηριζομένων πιστωτικῶν πράξεων ἢ συναλλαγῶν εἶναι τὰ ὄργανα ἢ μέσα τῶν συναλλαγῶν ἢ τὰ ἀγαθὰ καταναλώσεως (λ.χ. χρῆμα, σῖτος κτλ.), τὰ ὁποῖα δύναται ὁ λήπτης νά διαθέσῃ ἐλευθέρως. Δέν ἀνήκει εἰς τὰς κυρίως πιστωτικὰς πράξεις ἢ μίσθωσις ἀγαθῶν παγίου κεφαλαίου ἢ ἐγκυκλοκαταστάσεων (λ.χ. οἰκίας, ἐργοστασίου, ἀκινήτου) ἐν γένει κ.τ.ό.

Δοθείσης τῆς κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν ἀναπτύξεως τῆς χρηματικῆς οἰκονομίας, ἀποτελεῖ τὸ νόμισμα τὸ πλέον διαδεδομένον ἀντικείμενον συναλλαγῆς, διεξαγομένης ἐπὶ

τῆς ρηθείσης βάσεως τῆς ἀναβολῆς τῆς ἀντιπαροχῆς αὐτοῦ. Ὑπὸ τὴν κυρωτέραν ὅθεν καὶ στενωτέραν ἕννοιαν τῆς λέξεως καλοῦνται πιστωτικαὶ πράξεις ἐκεῖναι αἱ οἰκονομικαὶ συναλλαγαὶ καθ' ἃς ἡ ἄμεσος χορήγησις (ἢ ἡ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ πιστοῦχου καθ' οἷονδῆποτε τρόπον θέσις ὠρισμένου χρηματικοῦ ποσοῦ, ἀκόμη δὲ καὶ ἡ ἀνάληψις ὑποχρέωσης πρὸς παροχὴν χρηματικοῦ ποσοῦ) συνοδεύεται ὑπὸ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ λήπτου περί μελλοντικῆς, ἐντὸς προθεσμίας, ἀντιπαροχῆς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ χορηγηθέντος χρηματικοῦ ποσοῦ, καταβαλλομένου ἐπὶ πλέον τόκου δι' ἀμοιβὴν τοῦ παρέχοντος τό κεφάλαιον πιστωτοῦ. Ἡ πράξις αὕτη λαμβάνει συνήθως τὴν γενικωτέραν ὀνομασίαν τοῦ ἐντόκου χρηματικοῦ δανείου, τό ὁποῖον ἀποτελεῖ τοιοῦτοτρόπως τὴν κατ' ἐξοχὴν πιστωτικὴν πράξιν.

Τὰ χαρακτηριστικὰ ἐπομένως στοιχεῖα τῆς πιστωτικῆς πράξεως εἶναι : 1) ἄμεσος χορήγησις (ἢ ἀνάληψις ὑποχρέωσης πρὸς χορήγησιν) χρηματικοῦ ποσοῦ, 2) ἀνάληψις ὑποχρέωσης ἐπιστροφῆς, 3) προθεσμία ἐπιστροφῆς, 4) ἀμοιβὴ τοῦ χορηγουμένου κεφαλαίου (τόκος - προμήθεια).

Οἱ ὅροι ὑπὸ τοὺς ὁποίους διακρίνονται οἱ συναλλασσόμενοι διὰ τῆς πράξεως τῆς οἰκονομικῆς πίστεως εἶναι οἱ ἑξῆς : ὁ χορηγῶν τὴν παροχὴν ἐν τῷ παρόντι καλεῖται πιστοδότης ἢ πιστωτὴς ἢ δανειστής· ὁ παρέχων τὴν ὑπόσχεσιν περί μελλοντικῆς ἀντιπαροχῆς καλεῖται πιστολήπτης ἢ χρεώστης ἢ ὀφειλέτης.

3. Διάκρισις τῶν κατηγορῶν παροχῆς οἰκονομικῆς πίστεως (βάσει τῶν ἀκολούθων κριτηρίων).

α) Βάσει τοῦ χρόνου ἀντιπαροχῆς (προθεσμίας ἐπιστροφῆς) διακρίνομεν :

1. Προθεσμίαν καθωρισμένην μέ τὰς ἑξῆς διακρίσεις :

βραχυπρόθεσμον : μέχρι τριῶν μηνῶν

μεσοπρόθεσμον : ἀπο τριῶν μηνῶν μέχρις ἑνός ἔτους
μακροπρόθεσμον : ἀπό ἑνός ἔτους καί πέραν

2. Προθεσμίαν ἀόριστον : Πρόκειται περί πιστώσεων εἰς τὰς ὁποίας δέν καθορίζεται εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὁ χρόνος τῆς ἀντιπαροχῆς ἀλλ' ἠρτῆται ἀπό προηγουμένην προειδοποίησιν τοῦ πιστοδότου ἢ τοῦ πιστολήπτου, δι' ἧς καθορίζεται ἡ προθεσμία ἐπιστροφῆς τοῦ χορηγηθέντος ποσοῦ.

Αἱ βραχυπρόθεσμοι πιστώσεις διευκολύνουν τόν πιστολήπτην διά χρηματικῶν μέσων πρὸς διεύρυνσιν τοῦ ταχέως κυκλοφοροῦντος Ἐνεργητικοῦ του (κεφάλαιον κινήσεως), ἐνῶν διά τῶν μακροπροθέσμων πιστώσεων ὁ πιστολήπτης ἐφοδιάζεται μέ κεφάλαια, τὰ ὁποῖα δύναται νά ἐπενδύσῃ εἰς βραδέως κυκλοφοροῦντα στοιχεῖα τοῦ Ἐνεργητικοῦ (παγίας ἐγκαταστάσεις). Ἡ ἐξόφλησις μακροπροθέσμων δανείων εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις λαμβάνει χώραν διά τῆς ὁδοῦ τῶν τοκοχρεωλυτικῶν δόσεων.

β) Βάσει τοῦ ὑποκειμένου, ἤτοι τοῦ προσώπου τοῦ λαμβάνοντος τήν παροχήν (χρεώστου), ἡ πίστις δύναται νά εἶναι :

1) Ἰδιωτικῆ (ὅταν ὁ πιστολήπτης εἶναι φυσικόν πρόσωπον ἢ νομικόν πρόσωπον ἰδιωτικοῦ δικαίου).

2) Δημοσίᾳ (ὅταν ὁ δανειζόμενος εἶναι τό Δημόσιον, οἱ δῆμοι, αἱ κοινότητες, δημόσιαι ἐπιχειρήσεις καί γενικῶς ὀργανισμοί δημοσίου δικαίου).

γ) Ἀναλόγως πρὸς τήν ἔδραν συναλλαγῶν τῶν συμβαλλομένων :

1) Πίστις ἐσωτερικῆ, ἂν οἱ συμβαλλόμενοι ἐδρεύουν ἐντός αὐτῆς τῆς χώρας.

2) Ἐξωτερικῆ, ὅταν ἐδρεύουν εἰς διαφόρους χώρας.

δ) Ἀναλόγως τῶν ἐπιμήσεων διακρίνομεν :

1) Πίστιν ἐπὶ προσωπικῇ ἀσφαλείᾳ, εἰς περιπτώσεις καθ' ἃς ὁ πιστοδότης, ὁ εξαρτήτης τῆς μεγάλης ἢ μικρᾶς οἰκονομικῆς ἐπιφανείας τοῦ ὀφειλέτου, ἀρκεῖται εἰς μόνην τὴν ὑπόσχασιν αὐτοῦ περὶ ἐπιστροφῆς τοῦ δανείου θεωρῶν ταύτην ἐπαρκῆ.

2) Πίστιν ἐπὶ ἐμπραγματῶ ἀσφαλείᾳ, ὅταν ὁ πιστωτῆς ὁμοῦ μετὰ τῆς ὑποσχέσεως περὶ ἀντιπαροχῆς, ζητῆ καὶ ἀποκτῆ καὶ δικαίωμα ἐπὶ οἰκονομικοῦ ἀγαθοῦ ἀνήκοντος εἰς τὸν ὀφειλέτην ἢ τρίτον πρόσωπον, πρὸς ἐκμετάλλωσίν του εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν δέν ἤθελε λάβει χώρα ἡ ἀντιπαροχῆ. Τοιαύτη εἶναι ἡ πίστις ἐπ' ἐνεχύρω κινήτων πραγμάτων ἢ ἀξιών (τίτλων, ἐμπορευμάτων, πολυτίμων μετάλλων ἢ ἀντικειμένων κ.τ.τ.) καὶ ἡ πίστις ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων.

ε) Ἐν σχέσει μὲ τὸν σκοπὸν τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ ἀντικειμένου τῆς παροχῆς ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου διακρίνομεν τὴν πίστιν εἰς :

- 1) Παραγωγικὴν καὶ
- 2) Καταναλωτικὴν

Ὡς παραγωγικὴ χαρακτηρίζεται ἡ πίστις ὅταν αἱ χορηγούμεναι πιστώσεις χρησιμοποιῶνται εἴτε ὡς κεφάλαιον κινήσεως (ἀγοραὶ πρώτων ὑλῶν, πληρωμαὶ ἡμερομισθίων καὶ λοιπαὶ δαπάναι λειτουργίας τῆς ἐπιχειρήσεως), εἴτε δι' ἐπενδύσεις εἰς παγίαις ἐγκαταστάσεις (ἀγοραὶ μηχανημάτων, ἀνέγερσις κτιρίων, ἐπιτελέσεις γενικῶς παραγωγικῶν ἔργων).

Εἶναι φανερόν ὅτι ἀπὸ ἀπόψεως χρόνου ἐπιστροφῆς ἡ χορήγησις κεφαλαίου κινήσεως συνδέεται πρὸς τὴν βραχυπρόθεσμον, ἐνῶ ἡ χρηματοδότησις δι' ἐπενδύσεις πρὸς τὴν μακροπρόθεσμον πίστιν.

Ὡς πιστώσεις καταναλωτικαὶ χαρακτηρίζονται κατ' ἀρχὴν αἱ παρεχόμεναι διὰ σκοποῦς ἀμέσως καταναλωτικούς, ὅπως εἶναι τὰ καταναλωτικὰ δάνεια πρὸς ἰδιώτας, συνεταιρισμούς, ὑπαλλήλους, οἵτινες θὰ ἐχρησιμοποιῶν τὸ χορηγούμενον δάνειον διὰ προμήθειαν ἀγαθῶν καταναλώσεως.

Πλήν ὅμως ὑπό εὐρυτέραν ἔννοιαν καί πιστώσεις γενικῶς διευκολύνουσαι τὴν διεύρυνσιν τῆς καταναλώσεως καί ὄχι τῆς παραγωγῆς, ὅπως αἱ πιστώσεις πρὸς τὸ εἰσαγωγικόν ἐμπόριον αἱ διευκολύνουσαι τὴν εἰσαγωγὴν εἰδῶν οὐχί βασικῶν ἀναγκῶν, χαρακτηρίζονται ἐπίσης ὡς καταναλωτικαί, ἰδίως ὅταν εἰς περιπτώσεις στενότητος κεφαλαίων, τὰ ὑπάρχοντα διαθέσιμα κεφάλαια δέν ἐπαρκοῦν διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἀπαραιτήτων παραγωγικῶν ἐπενδύσεων.

4. Διαμεσολάβησις κατὰ τὴν ἄσκησιν τῆς πίστεως.

Διὰ νά πραγματοποιηθοῦν καί ἀναπτυχθοῦν αἱ πιστωτικαὶ συναλλαγαὶ εἶναι ἀνάγκη ὅπως τεθῶσιν εἰς ἐπαφήν καί ἐπικοινωνίαν ὁ πιστοδότης μετὰ τοῦ πιστολήπτου. Αὕτη ἐπιτυγχάνεται τῇ διαμεσολαβήσῃ καταλλήλων ὀργάνων.

Τὸ διαμεσολαβοῦν ὄργανον εἶναι δυνατόν νά περιορίζεται νά θέτῃ εἰς ἐπαφήν δανειστήν καί ὀφειλέτην, οἷτινες συναλλάσσονται οὕτω ἀπ' εὐθείας χωρὶς τὸ μεσολαβοῦν ὄργανον νά παρεμβάλλεται πλέον, ἀναλαμβάνον τοῦτο τὸ δάνειον καί τὴν ἀντιπαροχὴν. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ πέστις εἶναι ἄμεσος, τὰ δέ ἐξυπηρετοῦντα ἐπ' ἀμοιβῇ τὴν ἄμεσον πίστιν πρόσωπα εἶναι οἱ συνήθεις μεσίται τῶν χρηματικῶν συναλλαγῶν καί δανείων ἢ καί αὐταὶ αἱ τράπεζαι ἐφ' ὅσον ἐνεργοῦσι τοιαύτας πράξεις ἀπλῆς συνδέσεως δανειστῶν καί ὀφειλετῶν.

Ἐφ' ὅσον ὅμως τὸ διαμεσολαβοῦν ὄργανον παρεμβάλλεται μετὰ τῶν ἐχόντων διαθέσιμα χρηματικά μέσα (δανειστῶν) καί τῶν ζητούντων δάνεια (ὀφειλετῶν) κατὰ τρόπον ὤστε, συγκεντροῦν ἀφ' ἑνός τὰ χρηματικά διαθέσιμα καθίσταται χρεώστης τῶν διαθετόντων ταῦτα, παρέχον δέ ἀκολούθως ταῦτα εἰς τοὺς ὀφειλέτας καθίσταται οὐσιαστικὸς καί κύριος δανειστής, δηλ. παρεμβάλλεται μετὰ τῶν μὲν καί τῶν δέ ὡς ἀληθῆς καί πραγματικῶς ὑπεύθυνος ἐκτελεστής τῶν πιστωτικῶν πράξεων δι' ἴδιον λογαριασμόν, τὸ διαμεσολαβοῦν ὄργανον ἀσκει ἕμμεσον

πίστιν. Ὁ ρόλος οὗτος ἀνήκει εἰς τὰ τραπεζικά ἱδρύματα, τὰ ὁποῖα καθίστανται τοιουτοτρόπως τὰ βασικά ὄργανα ἀσκήσεως τῆς πίστεως.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τ' ἀνωτέρω δυνάμεθα νά συμπληρώσωμεν τὰ ὅσα περί τῆς ἐννοίας τοῦ ὄρου τράπεζαι διετυπώσαμεν, μέ τήν ἀντίληψιν, ὅτι αἱ τράπεζαι εἶναι : ὄργανα συλλεκτικά καί διανεμητικά τῆς ἀποταμιεύσεως, διανεμητικά τῆς πίστεως καί δημιουργικά τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Κατά βάσιν δύο εἶναι τὰ κυριώτερα κριτήρια ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων γίνεται ἡ διάκρισις τῶν τραπεζῶν εἰς διαφόρους κατηγορίας.

α) Τό κριτήριο τῷ τρόπου ἐξευρέσεως καὶ συγκεντρώσεως κεφαλαίων, ὅχι μόνον ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῶν μετοχικῶν ἀλλὰ γενικώτερον καὶ εὐρύτερον ὅλων τῶν διαθέσιμων διὰ χορηγήσεις πιστώσεων κεφαλαίων, καὶ

β) Αἱ πιστωτικαὶ ἐργασίαι (νοουμένου ἐνταῦθα καὶ τοῦ κύκλου τῆς πελατείας), εἰς τὰς ὁποίας ἰδιαιτέρως ἐπιδίδονται αἱ τράπεζαι. Καὶ ἄλλα κριτήρια εἶναι δυνατόν νά χρησιμοποιηθοῦν (ὡς λ.χ. αἱ ζητούμεναι ἀσφάλεια), πλὴν ὅμως ἡ συνηθεστέρα κατάταξις γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προαναφερθέντων δύο κριτηρίων, ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐν συνδυασμῷ λαμβανομένων.

Σημασίαν ἔχει ἡ διάκρισις τῶν τραπεζῶν εἰς κατηγορίας καὶ διὰ λόγους μεθοδικῆς καὶ συστηματικῆς γνώσεως καὶ κατανοήσεως τοῦ τρόπου συγκροτήσεως καὶ λειτουργίας τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος μιᾶς χώρας, ἀλλὰ πρό παντός διὰ λόγους νομοθετικῆς ρυθμίσεως καὶ ἐφαρμογῆς νομοθετικῶν μέτρων ἢ ἀσκήσεως κρατικοῦ ἐλέγχου καὶ ἐποπτείας ἐπὶ τῶν τραπεζῶν.

Πρέπει νά ἀποσαφηνισθῇ ἐξ ἀρχῆς, ὅτι ὀποιαδήποτε διάκρισις καὶ ὑπαγωγή τῶν τραπεζῶν εἰς ὠρισμένας ομάδας ἢ κατηγορίας δέν ἀποτελεῖ πρᾶξιν στεγανῶς διαχωριστικὴν τῆς λειτουργίας καὶ τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν. Ἡ κατάταξις γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προεξέχοντος χαρακτηριστικοῦ, τὸ ὁποῖον

παρουσιάζουν αί τράπεζαι, χωρίς τούτο νά σημαίνη ότι τράπεζαι, αίτινες κατά κύριον λόγον άσχοϋν λειτουργίας του τύπου εις τον όποιον κατατάσσονται, έχουν καθ'όλοκληρίαν άποκλείσει τήν άσκησιν λειτουργιων έτελουμένων από τραπεζας άνηκούσας εις άλλας κατηγορίας. Μέ έξαιρέσιν τήν άσκησιν τής έκδοτικής λειτουργίας, ήτις συνήθως περιορίζεται εις μίαν μόνον τράπεζαν, αί τράπεζαι πολλάκις άσχοϋν τραπεζικάς λειτουργίας, αί όποϊαι προσδίδουν εις αύτους τελικώς χαρακτήρα μικτου τύπου τραπεζων, ήτοι τραπεζων αίτινες, κατ'έπέκτασιν και πέραν των έργασων εκείνων αίτινες χαρακτηρίζουν τον κύριον τυπον αυτων, άσχοϋν, εις περνωρισμένην όμως κλίμακα, και λειτουργίας αίτινες διενεργουονται από έτέρας κατηγορίας τραπεζων.

Αί κυρώτεροι κατηγορίαί τραπεζων τας όποιάς δυνάμεθα νά διακρίνωμεν είναι αί έξης :

1) Τράπεζαι Έκδοτικαί ή Κεντρικαί: Αύται είναι πιστωτικά ιδρύματα κρατικού ή ήμικρατικού χαρακτήρος, εις τά όποια τό Κράτος έχει παραχωρήσει τήν λειτουργίαν τής έκδόσεως τραπεζογραμματιών. Αί κεντρικαί τράπεζαι άσχοϋν, υπό τήν κατεύθυνσιν τής Κυβερνήσεως, τήν νομισματικήν-πιστωτικήν πολιτικήν και ρυθμίζουν τό μέγεθος τής νομισματικής κυκλοφορίας. Πηγή άντλήσεως των διαθεσίμων των είναι ή έκδοσις τραπεζογραμματιών, τά όποια τιθενται εις κυκλοφορίαν διά χορηγήσεως πιστώσεων προς τας τραπεζας, προς τήν ιδιωτικήν οικονομίαν, προς τό Δημόσιον και διά τής άγορας έξωτερικού συναλλάγματος, και διά τής άγορας κρατικων όμολόγων εις όσας χώρας άσκειται ή λεγομένη πολιτική τής άνοικτης άγορας. Έκ των κυριων έργων των έκδοτικων τραπεζων είναι ο άνεφοδιασμός μέ χρημα των λοιπων τραπεζων, αίτινες προσφεύγουν εις τήν έκδοτικήν τράπεζαν προς διατήρησιν τής έπιβαλλομένης ρευστότητός των. Ο άνεφοδιασμός ούτος γίνεται συνήθως διά τής αναπροεξοφλήσεως του έμπορικου χαροφυλακίου των τραπεζων, χωρίς όμως νά άποκλείεται και ή έπι' άνοικτη λο-

γαριασμῶν χορήγησις πιστώσεων πρὸς τὰς τραπεζάς. Αἱ πιστωτικαὶ σχέσεις τῆς κεντρικῆς τραπεζῆς, ἐκτός βεβαίως τῶν σχέσεων αὐτῆς μετὰ τοῦ Δημοσίου, περιορίζονται κυρίως εἰς τὰς μετὰ τῶν ἄλλων τραπεζῶν σχέσεις της, ἐφ' ᾗ καὶ ἡ ἐκδοτικὴ τράπεζα καλεῖται τράπεζα τῶν τραπεζῶν.

Ἡ ἐκδίδουσα τὰ τραπεζογραμμάτια καὶ θέτουσα ταῦτα εἰς κυκλοφορίαν κεντρικὴ τράπεζα ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν τῆς μετατροπῆς¹ των εἰς χρυσόν ἢ εἰς ἐξωτερικόν συνάλλαγμα (συνήθως ἐλεύθερον ἐξωτερικόν συνάλλαγμα ἢ, ὡς λέγεται, "ἰσχυρόν νόμισμα" - HARD CURRENCY). Τὰ εἰς χρυσόν καὶ ἐξωτερικόν συνάλλαγμα διαθέσιμα τῆς κεντρικῆς τραπεζῆς, ἔχοντα τὸν ἄνω προορισμόν, ἀποκαλοῦνται "κάλυμμα" τοῦ ἐθνικοῦ νομίσματος ἢ "συναλλαγματικόν ἀπόθεμα", εἶναι δέ τὸ κατ' ἐξοχὴν ρευστόν ἐνεργητικόν στοιχείον τῆς ἐκδοτικῆς τραπεζῆς τὸ δυνάμενον νὰ χρησιμοποιηθῆ πρὸς μετατροπὴν καὶ ἀπορρόφησιν τῶν κυκλοφορούντων τραπεζογραμμάτων. Ἐναντι τῶν ὑποχρέωσεων τῆς ἐκδοτικῆς τραπεζῆς ἐκ τῶν ἐκδιδομένων καὶ κυκλοφορούντων τραπεζογραμμάτων (νομισματικῆς κυκλοφορίας) ὑπάρχει καὶ ἕτερον ἐνεργητικόν στοιχείον ὡς ἀντίκρουσμα, πολὺ ὅμως μικροτέρου βαθμοῦ ρευστότητος. Τοῦτο εἶναι : αἱ πρὸς τὰς τραπεζάς καὶ τὴν λοιπὴν ἰδιωτικὴν οἰκονομίαν πιστώσεις, αἵτινες ὅμως δέν δύνανται νὰ ρευστοποιηθοῦν πρό τῆς λήξεως τῶν προθεσμῶν δι' ἃς ἐχορηγήθησαν καὶ ἐπομένως μόνον καθ' ὅ μῆτρον ἐπέρχεται ἀφ' ἑαυτῆς ἡ ρευστοποίησις των δύνανται νὰ συμβάλλουν εἰς τὴν ἀπορρόφησιν κυκλοφορούντων τραπεζογραμμάτων καὶ μείωσιν τῶν ἐκ τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας ὑποχρέωσεων τῆς τραπεζῆς. Αἱ πρὸς τὸ Δημοσίον πιστώσεις τῆς κεντρικῆς τραπεζῆς, ἐάν ὑπάρχουν, δέν δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς στοιχείον τοῦ Ἐνεργητικοῦ δυνάμενον νὰ ὑπαχθῆ εἰς τὰς βραχυπροθέσμως ρευστοποιησίμους ἀπαιτήσεις. Ἐνεργητικόν ὅμως τῆς κεντρικῆς τραπεζῆς, ἀποτελούμενον ἀπὸ βραχυπρόθεσμα ὁμόλογα τοῦ Δημοσίου, ἀποτελεῖ ρευστοποιήσιμον στοιχείον, ἐφ' ὅσον ἡ πί-

¹ Ἐπιβαλλομένης ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας αἴφεται ἡ ὑποχρέωσις αὕτη.

στις του Δημοσίου είναι άκεραία και τά όμόλογά του είναι τίτλοι διαπραγματεύσιμοι εις τήν χρηματιστηριακήν άγοράν .

Τοιαύτη είναι κατ'έξοχήν ή μορφή τών έκδοτικῶν τραπεζῶν τών Ἀγγλοσαξωνικῶν χωρῶν. Εἰς τά τραπεζικά ὅμως συστήματα τών εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, τά λεγόμενα "Ἑπειρωτικά Συστήματα", αἱ έκδοτικά τράπεζαι ἀναπτύσσουσι πιστωτικές σχέσεις καί ἀπ'εὐθείας μέ τήν ιδιωτικήν οἰκονομίαν (έμπόριον καί βιομηχανίαν), χορηγοῦσαι βραχυπροθέσμους πιστώσεις διά τῆς προεξοφλήσεως έμπορικῶν γραμματίων καί συναλλαγματικῶν.

Εἰς παλαιότερας έποχάς ή έκδοσις τραπεζογραμματίων δέν ἀπετέλει τό προνόμιον μιᾶς μονῆς τραπεζῆς ἀλλά περισσοτέρων. Ἡ εξέλιξις ὅμως τών τραπεζικῶν συστημάτων ὠδήγησεν εις τήν συγκέντρωσιν τῆς έκδοτικῆς λειτουργείας, εις τρόπον ὥστε εις κάθε χώραν νά λειτουργή κατά τήν σύγχρονον έποχήν μία μόνον κεντρική τράπεζα, εις τήν ὁποίαν νά ἔχη περιορισθῆ ή έκδοτική λειτουργία. Ἐξαίρεσις ἀποτελοῦν αἱ Η.Π.Α., ὅπου λόγω τῆς μεγάλης έκτάσεως καί τών διαστάσεων τῆς ἐν λόγω οἰκονομίας, λειτουργοῦν περισσότεραι ὁμοσπονδιακά έκδοτικά τράπεζαι, ἔχουσαι ὠρισμένην γεωγραφικῶς σφαιραν δράσεως ἐκάστη ἐντός τῆς χώρας ταύτης.

2) Ἑμπορικαί Τράπεζαι ἢ Τράπεζαι Καταθέσεων : Αὗται εἶναι πιστωτικά ἰδρύματα ἔχοντα ὡς πηγὴν ἀντλήσεως διαθεσίμων τὰς βραχυπροθέσμους καί μακροπροθέσμους καταθέσεις τοῦ εὐρυτάτου κοινοῦ. Αἱ πιστωτικά αὐτῶν έργασια περιλαμβάνουσι τήν βραχυπρόθεσον χρηματοδότησιν τοῦ έμπορίου καί τῆς βιομηχανίας, διενεργούμεναι δι' ὅλων τῶν παραλλαγῶν τῶν συναφῶν τραπεζικῶν έργασιῶν (προεξοφλήσεις συναλλαγματικῶν καί γραμματίων, δάνεια ἐπ'ἀνοιχτῶ λογαριασμῶ, δάνεια ἐπ'ένεχύρῳ έμπορευμάτων, τίτλων κλπ.).

Ἐπίσης αἱ έμπορικαί τράπεζαι διενεργοῦν ὅλας τὰς έργασίας κινήσεως κεφαλαίων καί λοιπὰς τραπεζικὰς έργασί-

ας παροχής υπηρεσιῶν. Αἱ χορηγούμεναι πιστώσεις εἶναι κατὰ κανόνα βραχυπρόθεσμοι. Κατ' ἐξαίρεσιν δέ διενεργοῦνται καὶ μακροπρόθεσμοι χορηγήσεις. Εἰς σπανίας περιπτώσεις αἱ ἐν λόγῳ τράπεζαι συμμετέχουν διὰ κεφαλαίων εἰς ἐμποριάς ἢ ἄλλας ἐπιχειρήσεις. Αἱ ἐμπορικαὶ τράπεζαι ἢ αἱ τράπεζαι καταθέσεων εἶναι ὁ συνηθέστερον ἀπαντῶμενος καὶ ὁ πλέον διαδεδομένος τύπος τραπεζικῆς ἐπιχειρήσεως.

3) Ἐξειδικευμένα Τράπεζαι : Ὑπὸ τὴν κατηγορίαν αὐτὴν φέρονται συνηθῶς τραπεζικὰ ἰδρύματα τὰ ὁποῖα ἀναπτύσσουν σχέσεις μὲ ἓνα μόνον τομέα δραστηριότητος τῆς οἰκονομίας (ὡς λ.χ. τὴν βιομηχανίαν ἢ τὴν γεωργίαν κλπ.) ἢ ἐπιδίδονται εἰς ἐκτέλεσιν μιᾶς μόνον μορφῆς τραπεζικῆς λειτουργίας (ὡς λ.χ. αἱ κτηματικαὶ - ὑποθηκικαὶ).

Οἱ συνηθέστερον ἀπαντῶμενοι τοιοῦτοι τύποι τραπεζῶν εἶναι :

α) Ἀγροτικαὶ ἢ γεωργικαὶ τράπεζαι: Πηγὴ τῶν κεφαλαίων τῶν τραπεζῶν τούτων δύνανται νὰ εἶναι, ἐκτός τῶν καταθέσεων, καὶ κρατικαὶ παροχαὶ ἢ προικοδοτήσεις. Αἱ ἀγροτικαὶ τράπεζαι παρέχουν βραχυπρόθεσμους πιστώσεις (καλλιεργητικὰς) ἢ μεσοπρόθεσμα καὶ μακροπρόθεσμα δάνεια (δι' ἐγγεωβελτωτικὰ ἔργα, ἀγορὰν μηχανῶν καὶ ἐργαλείων, ἀνέγερσιν κτιρίων καὶ ἀποθηκῶν, ἀπόκτησιν ζωϊκοῦ κεφαλαίου κλπ.) εἰς τὴν γεωργικὴν οἰκονομίαν καὶ κατ' ἐπέκτασιν τῆς πιστωτικῆς δραστηριότητός των εἰς τὴν ἀλιευτικὴν οἰκονομίαν καὶ τὰς γεωργικὰς, ἀλιευτικὰς, δασικὰς, κ.ἄ. βιομηχανίας. Ἰδιοτυπία τῶν ἐν λόγῳ τραπεζῶν εἶναι ἡ παροχὴ δανείων ἐπ' ἐνεχύρῳ ὄχι μόνον τῶν παραχθέντων ἀλλὰ τῶν μελλόντων νὰ παραχθοῦν γεωργικῶν προϊόντων (δάνεια ἐπὶ πλασματικῷ ἐνεχύρῳ). Διὰ τὰ μεσοπρόθεσμα καὶ μακροπρόθεσμα δάνεια ζητεῖται ἡ παροχὴ ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας ἐνεχύρου ἢ ὑποθήκης.

β) Τράπεζαι βιομηχανικῆς πίστεως καὶ ἐπενδύσεων εἰς τὴν βιομηχανίαν : Εἶναι ἰδρύματα

σχοπόν ἔχοντα νά ἐνισχύσουν διά κεφαλαίων, κυρίως μακροπροθέσμων, τόν κλάδον τῆς βιομηχανίας. Παρέχουν δάνεια διά τήν ίδρυσιν νέων βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων ἢ ἐπέκτασιν τῶν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων ὑφισταμένων ἐπιχειρήσεων. Χρησιμοποιοῦν πρός τοῦτο μεγάλα ἴδια κεφάλαια καί μακροπροθέσμους καταθέσεις ἢ κεφάλαια προερχόμενα ἐκ τῆς ἐκδόσεως μακροπροθέσμων ὁμολογιακῶν δανείων. Διενεργοῦν ὡσαύτως καί βραχυπρόθεσμον χρηματοδότησιν τῶν βιομηχανικῶν διά κεφαλαίου κινήσεως. Ἐν τούτοις, μέγα μέρος τῆς βραχυπρόθεσμου χρηματοδοτήσεως τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων διενεργεῖται ὑπό τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν διά τῆς προεξοφλήσεως συναλλαγματικῶν καί γραμματίων.

γ) Τράπεζαι ἐνισχύσεως τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου : Ἀναπτύσσουν εἰδικούς δεσμούς μετά τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου καί παρέχουν βραχυπρόθεσμον πίστιν. Πηγή κεφαλαίων κυρίως αἱ καταθέσεις.

δ) Τράπεζαι ναυτικῆς πίστεως : Τράπεζαι ἐξειδικευμένοι εἰς τά ναυτικὰ ζητήματα, ἀναπτύσσουσαι σχέσεις μετά τῶν ναυτικῶν ἐπιχειρήσεων, εἰς τὰς ὁποίας παρέχουν βραχυπρόθεσμα καί μακροπρόθεσμα δάνεια. Πηγή κεφαλαίων κυρίως τά ἴδια μετοχικά κεφάλαια ἢ μακροπρόθεσμοι καταθέσεις καί μακροπρόθεσμα δάνεια.

ε) Κτηματικαί τράπεζαι : Πηγή κεφαλαίων ἡ ἔκδοσις μακροπροθέσμων ὁμολογιακῶν δανείων καί αἱ μακροπρόθεσμοι καταθέσεις. Παρέχουν κατά κανόνα μακροπρόθεσμα τοκοχρεωλυτικά δάνεια διά τήν ἀνέγερσιν κτιρίων (κατοικικῶν, σχολειῶν, νοσοκομείων, ἐργοστασίων κλπ.) ἢ ἐκτέλεσιν δημοσίων ἔργων (λιμενικῶν, συγκοινωνιακῶν, κοινοτικῶν κλπ.). Ἡ συμβολή τῶν κτηματικῶν τραπεζῶν διά τήν ἀπόκτησιν μικρᾶς ἰδιοκτησίας (λαϊκή στέγη) ὑπῆρξε πάντοτε μεγάλη. Τά παρεχόμενα ὑπό τῶν κτηματικῶν τραπεζῶν δάνεια ἐξασφαλίζονται δι' ἐγγραφῆς ὑποθήκης ἐπὶ ἀκινήτου.

4) Τράπεζαι γενικῶν ἐργασιῶν καί ἐπενδύσεων : Σκοπός τούτων εἶναι ἡ χρηματοδότησις τῆς ἰ-

δρύσεως ἢ ἐπεκτάσεως ἐπιχειρήσεων ἢ ἡ χρηματοδότησις δημοσίων ἔργων. Αἱ τράπεζαι αὗται δέν περιορίζονται μόνον εἰς τὴν ἐξέτασιν προτάσεων τῶν ἐνδιαφερομένων ἀλλὰ πολ-
 λάκις ἀναλαμβάνουν τὴν ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας μελέτην τῶν
 περιπτώσεων ἰδρύσεως νέων ἐπιχειρήσεων καὶ ἔρχονται εἰς
 ἐπαφὴν μέ ἐπιχειρηματίας πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Αἱ ἐν
 λόγῳ τράπεζαι διαθέτουν κατ'ἀρχὴν μεγάλα ἴδια κεφάλαια ,
 συγκεντρώνουν δέ καταθέσεις κατὰ τό μᾶλλον καὶ ἥττον με-
 γάλων κατὰ πλάτην ποσῶν, μὴ ἀναληψίμων ἐν ὄψει, καὶ ὡς
 ἐκ τούτου ὁ κύκλος τῶν καταθετῶν των ἀντιπροσωπεύει πε-
 ρωρισμένον ἀριθμὸν κεφαλαιούχων ἢ ἐπιχειρήσεων.

Παρέχουν καὶ βραχυπρόθεσμον πίστιν, εἰς περωρι-
 σμένον ὅμως κύκλον πελατείας. Τὸ χαρακτηριστικὸν ἔργον
τῶν ἐν λόγῳ τραπεζῶν εἶναι ἡ τοποθέτησις εἰς τὴν ἀγορὰν
μετοχικῶν ἢ ὁμολογιακῶν τίτλων νεοἰδρυομένων ἢ ἐπεκτει-
νομένων ἐπιχειρήσεων. Προπαρασκευάζουσαι διὰ καταλλήλου
 διαφημίσεως τὴν κοινὴν γνώμην καλοῦν τό εὐρὺ κοινόν ὅπως
 συμμετάσχη διὰ τῆς ἐγγραφῆς του εἰς τὴν κάλυψιν τοῦ ἀν-
 τιπροσωπευομένου ὑπὸ τῶν ἐκδιδομένων τίτλων κεφαλαίου.
 Εὐρίσκονται εἰς στενάς σχέσεις μετὰ τῶν τραπεζῶν καταθέ-
 σεων, τό δίκτυον καταστημάτων τῶν ὁποίων χρησιμοποιοῦν
 διὰ τὴν δημοσίαν ἐγγραφὴν τῶν τίτλων. Ἐπίσης μετὰ τῶν
 τραπεζῶν αὐτῶν ἢ μετ'ἄλλων κεφαλαιούχων ἰδρύουν, κατὰ
 περίπτωσιν, συνδικᾶτα ἐκδόσεως καὶ καλύψεως τῶν κεφαλαί-
 ων τῶν ἰδρυομένων ἐπιχειρήσεων. Ἐφ'ὅσον διὰ τῆς δημοσί-
 ας ἐγγραφῆς δέν ἤθελε καλυφθῆ πλήρως τό κεφάλαιον, αἱ ἐν
 λόγῳ τράπεζαι μετὰ τοῦ συνδικαίου ἐκδόσεως καλύπτουν τό
 μὴ καλυφθέν μέρος τοῦ κεφαλαίου. Ἄλλοτε ἀναλαμβάνουν
 ἐξ ἀρχῆς τὴν πλήρη κάλυψιν τοῦ κεφαλαίου καὶ ἀκολούθως
 προβαίνουν εἰς τὴν βαθμιαίαν τοποθέτησιν τῶν τίτλων εἰς
 τὴν χρηματιστηριακὴν ἀγορὰν.

Αἱ τράπεζαι αὗται συμβάλλουν σημαντικῶς εἰς τὴν
 οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐκμετάλλευσιν νέων πηγῶν πλού-
 του, ὁ δέ ρόλος των ὁμοιάζει ἐν πολλοῖς πρὸς ἐκεῖνον τῶν

ἔξειδιχσμένων τραπεζῶν βιομηχανικῆς πίστεως.

Χάριν τῆς πληρότητος τοῦ θέματος θά μνημονευθῶσι κατωτέρω δύο μορφαί ὀργανισμῶν, οἵτινες χωρίς νά εἶναι γνησῶς τραπεζικοί ὀργανισμοί καί ν' ἀνήκουν κατά συνέπειαν εἰς τό κωρῶς τραπεζικόν σύστημα τῆς χώρας, ἐπιτελοῦν ἐν τούτοις λειτουργίας ἐχούσας τραπεζικόν χαρακτήρα καί ἐπιδιώκουν νά ἐφαρμόζουν ἀρχάς καί μεθόδους τραπεζικῆς. Οἱ ὀργανισμοί οὗτοι εἶναι :

5) Τά Ταχυδρομικά Ταμειυτήρια. (Post Office Savings)

Κατ' ἀρχήν ἀποκαλοῦμεν "Ταμειυτήριον" τήν ἐπί τραπεζικῶν βάσεων κατάλληλον ὄργανωσιν πρὸς προσέλικωσιν καί συγεντρωσιν τῆς μικρᾶς (λαϊκῆς) ἀποταμιεύσεως. Εἰς τὰς περισσότερας χώρας τό γεγονός τῆς ὑπάρξεως εὐρυτάτου δικτύου ταχυδρομικῶν καταστημάτων, διαδεδομένου καί εἰς τὰς μικροτέρας πόλεις, ὠδήγησεν εἰς τήν ἰδρυσιν εἰδικῶν πιστωτικῶν ὀργανισμῶν πρὸς τόν σκοπόν τῆς συγεντρώσεως τῆς μικρᾶς ἀποταμιεύσεως, διά τῆς ἐκμεταλλεύσεως ἀκριβῶς τοῦ πλεονεκτήματος, ὅπερ παρουσιάζει ἡ διεϊσδυσις τοῦ ταχυδρομικοῦ συστήματος καί εἰς τὰς πλέον μεμακρυσμένας περιουχᾶς. Πρὸς τόν σκοπόν τοῦτον λειτουργεῖ εἰς ἕκαστον ταχυδρομικόν κατάστημα γραφεῶν, τό ὅποῖον δέχεται καταθέσεις μέχρις ὀρισμένου ποσοῦ κατά καταθέτην. Εἰς τὰς καταθέσεις αὐτάς παρέχεται συνήθως ὑψηλότερος τόκος τοῦ παρεχομένου εἰς τὰς τραπεζικᾶς καταθέσεις ὄψεως.

Διά τοῦ μηχανισμοῦ τούτου συγεντροῦνται σημαντικῶτα κεφάλαια.

Φορεῖς τῆς ὅλης λειτουργίας τῶν ταχυδρομικῶν ταμειυτηρίων εἶναι Εἰδιοὶ Κεντρικοὶ Ὅργανισμοί, κρατικοῦ χαρακτῆρος, οἵτινες τὰ συγεντρούμενα κεφάλαια διαχειρίζονται καί τοποθετοῦν ἐπί τῆ βάσει τῶν τραπεζικῶν ἀρχῶν εἴτε χορηγοῦντες δάνεια καί πιστώσεις εἴτε ἐπενδύοντες ταῦτα εἰς ἀσφαλεῖς τίτλους.

Δέον νά προστεθῇ ἐνταῦθα, ὅτι ἐργασίας ταμειυτηρίου διενεργοῦν καί αἱ ἐμπορικαὶ τράπεζαι, διά τῆς ὀργανώ-

σεως ιδιαιτέρων υπηρεσιῶν τοιούτων ἐργασιῶν, διὰ τῶν ὁποίων δέχονται καταθέσεις ταμειτηρίου, ἤτοι μικρὰ καταθέσεις ὄψεως, μέχρι ὠρισμένου ποσοῦ κατὰ καταθέτην, ἐπὶ καταβολῇ τόκου ὑψηλοτέρου τοῦ τῶν λοιπῶν καταθέσεων ὄψεως.

6) Τὰ Ταμεῖα Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων

Εἶναι κρατικοὶ ὀργανισμοί, εἰς τοὺς ὁποίους συνήθως οἱ ὀφειλέται χρηματικῶν ποσῶν καταθέτουσι ποσά, τὴν εἴσπραξιν τῶν ὁποίων ἀρνεῖται ἢ ἀμφισβητεῖ ὁ δανειστής. Γενικώτερον οἱ ὀργανισμοὶ οὗτοι δέχονται εἰς κατάθεσιν ποσά τῶν ὁποίων ὁ καταθέτης, εἰς περίπτωσιν ἀμφισβητήσεων ἢ ἄλλων ἀνωμαλιῶν ἀπὸ πλευρᾶς δικαιοῦχου, ζητεῖ τὴν παρακαταθήκην πρὸς νόμιμον ταυτοποίησίν του. Μὲ ἀφετηρίαν τὰς τοιαύτας καταθέσεις, οἱ ἐν λόγῳ ὀργανισμοὶ ἐπεντείνουν τὰς ἐργασίας των εἰς τὴν ἀποδοχὴν καὶ καταθέσεων τῆς συνήθους τραπεζικῆς μορφῆς. Συγκεντροῦνται τοιουτοτρόπως διαθέσιμα κεφάλαια, τὰ ὁποῖα ὁ Ὄργανισμὸς διαχειρίζεται καὶ τοποθετεῖ εἰς δάνεια ἢ εἰς ἄλλας ἐπενδύσεις, ἐπιδιωκομένης ὡς ἐπὶ τό πλειῆστον τῆς ἐφαρμογῆς τραπεζικῶν ἀρχῶν καὶ μεθόδων.-

Ἡ σύνθεσις τοῦ ἑλληνικοῦ τραπεζικοῦ συστήματος¹

Τὸ ἑλληνικὸν τραπεζικὸν σύστημα περιλαμβάνει :

α) Μίαν κεντρικὴν τράπεζαν - Τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσαν τὸ δικαίωμα ἐκδόσεως τραπεζογραμματίων (ἐκδοτικὴν λειτουργίαν).

Ἐν Ἑλλάδι τὴν ἐκδοτικὴν λειτουργίαν εἶχε μέχρι τοῦ 1928 ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος. Μέχρι τοῦ 1920 τοιοῦτον ἐκδοτικὸν προνόμιον εἶχε καὶ ἡ Ἴονικὴ Τράπεζα, μεταβιβασθέν τὴν 25 Ἀπριλίου 1920 εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν. Εἰς τὸ παρελθόν ἰδρύθησαν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἄλλαι τράπεζαι εἰς ἃς εἶχε παραχωρηθῆ ἐκδοτικὸν προνόμιον δι' ὠρισμένας περιφερείας, ὡς ἡ Τράπεζα Ἡπειροθεσσαλίας (1881) διὰ τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἡπειρον καὶ ἡ τράπεζα Κρήτης (1899) διὰ τὴν νῆσον Κρήτην. Αἱ τράπεζαι αὗται διελύθη-

¹ Δι' ἐκτενεῖς καὶ ἀναλυτικὰς πληροφορίες περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι λειτουργουσῶν τραπεζῶν ἴδρα Κ. Σιαμσιάρη, Ἡ ἑλληνικὴ τραπεζικὴ Ὄργάνωσις, Ἀθήναι 1966 (ἐκδ. Ἰνστιτούτου Τραπεζικῶν Μελετῶν).

σαν, τοῦ προνομίου των μεταβιβασθέντος ὡσαύτως εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν. Ἀπὸ τὴν τελευταίαν ταύτην τό προνόμιον ἐκδόσεως τραπεζογραμματίων μετεβιβάσθη εἰς τὴν ἐν ἔτει 1928 ἱδρυθεῖσαν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, ἣτις εἶναι ἔκτοτε ἡ μόνη ἐκδοτικὴ τράπεζα τῆς χώρας.

β) Πολλὰς ἐμπορικὰς τραπέζας ἢ τραπέζας καταθέσεων, ἥτοι: τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, ἰσχυροτάτην τράπεζαν ἔχουσαν τὴν μακροτέραν τραπεζικὴν ἱστορίαν ἐν Ἑλλάδι. Ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἑθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος παλαιότερον καὶ ἐπὶ μίαν σχεδὸν ἐκατονταετίαν, ἡ Τράπεζα αὕτη ὑπῆρξε συνάμα ἐκδοτικὴ, ἐμπορικὴ, ἀγροτικὴ καὶ κτηματικὴ (μεταξὺ τοῦ 1928-1930 ἀπεχωρίσθησαν αἱ ἐκδοτικαί, ἀγροτικαὶ καὶ κτηματικαὶ ἐργασίαι καὶ ἐλειτούργησεν ἔκτοτε ὡς ἐμπορικὴ καὶ καταθέσεων τράπεζα). Ἀπὸ τοῦ 1953 συνεχωνεύθη εἰς αὐτὴν καὶ ἡ μέχρι τότε αὐτοτελῶς λειτουργοῦσα Τράπεζα Ἀθηνῶν.

Τὴν Ἐμπορικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος : ἰσχυρότατον τραπεζικὸν ὄργανισμόν, ὅστις τὰ τελευταῖα ἔτη παρουσιάζει συνεχῆ ἀνάπτυξιν καὶ ἐπέκτασιν.

Τὴν Ἴονικὴν καὶ Λαϊκὴν Τράπεζαν, προελθοῦσαν ἐκ τῆς συγχωνεύσεως τῶν τραπεζῶν Ἴονικὴ καὶ Λαϊκὴ. Εἰς τὴν Ἴονικὴν τράπεζαν εἶχε παραχωρηθῆ παλαιότερον τό ἐκδοτικὸν προνόμιον (λῆξαν πρό πολλοῦ) διὰ τὰς Ἴονίους νήσους. Ὑπὸ τὴν νέαν ἐπωνυμίαν τό τραπεζικὸν τοῦτο ἴδρυμα συνεχίζει ἀξιόλογον τραπεζικὴν δρᾶσιν καὶ παράδοσιν.

Τὴν Τράπεζαν Ἐμπορικῆς Πίστεως.

Τὴν Τράπεζαν Πειραιῶς.

Τὴν Τράπεζαν Μετοχικοῦ Ταμείου Στρατοῦ (Νῦν Γενικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος): αἵτινες ἀναπτύσσουσι ἐπίσης ἀξιόλογον τραπεζικὴν δραστηριότητα ἐντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ τραπεζικοῦ συστήματος.

Ἐκτός τῶν ἀνωτέρω λειτουργοῦν καί ἡ Τράπεζα Ἐπαγγελματιῆς Πίστews καί ἡ Τράπεζα Ἀττικῆς, τῶν ὁποίων ἐπίσης ἡ δραστηριότης αὐξάνεται συνεχῶς.

γ) Τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, ἰσχυρότατον τραπεζικόν ὄργανισμόν, πιστοδοτοῦντα τὴν ἀγροτικὴν οἰκονομίαν διὰ βραχυπροθέσμων, μεσοπροθέσμων καί μακροπροθέσμων δανείων μεγάλων διαστάσεων καί συντελοῦντα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργικῆς οἰκονομίας τῆς χώρας.

δ) Τὴν Ἐθνικὴν Κτηματικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, μέ μεγίστην χρηματοδοτικὴν δράσιν ἐπὶ ὑπόθηκῃ ἀκινήτων, δι' οἰκιστικὰς ἀνάγκας, ἀλλὰ καί δι' ἔργα κοινῆς ὠφελείας.

ε) Τὰς Τραπεζὰς ἐπενδύσεων :

1. Ἑλληνικὴ Τράπεζα Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως (Ε.Τ.Β.Α.), προελθοῦσα ἐκ τῆς συγχωνεύσεως (1964) τῶν Ὄργανισμῶν Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως (Ο.Β.Α). Ὄργανισμοῦ χρηματοδοτήσεως Οἰκονομικῆς Ἀναπτύξεως (Ο.Χ.Ο.Α.) καί Ὄργανισμοῦ Τουριστικῆς Πίστews. Σκοπός τῆς τραπεζῆς ταύτης εἶναι ἡ ὑποβοήθησις τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας ἰδίᾳ εἰς τὸν βιομηχανικόν τομέα, ἐπιτελεῖ δέ τό σπουδαῖον αὐτῆς τοῦτο ἔργον, κυρίως καθ' ὄν τρόπον ἐξετέθη ἀνωτέρω εἰς τὰ περί Τραπεζῶν Βιομηχανικῆς Πίστews καί ἐπενδύσεων, ὡς καί τῶν τραπεζῶν γενικῶν ἔργασῶν καί ἐπενδύσεων. Δύναται νά παρέχῃ δάνεια μέσης καί μακρᾶς προθεσμίας, νά συμμετέχῃ εἰς τό κεφάλαιον ὑφισταμένων ἢ ἰδρυομένων ἐπιχειρήσεων ἢ καί νά ἰδρῦῃ ἐπιχειρήσεις, νά μεσολαβῇ διὰ τὴν ἔκδοσιν ἢ νά ἐγγυᾶται τὴν κάλυψιν ἐκιδιδόμενων ὁμολογιακῶν δανείων καί μετοχῶν, ν' ἀναλαμβάνῃ τό μὴ καλυφθέν διὰ δημοσίας ἐγγραφῆς τμήμα τοιούτων δανείων νά ἐκπονή μελέτας, νά ἐκτελῇ ἐρεῦνας, νά παρέχῃ τεχνικὰς καί οἰκονομικὰς ὑπηρεσίας διὰ τὴν ἰδρυσιν ἑταφρευῶν καί

γενικῶς νά συντελῆ εἰς τήν προώθησιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας διά τῆς ἰδρύσεως ἢ ἐπεκτάσεως ἐπιχειρήσεων, ἰδίᾳ βιομηχανικῶν. Ἡ δραστηριότης τῆς τραπεζῆς ταύτης βαίνει ὅλον ἐν αὔξουσα.

2. Ἑτεροι Τράπεζαι Ἐπενδύσεων.

Ἡ Τράπεζα Ἐπενδύσεων, ἰδρυθεῖσα ὑπό τῶν τραπεζῶν Ἐμπορικῆς, Ἴονικῆς καί Λαϊκῆς.

Ἡ Ἐθνική Τράπεζα Ἐπενδύσεων βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως, ἰδρυθεῖσα ὑπό τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς ἀμφοτέρας ταύτας συμμετέχουν καί ὠρισμένοι μεγάλοι χρηματοδοτικοί ὄργανισμοί τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καί τῶν Η.Π.Α.

Ἡ ἰδρυσις τοιούτων τραπεζῶν δεικνύει ἀφ' ἑαυτῆς τήν σημασίαν ἣν ἐνέχουν διά τήν οἰκονομικήν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας διά τῆς λειτουργίας των καί τῆς ἀναπτυσσομένης δραστηριότητός των.

στ) Ξέναι Τράπεζαι : λειτουργοῦσιν, ὅπως ἡ American Express Co (τῶν Η.Π.Α.) ἀπό τοῦ 1920, ἐξειδικευμένη ἰδιαίτερος εἰς τήν ἐξυπηρέτησιν τῆς ταξιδιωτικῆς κινήσεως καί ἑτέρων ἐργασῶν ἐμπορικῆς τραπεζῆς καί ὑποκατάστημα (λειτουργοῦν ἀπό τοῦ 1964) ἐν Ἑλλάδι τῆς ἐν Ν. Ὑόρκῃ ἑδρευούσης First National City Bank of N.York, μέ σκοπόν τήν διενέργειαν μακροπροθέσου δανεισμοῦ πρὸς βιομηχανίας καί ἑτέρας δημοσίας ἐπιχειρήσεις καί βραχυπροθέσου δανεισμοῦ μὴ ὑπερβαίνοντος τὸ 4πλάσιον τῶν εἰσασθηθέντων ὑπὸ τῆς τραπεζῆς ταύτης κεφαλαίων καί χορηγηθέντων διά μακροπρόθεσον, τοῦλάχιστον 5 ἐτῶν, δανεισμόν.

ζ) Τὸ Ταχυδρομικόν Ταμιευτήριον.

η) Τὸ Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καί Δανείων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΕΡΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

1. Γενικαί διατάξεις διέπουσαι τήν ίδρυσιν καί λειτουργίαν τῶν Τραπεζῶν.

Τά ἀφορῶντα εἰς τὰ τῆς ἰδρύσεως, λειτουργίας κλπ. τῶν τραπεζῶν ἐρρυθμίσθησαν ἐν Ἑλλάδι κυρίως διά τῆς γενικῆς νομοθεσίας τῶν ἀνωτύμων ἐταιρειῶν, περιληφθεισῶν εἰς τοὺς οἰκείους νόμους διατάξεων ρυθμιστικῶν τῶν τραπεζικῶν ζητημάτων.

Δύο εἶναι οἱ σχετικοί βασικοὶ νόμοι : ὁ Νόμος 2190 τοῦ 1920 "περὶ ἀνωτύμων ἐταιρειῶν" καί ὁ νεώτερος Νόμος 5076 τοῦ 1931 "περὶ ἀνωτύμων ἐταιρειῶν καί τραπεζῶν", περιέχων ἰδιαιτέρας διατάξεις "περὶ τραπεζῶν".

Ἐκτός τῶν δύο τούτων νόμων καί ἕτερα νομοθετήματα ρυθμίζουν εἰδικά ζητήματα τῶν τραπεζικῶν λειτουργιῶν, ὅπως τό Δ/γμα τοῦ 1923, τό περιλαμβάνον διατάξεις σχετικῶς μέ τό τραπεζικόν ἐνέχυρον, οἱ ἰδρυτικοὶ νόμοι εἰδικῶν τραπεζῶν (Ἐμπορικῆς, Ἀγροτικῆς Ε.Τ.Β.Α κλπ.) καθῶς καί ὁλόκληρος ἡ μεταπολεμική (ἀπό τοῦ 1946 καί ἐντεῦθεν) νομοθεσία, δι' ἧς καθιερώθησαν νέοι θεσμοί, ὡς ἡ σύστασις τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς, καί ἐρρυθμίσθησαν ζητήματα σχετικῶς μέ τήν ἀσκήσιν κρατικῆς ἐποπτείας καί ἐλέγχου τῆς πίστεως.

Τά θέματα ἅτινα ἐρρυθμίσθησαν διά τῶν ἀνωτέρω νομοθετημάτων εἶναι ποικίλα καί ἡ ἐξέτασις τῶν ἐξέρχεται τῶν ὁρίων τῆς παρούσης ἐργασίας. Θά περιορισθῶμεν ὅθεν νά ἀναφέρωμεν τὰς κυριώτερας διατάξεις τοῦ νεωτέρου Νόμου

5076 του 1931, διά τῶν ὁποῶν ἀφ' ἑνός καθορίζεται ἡ κατὰ τὴν ἀντὶληψιν τοῦ νομοθέτου ἔννοια τῶν ἀσικούντων τραπεζικῆς ἐργασίας ἐν Ἑλλάδι ἰδρυμάτων καὶ ἀφ' ἑτέρου τίθενται οἱ ὅροι καὶ αἱ προϋποθέσεις καὶ γενικῶς ρυθμίζονται τὰ τῆς ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας αὐτῶν.

Οὕτω, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου 5076, αἱ τράπεζαι εἶναι ἐπιχειρήσεις, αἰτίνας, ἀνεξαρτήτως ἑτέρου σκοποῦ αὐτῶν, δέχονται κατ' ἐπάγγελμα καταθέσεις χρημάτων ἢ ἄλλων ἀξιῶν. Αὐταὶ δύνανται νὰ συσταθοῦν καὶ λειτουργήσουν μόνον ὑπὸ μορφήν ἀνωνύμου ἐταιρίας, ἢ ἑπωνυμία τῆς ὁποίας ἐγκρίνεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Οἰκονομίας. Αἱ λειτουργοῦσαι κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ νόμου ὑπὸ ἄλλην μορφήν τράπεζαι ὑπεχρέωθησαν νὰ μετατραποῦν εἰς ἀνωνύμους ἐταιρίας ἐντὸς πενταετίας, ἄλλως θὰ ἔχανον τὸ δικαίωμα τῆς περαιτέρω λειτουργίας. Πέραν τούτου, ὁ νόμος ἀπαγορεύει τὴν χρῆσιν ἐν τῇ ἑπωνυμίᾳ τῶν λέξεων "τράπεζα" ἢ "τραπεζίτης" ὑπὸ ἰδωτῶν ἢ οἰασδήποτε ἄλλης μορφῆς ἐταιρικῶν ἐπιχειρήσεων (ὁμορρυθμῶν, ἑτεορρυθμῶν κλπ.).

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ μετοχικόν κεφάλαιον τῶν τραπεζῶν καθορίζεται ὅτι τοῦτο δέν δύναται νὰ εἶναι κατώτερον τῶν 15 ἑκατομμ. δραχμῶν ¹, συνυπολογιζομένων καὶ τῶν ἀποθεματικῶν. Διὰ τραπεζῆς ἐδρευούσας εἰς πόλεις κάτω τῶν 40.000 καὶ κάτω τῶν 25.000 κατοίκων ὀρίζονται ἀντιστοίχως ἐλάχιστα κεφάλαια ἐκ 10 ἑκατομμ. καὶ 5 ἑκατομμ. δραχμῶν, τιθεμένου καὶ τοῦ περιορισμοῦ ὅπως μὴ διατηροῦν ὑποκαταστήματα πρὸς ἀποδοχὴν καταθέσεων εἰς ἄλλας πόλεις ἐκτός τοῦ νομοῦ τῆς ἑδρας των.

Ὁ νόμος περιέχει ἐπίσης διατάξεις σχετικῶς μέ τὰ ρευστά διαθέσιμα τῶν τραπεζῶν, τὰ ὁποῖα δέν δύναται νὰ

¹ Προκειμένου περὶ ἰδρύσεως νέας τραπεζῆς ἐτέθη ὑπὸ τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς ὡς προϋπόθεσις, ἐκτός ἄλλων, ὅπως τὸ μετοχικόν κεφάλαιον αὐτῆς ἀνέρχεται τοὐλάχιστον εἰς 150 ἑκατ. δραχμῶν (Ἀπόφ. Ν.Ε. 3.3.1960) καὶ ἢ συμμετοχὴ ξένων τραπεζῶν ἢ ἀλλοδαπῶν ἐν γένει, μὴ ὑπερβαίνη ποσοστὸν 40%. Ἡ Ν.Ε. δύναται ἐπίσης ἐάν κρίνη, βάσει ὠρισμένων αἰτιῶν, ὅτι τὰ κεφάλαια τραπεζῆς τινός δέν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς, νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν τράπεζαν ὅπως, ἐντὸς καθοριζομένης προθεσμίας, προβῆεἰς τὴν αὔξησιν τούτων.

εἶναι ἀθροιστικῶς κατώτερα τοῦ ποσοστοῦ τῶν 120/ο τῶν εἰς δραχμάς καταθέσεων ὄψεως καί ταμιευτηρίου, ἐφ' ὅσον τὰ διαθέσιμα ταῦτα διατηροῦνται εἰς τὰ ταμεία των καί παρά τῆ Τραπεζῆ τῆς Ἑλλάδος¹. Παρέχεται ὁμως ἐξ ἄλλου ἡ εὐχέρεια τηρήσεως ρευστῶν διαθεσίμων μόνον 70/ο, ὑπό τόν ὅρον ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὰ ἀντίστοιχα πρὸς τό 70/ο ποσά θά εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου κατατεθειμένα εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς τὰς τραπέζας τίθενται ὑπό τοῦ νόμου διάφοροι ἀπαγορεύσεις, ἀποσκοποῦσαι εἰς τὴν ἐξασφάλισιν γενικῶς ρευστότητος καί ἀποφυγὴν κινδύνων παγοποιήσεως καί ἀπωλείας τῶν τραπεζικῶν κεφαλαίων, τὰ ὅποια κατὰ τό πλεῖστον ἀνήκουν εἰς τούς καταθέτας. Τρεῖς εἶναι αἱ βασικῶς καθιερούμεναι ἀπαγορεύσεις, αἱ ἑξῆς :

Πρῶτον : ἀπαγορεύεται εἰς τὰς τραπέζας ἡ κατ' ἐπάγγελμα καί δι' ἴδιον λογαριασμόν ἀσκησις ἐμπορίου ἢ βιομηχανίας.

Δεύτερον : ἀπαγορεύεται ἡ χορήγησις δανείων ἢ πιστώσεων πάσης φύσεως εἰς τό αὐτό πρόσωπον, ὑπερβαινουσῶν τό πέμπτον τοῦ κεφαλαίου (μετοχικοῦ καί ἀποθεματικοῦ) τῆς τραπέζης.

Τρίτον : ἀπαγορεύεται ἡ συμμετοχή εἰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις διὰ ποσοῦ ὑπερβαίνοντος τό πέμπτον τοῦ κεφαλαίου (μετοχικοῦ καί ἀποθεματικοῦ) δι' ἐνάστην ἐπιχείρησιν. Ἐπιπροσθέτως, ἡ παροχή πιστώσεων πάσης φύσεως εἰς τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῶν τραπεζῶν ἄνευ ἐπαρκῶν ἐμπραγματῶν ἀσφαλειῶν ἐπιτρέπεται μόνον κατόπιν εἰδικῆς ἀποφάσεως τῆς Γεν. Συνελεύσεως τῶν μετόχων.

2. Ἐλεγχος Πίστεως-Κρατικὴ ἔποπτεία - Νομισματικὴ Ἐπιτροπὴ καί ἕτερα ὄργανα ἀσκήσεως ἐλέγχου.

Πρὸ τοῦ πολέμου ἡ λειτουργία τῶν τραπεζῶν ἡμολούθει

¹ Τό ποσοστόν ταμιακῶν διαθεσίμων τῶν τραπεζῶν, καί δὴ τῶν ὑποχρεωτικῶς κατατεθειμένων παρά τῆ τραπεζῆ τῆς Ἑλλάδος, καθορίζεται νῦν δι' ἐνάστωτε ἀποφάσεων τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς.

τούς ὑπό τῆς πείρας καί παραδόσεως ἀπορреύσαντας καί καθιερωθέντας τραπεζικούς κανόνες κατὰ τρόπον κατὰ τό μᾶλλον καί ἤττον ἐντελῶς ἐλεύθερον, ἐφαρμοζομένων καί τηρουμένων τῶν γενικῶν διατάξεων αἵτινες εἶχον τεθῆ ὑπό τῆς ἀνωτέρω μνησθείσης νομοθεσίας. Ἰδιαίτερος ἔλεγχος καί ἐποπτεία τοῦ κράτους ἐπί τῶν τραπεζῶν - πλήν τοῦ διά τὰς ἀνωτύμους ἐταιρίας ἐν γένει ἰσχύοντος - δέν ἠσκειτο, κύριον δέ ὄργανον καί φορεῦς ἀσκήσεως τῆς νομισματικῆς καί πιστωτικῆς πολιτικῆς ἦτο ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος. Ἡ τράπεζα αὕτη, ὡς κεντρική τράπεζα, ἐχάρασσε πολιτικήν, ἀπό κοινοῦ μετά τῶν ὑπευθύνων μελῶν τῆς κυβερνήσεως καθοριζομένην, ἐφαρμόζουσα τὰς ὀρθοδόξους, ἢ κλασσικάς καλουμένας, μεθόδους ἀσκήσεως πιστωτικῆς καί νομισματικῆς πολιτικῆς (μεταβολάς τοῦ ἐπίσημου προεξοφλητικοῦ τόκου, ἀπ' εὐθείας χορηγήσεις χρήματος πρὸς τὴν ἀγοράν, ἐν τινι δέ μέτρῳ ἀναπροεξοφλήσεις.

Τὴν ἐφαρμογὴν τῆς φιλελευθέρας ταύτης πολιτικῆς καθίστα δυνατὴν κατὰ τὴν προπολεμικὴν περίοδον ἡ σχετικὴ ἐπάρκεια διαθεσίμων τῶν τραπεζῶν ἐν κεφαλαίων συγκεντρωμένων διὰ τῆς κανονικῆς λειτουργίας τῆς κοινωνικῆς ἀποταμιεύσεως.

Μεταπολεμικῶς εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀγοράν χρήματος καί κεφαλαίων, τραπεζικὴν καί ἐξωτραπεζικὴν, ἐπὶ μακρὸν ἐπεκράτησε μεγίστη στενότης χρήματος καί κεφαλαίων. Τὰ ἐκ καταθέσεων διαθέσιμα τῶν τραπεζῶν εἶχον, λήγοντος τοῦ πολέμου, ἐξανεμισθῆ, λόγῳ τοῦ κατοχικοῦ πληθωρισμοῦ, ὁ σχηματισμός δέ καταθέσεων παρουσίασεν, τὰ πρῶτα μεταπολεμικά ἔτη, βραδύτατον ρυθμὸν αὐξήσεως. Ἀργότερον ἡ ἀποταμίευσις ἤρchiσε νά εἰσῶρῃ εἰς τὰς τραπεζὰς μέ ρυθμὸν ἱκανοποιητικόν. Κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς μεγάλης στενότητος τό κενόν τῶν ἀναγκῶν χρήματος ἐκαλύπτετο κυρίως ὑπό τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος διὰ παροχῆς πιστώσεων πρὸς τὰς τραπεζὰς (πρὸς τὸν σκοπὸν περαιτέρω δανεισμοῦ ὑπ' αὐτῶν τῆς οἰκονομίας), ὡς καί δι' ἀπ' εὐθείας ὑπό τῆς

Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς παροχῆς πιστώσεων πρὸς τὴν οἰκονομίαν.

Ὁ ἐφοδιασμός διὰ χρήματος ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἐστηρίζετο εἰς ἀντλησιν ἐκ τῆς ἐκδοτικῆς λειτουργίας. Ἡ μορφή ὅμως αὕτη δημιουργίας ἀγοραστικῆς δυνάμεως, λόγῳ τοῦ ἀμέσου κινδύνου ἐκδηλώσεως πληθωρισμοῦ τὸν ὅποῖον ἐνέκλειεν, ἐπέβαλε τὴν λήψιν ἀποτελεσματικῶν μέτρων πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ καταστρεπτικοῦ διὰ πᾶσαν οἰκονομίαν πληθωρισμοῦ. Μέτρα τὰ ὅποια ἐκρίθησαν ἀναγκαῖα ὅπως ἐφαρμοσθῶν ἦσαν : ὁ αὐστηρὸς ἐλέγχος τοῦ μεγέθους τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας καὶ τῶν παραγόντων τῶν δυναμένων νὰ προκαλέσουν διεύρυνσιν αὐτῆς, ἰδιαίτερος ὀποσοτικὸς ἀλλὰ καὶ ποιοτικὸς ἐλέγχος τῶν χορηγουμένων πιστώσεων, ὁ περιορισμὸς τῶν χορηγήσεων εἰς αὐστηρῶς παραγωγικοὺς σκοποὺς καὶ ἡ δημιουργία νέων καταλληλοτέρων φορέων ἀσκήσεως τῆς νομισματικῆς καὶ πιστωτικῆς πολιτικῆς ὡς καὶ ὀργάνων ἀσκήσεως τοῦ ἐλέγχου τῆς πίστεως καὶ τῆς κρατικῆς ἐποπτείας.

Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην τόσον ἡ νομοθεσία ὅσον καὶ ἡ ὀργάνωσις τοῦ ἀντιστοίχου τραπεζικοῦ ἐλέγχου ἐξευλίχθησαν ταχέως. Σειρὰ κυβερνητικῶν πράξεων, μεταξύ τῶν ὁποίων ὁ Α.Ν. 1015 τοῦ 1946, τὸ Ν.Δ. 588 τοῦ ἔτους 1948, οἱ νόμοι 1387 τοῦ 1950, 1655 τοῦ 1951 κ. ἄ. , ἐρρῦθμισαν τὸ νέον καθεστῶς λειτουργίας τοῦ ἑλληνικοῦ τραπεζικοῦ συστήματος. Κατὰ βάσιν αἱ ἐπελθοῦσαι ἐξελίξεις συνίστανται : α) εἰς τὴν ἰδρυσιν τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς ὡς ἀνωτάτου ὀργάνου διαμορφώσεως καὶ ἀσκήσεως νομισματικῆς καὶ πιστωτικῆς πολιτικῆς καὶ ἐλέγχου τῆς πίστεως, β) εἰς τὴν ἰδρυσιν εἰδικοῦ διοικητικοῦ ὀργάνου πρὸς ἄσκησιν τοῦ ἐλέγχου πίστεως, γ) εἰς τὴν καθιέρωσιν συστήματος ποιοτικῶν καὶ ποσοτικῶν περιορισμῶν διὰ τὴν χορήγησιν τῶν τραπεζικῶν πιστώσεων, συνοδευομένων καὶ ἀπὸ κανόνας λειτουργίας τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος, καὶ δ) εἰς τὴν συστηματοποίησιν τῶν στοιχείων καὶ λογιστικῶν καταστάσεων, συντασσομένων καὶ ὑποβαλλομένων ὑπὸ τῶν τραπε-

ζῶν εἰς τὰ ὄργανα ἀσκήσεως τοῦ ἐλέγχου. Σχετικῶς μέ τὰς ἀνωτέρω νέας θεσμοτήσεις, τὰς ἀρμοδιότητας τῶν νέων ὀργάνων καί τὰς συγχρόνους συνθήκας ἀσκήσεως πολιτικῆς καί ἐλέγχου ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ τραπεζικοῦ συστήματος δεῖον ἀναλυτικώτερον νά ἐντεθῶσι τὰ ἑξῆς :

3. Νομισματική Ἐπιτροπή

Αὕτη εἶναι φορεὺς τῆς νομισματικῆς καί πιστωτικῆς πολιτικῆς καί εἰδικόν ὄργανον μέ εὐρείας ἀρμοδιότητας ἐλέγχου, παρακολουθήσεως, ἐποπτείας καί γενικῶς ρυθμίσεως ζητημάτων ἀφορώντων εἰς τήν λειτουργίαν τῶν πιστωτικῶν ἰδρυμάτων. Συγκροτεῖται ἐκ τοῦ Ὑπουργοῦ τοῦ Συντονισμοῦ ὡς Προέδρου καί ἐκ τῶν Ὑπουργῶν τῶν Οἰκονομικῶν, Ἐμπορίου καί Βιομηχανίας, καί τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ὡς μελῶν.

Ἡ Ν.Ε. εἶναι ἰδιότυπον συλλογικόν ὄργανον Δημοσίας διοικήσεως, ὑπαγόμενον εἰς τό Ὑπουργεῖον Συντονισμοῦ καί ἐντεταγμένον ἐντός τοῦ γενικοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Πολιτείας. Εὐθύνεται ἐναντι τῆς Κυβερνήσεως διά τὰς πράξεις της ἐν γένει τὰς ἀναγομένας εἰς τήν διαμόρφωσιν τῆς νομισματικῆς καί πιστωτικῆς πολιτικῆς, διά δέ τὰς πράξεις της τὰς ἐχούσας διοικητικόν χαρακτήρα, ἐκτός τῆς ἐναντι τῆς Κυβερνήσεως εὐθύνης, ὑπόκειται καί εἰς τόν ἔλεγχον τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας.

Αἱ κυριώτεροι ἀρμοδιότητες τῆς Ν.Ε. εἶναι νά καθορίζη καί ρυθμίζη : 1) τόν συνολικόν ὄγκον τῶν πρὸς τήν οἰκονομίαν παρεχομένων ὑπό τῶν πιστωτικῶν ἰδρυμάτων πιστώσεων, 2) τόν συνολικόν ὄγκον τῶν προκαταβολῶν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρὸς τό Κράτος, 3) τήν συγκέντρωσιν τῶν κεφαλαίων τῶν Δημοσίων Ὄργανισμῶν παρά ταῖς Τραπεζαῖς, 4) τήν ὑποχρέωσιν τῶν τραπεζῶν καί λοιπῶν πιστωτικῶν ἰδρυμάτων ὅπως τηροῦν ρευστά διαθέσιμα κατά ποσοστόν

ἐλάχιστοτε ὀριζόμενον ἐπὶ τῶν ἀμέσων ὑποχρεώσεων των καὶ τὴν ἀναλογίαν καθ' ἣν τὰ διαθέσιμα ταῦτα θὰ κατατίθενται εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, 5) τὰ μεγέθη, συνολικῶς ἢ μερικῶς, τῶν χορηγουμένων ὑπὸ τῶν πιστωτικῶν ἰδρυμάτων πιστώσεων, 6) τοὺς κανόνους οἵτινες θὰ ἐφαρμόζωνται κατὰ τὴν χορήγησιν τῶν ἀνωτέρω πιστώσεων, 7) τὸ ὕψος τοῦ τόκου καὶ τῶν προμηθεῶν τῶν εἰσπραττομένων ὑπὸ τῶν τραπεζῶν κατὰ τὰς πιστοδοτήσεις αὐτῶν, 8) τὸ ὕψος τῶν παρεχομένων εἰς τὰς διαφόρους κατηγορίας καταθέσεων τόκων, 9) τὴν ἐνέργειαν πράξεων ἐπὶ τοῦ συναλλάγματος ὑπὸ τῶν πρὸς τοῦτο ἐξουσιοδοτουμένων τραπεζῶν, 10) τοὺς ὅρους ἀποκλήσεως καὶ διαθέσεως ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος καὶ χρυσοῦ ὑπὸ παντός φυσικοῦ ἢ νομικοῦ προσώπου κατοικοῦντος ἢ διαμένοντος ἐν Ἑλλάδι, 11) τὴν ἔγκρισιν τροποποιήσεως τῶν καταστατικῶν διατάξεων τῶν τραπεζῶν, 12) τὴν παροχὴν ἀδείας διὰ τὴν λειτουργίαν πάσης νέας τραπεζῆς καὶ πιστωτικοῦ ἐν γένει Ὄργανισμοῦ, ὡς καὶ τῶν ὑποκαταστημάτων αὐτῶν.

Γενικῶς εἰπεῖν, ἡ Νομισματικὴ Ἐπιτροπὴ διαμορφώνει τὴν νομισματικὴν καὶ πιστωτικὴν πολιτικὴν, ἀσκει ἔλεγχον καὶ ἐν γένει ἐποπτεῖαν ἐπὶ τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος καὶ ἐπιβάλλει κυρώσεις εἰς περιπτώσεις παραβάσεων τῶν ὑπ' αὐτῆς τιθεμένων κανόνων. Ἡ Ν.Ε. ὑποβοηθεῖται εἰς τὸ ἔργον τῆς ὑπὸ Ὑποεπιτροπῶν (Ὑποεπιτροπὴ πιστώσεων Ὑποεπιτροπὴ συναλλάγματος, Ὑποεπιτροπὴ ἐλέγχου συναλλάγματος) ἀρμοδίων διὰ τὰ ἐκ τοῦ τίτλου καὶ συστατικῶν αὐτῶν πράξεων ἀνήκοντα εἰς αὐτὰς θέματα.

4. Ἐλεγχος τῆς Τραπεζικῆς Χρηματοδοτήσεως

Ἡ Ν.Ε. διὰ τῶν ρυθμιστικῶν αὐτῆς πράξεων ἀσκει ἔλεγχον ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν χρηματοδοτήσεων ὑπὸ τῶν τραπεζῶν. Κατὰ τὸ παρελθόν, λόγῳ μεγάλης στενότητος χρημάτων καὶ τραπεζικῶν κεφαλαίων γενικῶς, τὸ καθεστῶς τῶν ἐλέγχων - ποσοτικῶν (ρῦθμισις ὄγκου τῶν πιστώσεων, ἐπιπέδων τόκων κλπ.) καὶ ποιοτικῶν (κατανομὴ τοῦ συνολικοῦ ὄγ-

κου τῶν πιστώσεων ἀφ' ἑνός εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς οἰκονομίας καὶ ἀφ' ἑτέρου κατὰ τραπέζας διενεργούσας τὴν χρηματοδότησιν) - ἦτο αὐστηρότερον. Κατόπιν τῆς αὐξήσεως τῶν διαθεσίμων τῶν τραπεζῶν, λόγω εἰσροῆς ἀφθόνως τῆς ἀποταμιεύσεως εἰς τὰς τραπεζάς, οἱ ἔλεγχοι περωρίσθησαν οὐσώδως. Τό γε νῦν ἔχον, δέ, παρεσχέθη εἰς τὰς τραπεζάς πλήρης ἐλευθερία χορηγήσεως τῶν ἐξ ἰδίων κεφαλαίων διαθεσίμων (καταθέσεων) πρὸς ὅλους σχεδόν τοὺς τομεῖς οἰκονομικῆς δραστηριότητος - πλήν τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ εἰσαγωγικοῦ ἐμπορίου δι' ἃ ὑφίστανται ἀνώτατα ὅρια χρηματοδότησεως κατὰ τράπεζαν - ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς τηρήσεως τῶν ὑπὸ τῆς Ν.Ε. τεθεωμένων κανόνων ('Αποφ. Ν.Ε. 1509/14.9.1968).

Πλήν τῶν κατὰ τ' ἀνωτέρω γενικῶν ρυθμιστικῶν ἐνεργειῶν τῆς Ν.Ε. αὕτη ἀσκεῖ καὶ εἰδικώτερον ἔλεγχον ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν τραπεζῶν καὶ πιστωτικῶν ἰδρυμάτων ἀποβλέποντα εἰς τὴν ἐξακριβώσιν τῆς συμμορφώσεως αὐτῶν πρὸς τὰς ἐγκρίσεις, κανόνας καὶ γενικῶς ὁδηγίας τὰς παρεχομένας εἰς αὐτάς ὑπὸ τῆς Ν.Ε.

5. Διοικητικὰ ὄργανα ἐλέγχου.

Ὁ ἔλεγχος τῆς χορηγήσεως καὶ ἐκτελέσεως τῶν πιστώσεων καὶ τῆς κατὰ τὴν τοιαύτην χορήγησιν τηρήσεως τῶν ὑπὸ τῆς Ν.Ε. τεθεωμένων κανόνων καὶ διατάξεων : α) ἐνεργεῖται ὑπὸ ὑπαλλήλων τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος· εἰς τοὺς ἐλεγκτὰς παρέχονται εὐρείας ἐκτάσεως δικαιοδοσίαι (ἔρευναὶ λογιστικῶν βιβλίων, διαπίστωσις ταμειακῶν διαθεσίμων κλπ. καὶ β) ἐπεκτείνεται καὶ ἐπὶ τοῦ τρόπου διαθέσεως τῶν χορηγουμένων πιστώσεων ὑπὸ τῶν λαβόντων ταῦτα φυσικῶν ἢ νομικῶν προσώπων.

Ἡ μεθοδικὴ καὶ συστηματικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐλέγχου ἔλαβε χώραν διὰ τῆς ἰδρύσεως καὶ ὁργανώσεως τῆς Γενικῆς Ἐπιθεωρήσεως τῶν Τραπεζῶν καὶ τῆς Διευθύνσεως ἐλέγχου πίστεως παρά τῆ Τραπεζῆς

τῆς Ἑλλάδος. Δυνάμει τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Α.Ν. 1655/51 ἐξεδόθη ἀπόφασις τῆς Ν.Ε., δι' ἧς τὰ καθήκοντα τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν τραπεζῶν ἀνετέθησαν εἰς τόν ἀρμόδιον Διευθυντήν Ἐλέγχου Πίστewς τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος. Οὗτος βοηθεῖται εἰς τό ἔργον του ὑπό Βοηθῶν - Ἐπιθεωρητῶν.

Κύρια καθήκοντα τῆς Γενικῆς Ἐπιθεωρήσεως τῶν Τραπεζῶν εἶναι νά προβαίνει εἰς ἐτησίαις ἐπιθεωρήσεις τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν, δι' ὧν ἐρευνᾶται ἡ οἰκονομική γενικῶς θέσις τῆς τραπεζῆς, αἱ τρέχουσαι ἐργασίαι της (χορηγήσεις πρὸς τὴν οἰκονομίαν, εἰσπραττόμεναι προμήθειαι καὶ ἐπιτόκια) καὶ ἡ προοπτική διαμορφώσεως τῶν ἐργασῶν της ἐν τῷ μέλλοντι. Ἐπίσης διενεργεῖ εἰδικούς ἐλέγχους διὰ τὴν ἐξακριβώσιν τῆς τηρήσεως τῶν ἀποφάσεων τῆς Ν.Ε εἰς συγκεκρωμένους τομείς πιστοδοτήσεως, π.χ. χορηγήσεις πρὸς τό εἰσαγωγικόν, ἐξαγωγικόν ἢ ἑσωτερικόν ἐμπόριον. Οἱ Ἐπιθεωρηταὶ τραπεζῶν δύνανται νά ἐλέγχουν καὶ τὰς πιστοδοτουμένας ὑπὸ τῶν τραπεζῶν ἐπιχειρήσεις, διὰ νά ἐξακριβώσουν τὴν πίστὴν τήρησιν τῶν διατάξεων τῆς Ν.Ε.

Ἐν συνεχείᾳ τοῦ Ν.Δ. 588/48 καὶ κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἔχει συσταθῆ παρ' αὐτῇ Διεύθυνσις Ἐλέγχου Πίστewς, κύρια καθήκοντα τῆς ὁποίας εἶναι ἡ διενέργεια ἐμπεριστατωμένου ἐλέγχου τῶν χρηματοδοτουμένων ἐπιχειρήσεων (βιομηχανικῶν, ἐμπορικῶν κ.ἄ.).

Οἱ διενεργούμενοι ἐλεχοὶ διαφροῦνται εἰς γενικοῦς (οἰκονομική θέσις ἐπιχειρήσεως, προοπτική ἐργασῶν ἀνάγκαι διὰ χρηματοδότησιν, ἱκανότης ἀνταποκρίνεσθαι εἰς ἀναλαμβανομένας ὑποχρεώσεις) καὶ εἰδικούς (διενεργουμένους κατόπιν εἰδικῶν ἐντολῶν τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς) ἐπὶ ὤρισμένων θεμάτων καθοριζομένων διὰ συγκεκριμένων ἀποφάσεων, π.χ. ἀνάγκαι ἐπεκτάσεως ἐγκαταστάσεων, σημείων εἰς ὃ εὐρίσκονται αἱ ἐπετεινόμεναι ἐγκαταστάσεις, ἀνάγκαι χρηματοδοτήσεως ἐπιχειρήσεων δι' εἰδικούς λόγους. Ἡ Διεύ-

θυνσις προβαίνει ἀπολούθως εἰς διαπιστώσεις ἐν σχέσει μέ τήν καλί, διάθεσιν καί ἔγκαφρον ἐξόφλησιν τῆς χρηματοδοτήσεως ἐν μέρους τῶν ἐπιχειρήσεων.

6. Ἐποβολή καί δημοσίευσις περιοδικῶν λογιστικῶν καταστάσεων.

Αἱ τράπεζαι ὑποβάλλουν ἢ δημοσιεύουν λογιστικάς καταστάσεις ἢ ἕτερα στοιχεῖα ὡς κάτωθι :

α) Ὑποβάλλουν μηνιαίως λογιστικάς καταστάσεις εἰς τήν παρά τῆ Τραπεζῆ τῆς Ἑλλάδος Γενικήν Ἐπιθεώρησιν τραπεζῶν.

β) Δημοσιεύουν κατά μήνα, ἀπ' εὐθείας, διά τοῦ Δελτίου Ἀνωνύμων Ἐταιριῶν, λογιστικάς καταστάσεις.

γ) Ὑποβάλλουν εἰς τήν Νομισματικήν Ἐπιτροπήν μηνιαίως λογιστικάς καταστάσεις, στοιχεῖα τῶν πιστοδοτήσεων καί ἕτερα στοιχεῖα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΓΕΝΙΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ

Κατά τήν ἄσκησιν τῆς ἐπιχειρηματικῆς δράσεως ἀπο-
λουθοῦνται καί ἐφαρμόζονται μερिकाί βασικαί ἀρχαί, ἡ τήρη-
σις τῶν ὁποίων ἐξασφαλίζει τήν ὁμαλήν λειτουργίαν τῆς ἐ-
πιχειρήσεως καί τά εὐνοϊκώτερα ὑπέρ αὐτῆς οἰκονομικά ἀπο-
τελέσματα.

Προκειμένου περί τῶν τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων, αἱ ἰ-
διάζουσαι εἰς τοὺς ὀργανισμοὺς τούτους γενικαί ἐπιχειρη-
ματικαί ἀρχαί προσλαμβάνουν ἰδιαιτέραν σημασίαν λόγῳ τῆς
φύσεως τῶν τραπεζικῶν ὀργανισμῶν, χαρακτηριζομένων ἀπό
δυσαναλόγως ἐν σχέσει πρὸς τά ἴδια αὐτῶν κεφάλαια μεγά-
λας πρὸς τρίτους ὑποχρεώσεις, ἀπαιτητάς ὡς ἐπὶ τό πολὺ ἐν
ᾧψει καί ἐπὶ πλέον βαρυνομένας ὑπέρ τῶν τρίτων καί ἀπο-
φερούσας ὑπέρ αὐτῶν εἰσόδημα (τόκους). Ὁ βαθμὸς ἐπο-
μένως τηρήσεως καί ἐφαρμογῆς τῶν ἐπιχειρηματικῶν ἀρχῶν
ἐντείνεται προκειμένου περί πιστωτικῶν ὀργανισμῶν εἰς τό
μέγιστον.

Αἱ γενικαί ἐπιχειρηματικαί ἀρχαί πρὸς τήρησιν καί ἐ-
φαρμογήν ὑπὸ τῶν τραπεζῶν, μέ περιεχόμενον μάλιστα εἰδι-
κῶς προσδιωριζόμενον καί ἀπὸ ἐννοιολογικῆς πλευρᾶς, ὡστε
νά προσιδιάζῃ εἰς τὰς τραπεζὰς, εἶναι αἱ κάτωθι :

- α) Ἡ ἀρχή τῆς ρευστότητος.
- β) Ἡ ἀρχή τῆς ἀσφαλείας
- γ) Ἡ ἀρχή τῆς κατανομῆς τῶν κινδύνων
- δ) Ἡ ἀρχή τῆς ἐνημερότητος.

ε) Ἡ ἀρχή τῆς ἀποδοτικότητος.

στ) Ἡ ἀρχή τῆς ἀρτίας ὀργανώσεως (ἐμφάνις, καλή λειτουργία, δίκτυον ἀνταποκριτῶν).

Ἐπί ἐνάστης τῶν ἀνωτέρω ἀρχῶν θά ἠδύναντο νά διατυπωθῶν αἱ κάτωθι συνοπτικά παρατηρήσεις :

α) Ρευστότης : Μέ τόν ὄρον "ρευστότης" ἐννοοῦμεν τήν ἰκανότητα τῆς ἐπιχειρήσεως ν' ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ληξιπροθέσμους ὑποχρεώσεις της διά τῆς καταβολῆς μετρητῶν. Ἐάν διά κάθε ἐπιχείρησιν ἡ ἐξασφάλις τῆς ἀπαιτουμένης, ἀναλόγως τοῦ εἶδους τῆς ἐπιχειρήσεως, ρευστότητος εἶναι βασικῆς σημασίας, διά τὰς τραπεζάς, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἐπιχειρήσεις μεγίστης κινήσεως χρηματικῶν κεφαλαίων μέ ὑποχρεῶσιν ἀποδόσεως τοῦ μεγαλύτερου μέρους τοῦ παρ' αὐταῖς συσσωρευμένου κοινωνικοῦ ἀποταμιεύματος ἐπί τῇ ἀπλή ἐμφανίσει καί αἰτήσει τῶν δικαιοῦχων καταθετῶν, ἡ ἐξασφάλις ἐπαρκοῦς ρευστότητος ἀποτελεῖ θεμελιώδη ἀρχήν, ἐφ' ἧς ἐδράζεται ἡ ὁμαλή καί ἀπόσκοπος λειτουργία των. Διά τὰς λοιπὰς ἐπιχειρήσεις, πλὴν τῶν τραπεζικῶν, δέν εἶναι κάτι τό ἀσύνηθες νά ἐπιζητοῦν, εἰς περιπτώσεις χρηματικῆς στενότητος, ἀναβολήν τῆς ἐξοφλήσεως ληξιπροθέσμου ὀφειλῆς ἢ τήν μερικὴν πληρωμὴν καί ἀνανέωσιν προθεσμίας διά τό ὑπόλοιπον, οἱ δέ πιστωταί δέν εἶναι πάντοτε ἀπόθυμοι νά συγκατατεθῶν εἰς τήν τοιαύτην ἀναβολήν, ὑπό τήν προϋπόθεσιν ὅτι εἶναι βέβαιοι περὶ τῆς γενικωτέρας φερεγγυότητος τῆς ὀφειλέτιδος ἐπιχειρήσεως. Τοιοῦτου εἶδους ὅμως διαπραγματεύσεις μεταξύ τραπεζῆς καί τῶν πιστωτῶν της (καταθετῶν ἢ δικαιοῦχων οἰασδῆποτε ἄλλης μορφῆς) ζητούντων τήν πληρωμὴν ποσῶν ἅτινα δικαιοῦνται, ἀποκλείεται ἀπολύτως. Αἱ τράπεζαι ὀφείλουν νά εἶναι εἰς θέσιν ἀνά πᾶσαν στιγμήν νά ἀνταποκρίνωνται κανονικῶς εἰς τὰς ληξιπροθέσμους ὑποχρεώσεις των καί εἰς πρώτην ζήτησιν τοῦ δικαιοῦχου. Τράπεζα ἡ ὁποία θά ἀντιμετωπίσῃ πραγματικῶς δυσχερείας εἰς τήν ἐκπλήρωσιν τῆς τοιαύτης ὑποχρεώσεως περιέρχεται εἰς ἐξαιρετικῶς δυσάρεστον κατάστασιν, θεωρεῖται ὡς ἴδρυμα κλονιζόμενον, ἔστω καί ἂν ἀπό ἀπόψεως γενικω-

τέρας φερεγγυότητος ἢ συνολικὴ ἀξία τῶν στοιχείων τοῦ Ἐνεργητικοῦ της δύναται, πλήρως ἀπὸ ἀζημίως διὰ τοὺς πιστωτάς της, νὰ καλύψῃ τὸ σύνολον τῶν ὑποχρεώσεών της.

Τὸ ἐξεταζόμενον πρόβλημα ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς διατηρήσεως ὑψηλοτέρας σχετικῶς ρευστότητος ἀφορᾷ κυρίως εἰς, τὰς τραπέζας καταθέσεων (ἐμπορικὰς τραπέζας), αἵτινες δέχονται καταθέσεις ὄψεως καὶ ταμειευτηρίῳ καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ μείζον μέρος τοῦ Παθητικοῦ των ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν ὑποκειμένην εἰς ἄμεσον ἀπαίτησιν ἐξοφλήσεως.

Ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἔννοιαν ἀφορᾷ ἐπίσης καὶ ἄλλας κατηγορίας τραπεζῶν¹ καθ' ὅ μῆτρον καὶ εἰς ἣν ἔκτασιν δέχονται καταθέσεις ὄψεως. Θὰ πρέπει ὅμως, εὐθύς ἀμέσως, νὰ ἀποσαφηνισθῇ ὅτι ἡ ἐξασφάλις ἐπαρκοῦς ρευστότητος δέν συνδέεται πρὸς τὴν κατ' ἀνάγκην τήρησιν ὑπὸ τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν μετρητῶν διαθεσίμων εἰς τὰ ταμεία των, ποσοῦ ἴσου πρὸς τὸ συνολικόν μέγεθος τῶν ὑποχρεώσεών των ὄψεως. Ἡ ρευστότης εἶναι ἐξησφαλισμένη διὰ τηρήσεως ποσοῦ διαθεσίμων ἀντιπροσπεύοντος ποσοστόν μόνον τῶν συνολικῶν ὑποχρεώσεων ὄψεως. Τοῦτο δέ διότι ἡ πείρα ἀπέδειξεν ὅτι τὸ ρεῦμα ἀναλήψεως καταθέσεων οὐδέποτε, ὑπὸ κανονικὰς συνθήκας, λαμβάνει διαστάσεις ἀναλήψεως τοῦ συνόλου τῶν καταθέσεων. Ὅπως δὲ ὅμως τὸ ἐν λόγω ποσοστόν εἶναι κατὰ πολὺ ὑψηλότερον εἰς τὰς τραπέζας κατα-

¹ Ἐξαιρετικῶς ὑψηλὴ δέον νὰ εἶναι ἡ ρευστότης καὶ τῆς Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς λόγῳ τῶν ὑποχρεώσεών της πρὸς μετατροπὴν τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζογραμμάτων της. Ἐν προκειμένῳ ὅμως τὸ πρόβλημα τῆς ρευστότητος ἔχει ἄλλην μορφήν καὶ μεταπίπτει εἰς τὸ πρόβλημα τῆς μετατρεψιμότητος, καθ' ὅσον ρευστὰ διαθέσιμα διὰ τὴν Ἐκδοτικὴν Τράπεζαν δέν θεωροῦνται τὰ ἴδια αὐτῆς τραπεζογραμμάτια, ἀλλὰ πρωτίστως τὰ διαθέσιμα αὐτῆς εἰς χρυσόν καὶ ἐξωτερικόν συνάλλαγμα, κατὰ δεύτερον δέ λόγον καὶ ἄλλα στοιχεῖα ἐνεργητικῆς ταχέως ρευστοποιήσιμα δι' ἀπορροφήσεως τραπεζογραμμάτων. Καὶ ἐπομένως ἡ ρευστότης τῆς Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς ἀναφερομένη εἰς τὴν νομισματικὴν μετατρεψιμότητα, ἢ δυνατότητα ταχείας αὐτολῆς τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας, στηρίζεται εἰς τὴν ὑπαρξιν καὶ διατήρησιν διαφόρου φύσεως ἐνεργητικῶν στοιχείων, ἐν σχέσει πρὸς τὰ κύρια διαθέσιμα τῶν λοιπῶν τραπεζῶν, τὰ ὁποῖα συνίστανται ἀπὸ αὐτὰ ταῦτα τὰ τραπεζογραμμάτια τῆς Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς.

θέσεων παρά εἰς τὰς λοιπὰς κατηγορίας τραπεζῶν, διὰ τὰς ὁποίας τὸ πρόβλημα τῆς ρευστότητος τίθεται διαφοροτρόπως. Αἱ λοιπαὶ τράπεζαι, καὶ δὴ ἐκεῖναι τῶν ὁποίων αἱ ὑποχρεώσεις εἶναι μακροπρόθεσμοι, ὡς λ.χ. αἱ κτηματικά, αἰτίνες δανείζονται διὰ μακροπρόθεσμων τοιοχρεωλυτικῶν δανείων, δύνανται νὰ προσαρμόζουν τὴν ρευστοποίησιν τῶν ἀπαιτήσεων των πρὸς τὸ ἐκάστοτε καθιστάμενον ληξιπρόθεσμον τμήμα τῶν ὑποχρεώσεων των.

Ἐκτὸς τῶν καταθέσεων ὄψεως καὶ ταμιευτηρίου, περὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο ἤδη ἀνωτέρω λόγος, ληξιπρόθεσμοι ὑποχρεώσεις τῶν τραπεζῶν εἶναι, ἢ καθίστανται, ἐπίσης αἱ μεταπίπτουσαι εἰς τὴν μορφήν καταθέσεων ὄψεως προθεσμιακῆς καταθέσεις ἐπὶ τῇ λήξει τῆς προθεσμίας των καὶ οἵαιδήποτε ἄλλαι δημιουργούμεναι ἄμεσοι ὑποχρεώσεις τῶν τραπεζῶν πρὸς πληρωμὴν προερχόμεναι ἀπὸ τὰς ποικίλας τραπεζικὰς ἐργασίας (λ.χ. ὀφειλόμενα ποσὰ ἐξ εἰσπραχθειῶν ἀξιῶν διὰ λογαριασμόν τρίτων, ἐντολαὶ πληρωτέαι, ἐπιταγαὶ πληρωτέαι, ἐμβάσματα ὑπὲρ τρίτων κλπ.).

Ἡ ἰκανότης τῶν τραπεζῶν ν' ἀνταποκρίνωνται ἱκανοποιητικῶς εἰς τὸ ρεῦμα ἀναλήψεως καταθέσεων καὶ γενικῶς εἰς τὰς ληξιπρόθεσμοις ὑποχρεώσεις των στηρίζεται κατὰ βάσιν εἰς τὰ ἀμέσως διαθέσιμα εἰς τὰ ταμεῖα των μέσα πληρωμῆς, ἥτοι τὰ τραπεζογραμμάτια, καὶ τὰ πρὸς αὐτὰ ἐξομοιούμενα διαθέσιμα, ὅπως : αἱ καταθέσεις των παρά τῇ κεντρικῇ τραπεζῇ, ἐλεύθερα συναλλαγματικά ἢ εἰς χρυσὸν διαθέσιμα ἢ ξένα νομίσματα ἀμέσου μετατρεψιμότητος εἰς ἐγχώριον νόμισμα καὶ ἀμέσως εἰσπράξιμοι ἀξίαι (ὡς λ.χ. τοκομερίδια). Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἀντιπροσωπεύουν ρευστὰ διαθέσιμα πρώτης κατηγορίας λόγῳ τῆς δυνατοῦτος ἀμέσου χρησιμοποίησός των πρὸς διενέργειαν πληρωμῶν.

Αἱ τράπεζαι διαθέτουν καὶ ἄλλα στοιχεῖα Ἐνεργητικοῦ, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουν διάφορον βαθμὸν ρευστότητος ἕκαστον, ἐξαρτώμενον ἀπὸ τὴν δυνατότητα ταχείας μετατροπῆς εἰς τραπεζογραμμάτια καὶ διαθέσιμα ὄψεως παρά τῇ

Ἐκδοτικῆ Τραπεζῆ. Δέν εἶναι ἐπομένως ρευστά διαθέσιμα, ἀλλά ρευστοποιήσιμα στοιχεῖα, δύνανται δηλαδή νά μετατραποῦν εἰς ρευστά, ἀπαιτουμένου πρὸς τοῦτο χρονικοῦ διαστήματος, ἄλλοτε μεγαλυτέρου καὶ ἄλλοτε μικροτέρου ἀναλόγως τοῦ στοιχείου, καὶ ἀκολουθουμένης ὠρισμένης διαδικασίας.

Τὴν ρευστότητα τῶν τραπεζῶν διακρίνομεν εἰς :

α) Ταμειακὴν, ἣτις εἶναι ἡ σχέσηις τοῦ συνόλου τῶν ρευστῶν διαθεσίμων πρώτης κατηγορίας πρὸς τὸ σύνολον τῶν ὑποχρεώσεων ὅψεως. Κατὰ τὸν ὑπολογισμόν τῆς ταμειακῆς ρευστότητος τινές συνυπολογίζουσι, ἐπὶ πλεον τῶν ρευστῶν διαθεσίμων α' κατηγορίας, καὶ ποσοστὸν ἐκ τῶν σχετικῶς ταχέως ρευστοποιησίμων στοιχείων (ὡς λ.χ. τὸ ἐμπορικόν χαρτοφυλάκιον - προεξοφλήσεις συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων - λόγω τῆς δυνατότητος ἀναπροεξοφλήσεως αὐτοῦ παρά τῆ Ἐκδοτικῆ Τραπεζῆ).

β) Γενικὴν ρευστότητα:¹ ἣτις εἶναι ἡ σχέσηις τοῦ συνόλου τῶν ρευστοποιησίμων στοιχείων πρὸς τὸ σύνολον τῶν πρὸς τρίτους ὑποχρεώσεων. Εἰς τὰ ρευστοποιήσιμα στοιχεῖα, ἀπὸ τῆς ἐξεταζομένης ἐνταῦθα ἀπόψεως, δέν συμπεριλαμβάνονται συνήθως τὰ ἀκίνητοποιημένα κεφάλαια τῶν τραπεζῶν (πάγια ἐγκαταστάσεις, κτίρια, μεταφορικά μέσα, ἐπιπλα κλπ.) λόγω τοῦ βραδυτάτου ρυθμοῦ ὃν ἀκολουθεῖ ἡ ρευστοποίησις των.

Αἱ τράπεζαι, ἀνεξαρτήτως νομοθετικῆς ρυθμίσεως ἐπὶ τοῦ θέματος, ὀφείλουσι ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας νά τηροῦν ἐπαρητηταμειακὴν ρευστότητα, τῆς ὁποίας τὸ ποσοστὸν ποικίλλει κατὰ χώρας καὶ κατὰ τραπεζας (ἀπὸ χαμηλοῦ σχετικῶς ποσοστοῦ 90% ἕως ὑψηλοτέρου 200%), προσδιορίζεται

¹ Εἰς εἰδικὰς περὶ τραπεζικῆς ρευστότητος μελέτας ἀπαντῶνται διακρίσεις τῆς τραπεζικῆς ρευστότητος εἰς περισσοτέρας κατηγορίας, γίνεται δηλαδή λόγος περὶ ρευστοτήτων διαφόρων βαθμῶν διὰ τῆς ὑπαγωγῆς καὶ συνυπολογισμοῦ εἰς ἕκαστον βαθμὸν διαφόρων ρευστοποιησίμων στοιχείων.

δέ από τήν πεῖφαν τοῦ παρελθόντος, τήν ὁποίαν ἀποκομίζουσι αἱ τράπεζαι περί τοῦ ἀναγκαίου ποσοστοῦ ταμειακῆς ρευστότητος, ὡς ἐπίσης καί ἀπό τὰς ἐκαστοτε ἐπικρατούσας οἰκονομικᾶς συνθήκας καί ἐιδικώτερον τὰς συνθήκας τῆς χρηματαγορᾶς. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἐνῶ ὑπό συνθήκας συνθήκας ἡ ρευστότης δύναται νά εἶναι λ.χ. εἰς ἕνα τραπεζικόν σύστημα 120%, ὑπό συνθήκας ἐκτάκτους, καθ' ἅς ἐκδηλοῦται ἕντονον ρεῦμα ἀναλήψεως καταθέσεων, τό ποσοστόν τῆς ρευστότητος ἐπιβάλλεται ν' αὐξηθῆ ταχέως εἰς πολύ ὑψηλότερον ἐπίπεδον, διά νά εἶναι εἰς θέσιν ἡ τράπεζα νά ἀνταποκριθῆ πρός τό ρεῦμα ἀναλήψεως καταθέσεων.

Δέον νά παρατηρηθῆ πρός τούτοις ὅτι, λόγῳ τῆς ἐξαφαιρικῆς σημασίας τοῦ ζητήματος τῆς ρευστότητος διά τὰς τραπεζάς, εἰς τὰς περί τραπεζῶν νομοθεσίας πλείστων χωρῶν περιλαμβάνονται σχετικαί ρυθμιστικαί διατάξεις, δι' ἧν καθιεροῦται ὑποχρέωσις τῶν τραπεζῶν περί τηρήσεως ὀρισμένης ταμειακῆς ρευστότητος, τῶν σχετικῶν ρευστῶν διαθεσίμων τηρουμένων εἴτε εἰς τὰ ταμεία τῶν τραπεζῶν εἴτε παρά τῇ Ἐκδοτικῇ Τραπεζῇ εἴτε παρ' ἀμφοτέροις.

Ἐκτός ὅμως τῆς τηρήσεως ἐπαρκῶν ταμειακῶν διαθεσίμων αἱ τράπεζαι, ἐν τῇ εὐρυτέρῳ ἐφαρμογῇ τῆς ἐννοίας καί ἀρχῆς τῆς ρευστότητος, ὀφείλουσι νά ἐπιδιώκουν ὅπως αἱ χορηγήσεις των περιβάλλωνται τήν μορφήν περιοριστικῶν στοιχείων εὐχερῶς ρευστοποιησίμων. Ἡ εὐχέρεια τῆς ρευστοποιήσεως συνίσταται εἴτε εἰς τήν αὐτορρευστοποιήσιν τοῦ στοιχείου (self - liquidating), δηλαδή τήν κανονικήν καί ἀπρόσκοπτον ἐπί τῇ λήξει τῆς ἀπαιτήσεως εἰσπραξίν, εἴτε εἰς τήν ταχεῖαν καί ἄνευ πραγματοποιήσεως ζημίας τινός ὑπό τῆς τραπεζῆς μεταβίβασιν τοῦ περιοριστικοῦ στοιχείου εἰς τρίτον ἔναντι μετρητῶν. Τοιαύτην εὐχέρειαν παρουσιάζουν ὀρισμένα ἐνεργητικά στοιχεῖα τῶν τραπεζῶν, ὅπως λ.χ. τό ἐμπορικόν χαροφυλάκιον, τό ὁποῖον ἀφ' ἑνός μὲν ἔχει τήν ιδιότητα νά αὐτορρευστοποιηθῆ, ἀφ' ἑτέρου δέ δύναται νά ἀναπροεξοφληθῆ παρά τῇ Ἐκδοτικῇ Τραπεζῇ. Ὀλιγωτέραν εὐ-

χέρειαν παρουσιάζουν τίτλοι δυνάμενοι μὲν νὰ διατεθῶσιν εἰς τὸ Χρηματιστήριον, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅμως ὁμαλῆς λειτουργίας τῆς χρηματιστηριακῆς ἀγορᾶς καὶ ὄχι βεβαίως εἰς στιγμὰς χρηματιστηριακῆς κρίσεως καὶ πανικοῦ. Ἡ εὐχέρεια ρευστοποιήσεως διὰ μεταβιβάσεως ἀποκαλεῖται καὶ μεταβιβαστικότητα (*shiftability*). Μικρὰν ἐπίσης μεταβιβαστικότητα παρουσιάζουν τὰ δάνεια ἢ αἱ προκαταβολαὶ τῶν τραπεζῶν ἔναντι ἐμπορευμάτων ἢ ἄλλων ἀξιῶν.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς τῆς ρευστότητος ἐπιβάλλει, ἐκτός τῶν ὄσων ἀνωτέρω ἐξετέθησαν, ὅπως τὰ ἐν τῶν καταθέσεων ὄψεως πηγάζοντα διαθέσιμα τῶν τραπεζῶν χορηγοῦνται ὑπὸ μορφήν βραχυπροθέσμων πιστώσεων. Διαθέσιμα πηγάζοντα ἀπὸ προθεσμιακὰς ὑποχρεώσεις δύνανται νὰ χορηγοῦνται ὑπὸ μορφήν δανείων, τῶν ὁποίων ὅμως αἱ προθεσμιαὶ ἐπιστροφῆς δὲν πρέπει ν' ἀφίστανται τῶν προθεσμῶν ἀποδόσεως τῶν ἀντιστοίχων καταθέσεων. Ἐπιβάλλεται συνεπῶς συνεχῆς παρακολούθησις τῆς διαρθρώσεως τῶν διαφόρων κατηγοριῶν ὑποχρεώσεων (Παθητικοῦ) ἀπὸ ἀπόψεως προθεσμῶν λήξεως πρὸς ἀνάλογον διαμόρφωσιν τῶν ὁμάδων χορηγήσεων τοῦ Ἐνεργητικοῦ καὶ ἐξασφάλισιν τῆς ἀπαραιτήτου κανονικῆς καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν ρυθμὸν αὐτορρευστοποιήσεως τῶν τελευταίων.

Γενικῶς, ἡ ἄσκησις ὑγιῶς τραπεζικῆς πολιτικῆς ἐπιβάλλει τὴν σταθερὰν ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς τῆς ρευστότητος, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς τραπεζικῆς ἀπὸ οἰωνόηποτε ἐντάσεων τοῦ ρεύματος ἀναλήψεως καταθέσεων, δυναμένων νὰ δημιουργήσουν ἀδυναμίαν τῆς τραπεζικῆς πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεών της, ἥτις, ἀκόμη καὶ ἂν εἶναι ἐντελῶς πρόσκαιρος, δύναται νὰ προκαλέσῃ κλονισμὸν τῆς πίστεως τοῦ Ἰδρύματος.

β) Ἀσφάλεια : Μία ἄλλη βασικὴ ἐπιδιώξις τῶν τραπεζῶν εἶναι ἡ ἀσφαλῆς τοποθέτησις τῶν διαθεσίμων κεφαλαίων των. Εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς ἀσφαλείας νοεῖται ἡ λήψις ὅλων ἐκείνων τῶν μέτρων καὶ ἐγγυήσεων, αἱ ὁποῖα θὰ

καταστήσουν τήν τράπεζαν ικανήν νά ἀνακτήσῃ τελικῶς ἀκέραιον τό ἀρχικῶς χορηγηθέν ποσόν τοῦ δανείου μετά τῆς σχετικῆς προσόδου τῆς τραπεζῆς. Ἡ καθολικὴ ἐπομένως φερεγγυότης τοῦ πιστοῦχου, ἢ ὕπαρξις ἐπαρισσοῦς οἰκονομικῆς ἐπιφανείας, ἢ βεβαιότης περί τῆς συνεποῦς ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεών του, αἱ τριτεγγυήσεις, αἱ ἐμπράγματα ἀσφάλεια (ἐνέχυρον ἢ ὑποθήκη) ἀποτελοῦν προϋποθέσεις, αἵτινες, εἴτε μεμονωμένως εἴτε συσσωρευτικῶς, πρέπει νά διασφαλίζουν τὰς χορηγήσεις τῶν τραπεζῶν.

Ἐν τῶν ἀνωτέρω προκίπτει ὅτι ἐφ' ὅσον μὲν πρόκειται περί παροχῆς δανείων ἡγγυημένων δι' ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας ὁ χρόνος ἐπιστροφῆς τοῦ δανείου δύναται νά εἶναι σχετικῶς μακρότερος, ἐφ' ὅσον ὅμως πρόκειται περί χορηγήσεων ἐπὶ προσωπικῇ ἀσφαλείᾳ ἢ προθεσμίᾳ ἐπιστροφῆς πρέπει νά εἶναι ὅσον τό δυνατόν βραχυτέρα, διότι αἱ προϋποθέσεις ἐμπιστοσύνης εἰς τό πρόσωπον τοῦ ὀφειλέτου δέν ἀποκλείεται μέ τήν πάροδον τοῦ χρόνου νά μεταβληθοῦν. Ἐφ' ᾧ καί εἰς τήν ἔννοίαν τῆς ἀσφαλείας συνυπάρχει καί ἡ ἔννοια τῆς ἐντός σχετικῶς βραχεῶν προθεσμιῶν ρευστοποιήσεως τῶν χορηγουμένων πιστώσεων.

Ὁ λόγος τῆς ἐπηξημένης σημασίας τῆς ἀρχῆς τῆς ἀσφαλείας διὰ τὰς τραπεζὰς ἔγκειται εἰς τό γεγονός ὅτι τὰ ὑπό μορφήν διαφόρων χορηγήσεων ἢ ἄλλων ἐπενδύσεων ἐνεργητικά περιουσιακά στοιχεῖα τῶν τραπεζῶν εἶναι οὐσιαστικῶς ὑπέγγυα διὰ τήν ἱκανοποίησιν τῶν τρέχουσων ὑποχρεώσεων (καταθετῶν, ὁμολογιούχων, κλπ.), ἢ ἀναλογία τῶν ὁποίων πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τῆς τραπεζῆς ἐναντι τῶν ἰδίων αὐτῆς μετόχων εἶναι δυσαναλόγως ὑψηλοτέρα ἐν σχέσει μέ τήν ἀντίστοιχον διάρθρωσιν τοῦ Παθητικοῦ ἄλλων ἐπιχειρήσεων μὴ τραπεζικοῦ χαρακτῆρος. Τοῦτο σημαίνει ὅτι διακινδύνευσις ἔστω καί μικροῦ μέρους τοῦ Ἐνεργητικοῦ τῆς τραπεζῆς δημιουργεῖ περίπτωσιν σοβαρᾶς μειώσεως τῶν ἰδίων αὐτῆς κεφαλαίων, τὰ ὁποῖα ἀντιπροσωπεύουν μικρόν μέρος τοῦ Ἐνεργητικοῦ αὐτῆς.

γ) Κατανομή τῶν κινδύνων : Ἡ ἀρχή τῆς κατανομῆς τῶν κινδύνων, ὅπως καί ἡ ἀρχή τῆς ἐνημερότητος, εἶναι ἐπικουρική καί παρεπομένη τῆς ἀρχῆς τῆς ἀσφαλείας. Ἐφαρμογή τῆς ἀρχῆς τῆς κατανομῆς τῶν κινδύνων σημαίνει ἀποφυγὴν χορηγήσεως μεγάλων πιστώσεων εἰς μικρὸν ἀριθμὸν πιστούχων, ἀντιθέτως δέ τὴν χορήγησιν μικροτέρων σχετικῶς ποσῶν εἰς ὅσον τό δυνατόν μεγαλύτερον ἀριθμὸν πιστούχων.

Εἶναι προφανές ὅτι αἱ δυσκολίαι εἰς τὰς ὁποίας δυνατόν νά περιέλθῃ ἕνας μέγας πιστοῦχος τῆς τραπεζῆς περί τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πρὸς αὐτὴν ὑποχρεώσεών του εἶναι δυνατόν νά συμπαρασύρουν εἰς κλονισμόν τό πιστωτικὸν ἴδρυμα, ἐνῶ αἱ πιθανότητες τοιούτου ἀντικτύπου διὰ τὴν τράπεζαν ἐλαττοῦνται σημαντικῶς, ὅταν ἀντί ὀλίγων μεγάλων πιστούχων αἱ χορηγήσεις αὐτῆς ἔχουν κατανεμηθῆ εἰς μέγαν ἀριθμὸν πιστούχων διὰ μικρότερα ποσά, ὅποτε καί ἡ τυχόν ἄδυναμία ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεων ἑνὸς μικροτέρου πιστοῦχου ἔχει πολὺ ὀλιγωτέρας συνεπειάς διὰ τὴν τράπεζαν ἐν σχέσει μέ τὰς δυναμένας νά προκληθοῦν ἐκ τῆς ἀναστολῆς τῶν πληρωμῶν ἑνὸς μεγάλου πιστοῦχου.

δ) Ἐνημερότης : Διὰ νά εἶναι εἰς θέσιν αἰτράπεζαι νά ἀποφύγουν χορηγήσεις πρὸς πιστούχους ἐπισηφαλοῦς οἰκονομικῆς καταστάσεως καί θέσεως πρέπει νά εἶναι καλῶς πληροφορημένοι ἐπὶ πάσης λεπτομερείας ἀφορώσης τὴν περιουσιακὴν κατάστασιν, πορείαν ἐργασίας, συνέπειαν περί τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων κλπ. τῶν αἰτούντων τὴν χορήγησιν πιστώσεων. Πρὸς τοῦτο αἱ τράπεζαι ἔχουν ὀργανώσει εἰδικὰς ὑπηρεσίας, ἔργον τῶν ὁποίων εἶναι ἡ συγκέντρωσις ὅλων τῶν ἀπαραιτήτων πληροφορῶν ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν πιστούχων καί ἡ πλήρης σχετικὴ ἐνημέρωσις τῶν διευθυνόντων τὰ πιστωτικὰ ἴδρύματα.

Πέραν τούτου αἱ σύγχρονοι τράπεζαι δέν ἀρκοῦνται μόνον εἰς τὴν ἐνημερότητα αὐτῶν ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς κα-

ταστάσεως τῶν πιστούχων των, ἀλλά προχωροῦν περαιτέρω, δι' εἰδικῶν ὑπηρεσιῶν, εἰς τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐξελιξέως τῆς γενικῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς χώρας, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἀναπτύσσουσιν τὴν δραστηριότητά των, εἰς τὴν παρακολούθησιν ἐπίσης τῆς διεθνoῦς οἰκονομικῆς καταστάσεως, ὡς καὶ τῶν οἰκονομικῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα δυνατόν νά ἐνδιαφέρουν ἢ νά ἐπηρεάζουν γενικώτερον τὰς ἐργασίας των. Ἡ τοιαύτη εὐρυτέρα οἰκονομικὴ ἐνημερότης τῶν τραπεζῶν ἐπιτρέπει εἰς αὐτάς νά προσαρμόζουσιν γενικώτερον τὴν πιστωτικὴν των πολιτικὴν πρὸς τὰς διαμορφουμένας γενικὰς οἰκονομικὰς συνθήκας, νά διευρύνουν ἢ νά περιστέλλουν ἐγκαίρως τὸ σύνολον τῶν χορηγήσεών των, καὶ νά ἀποφεύγουν τοιουτοτρόπως τὰς δυναμένας νά ἔχωσι δυσμενεῖς διὰ τὰς τραπεζὰς συνεπειὰς τῶν οἰκονομικῶν διακυμάνσεων λόγῳ τῆς μὴ ἐγκαίρου ἀσκήσεως καταλλήλου πιστωτικῆς πολιτικῆς.

ε) Ἀποδοτικότης : Ἀποτελεῖ γενικὴν ἐπιχειρηματικὴν ἀρχὴν καὶ ἐφαρμογὴν τῆς οἰκονομικῆς ἀρχῆς ἢ ἐπιδίωξις τοῦ μεγαλυτέρου οἰκονομικοῦ ἀποτελέσματος διὰ τοῦ καταλληλοτέρου χειρισμοῦ τῶν διαθεσίμων μέσων. Αἱ τράπεζαι, ἰδιαιτέρως, πρέπει νά ἐξασφαλίζουσιν ἐπαρκῆ οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα, διότι δέν εἶναι μόνον τὸ ἴδιον αὐτῶν μετοχικόν κεφάλαιον τὸ ὁποῖον ὀφείλουν νά ἰκανοποιήσουν καὶ τοῦ ὁποίου ἐν πάσῃ περιπτώσει ἢ μὴ τυχόν πλήρης ἰκανοποίησις δέν δημιουργεῖ διὰ τὴν ἐπιχειρήσιν σοβαρὰ προβλήματα, ἀλλὰ εἶναι πρὸ παντός αἱ τοκοφόροι καταθέσεις ἢ ὀμολογιακὰ δάνεια, τὰ ὁποῖα πρέπει νά ἐξυπηρετοῦν διὰ τῆς καταβολῆς συμπεφωνημένων τόκων, τὸ συνολικόν μέγεθος τῶν ὁποίων ἀνέρχεται εἰς ἐνάστην χρῆσιν εἰς σοβαρὰ ποσά. Ἐκτός τῆς ὑποχρέωσος πρὸς πληρωμὴν τόκων αἱ τράπεζαι ἀντιμετωπίζουσιν καὶ ἄλλας σοβαρὰς δαπάνας δι' αὐτὴν ταύτην τὴν λειτουργίαν των, ὅπως εἶναι αἱ μισθοδοσίαι καὶ τὰ ἄλλα ἔξοδα διαχειρίσεως.

Τὸ πρόβλημα τῆς ἀποδοτικότητος τῶν τραπεζῶν γεννᾶται κυρίως ἐκ τοῦ λόγου ὅτι, κατ' ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς

τῆς ρευστότητος, αἱ τράπεζαι εἶναι ὑποχρεωμέναι νά διατηροῦν ἓνα μέρος τοῦ Ἑνεργητικοῦ των ὑπό μορφήν ἐντελῶς ἀπρόσοδον (ταμειακά διαθέσιμα) καί νά χορηγοῦν τό σημαντικώτερον μέρος τῶν λοιπῶν διαθεσίμων των ὑπό μορφήν βραχυπροθέσμων πιστώσεων, αἱ ὁποῖαι δέν ἀποδίδουν πάντοτε μεγαλύτεραν πρόσοδον διά τὰς τραπέζας ἐν σχέσει μέ τήν ἀπόδοσιν τῶν μακροπροθέσμων δανειῶν.

στ) Ἀρτία ὀργάνωσις καί λειτουργία. Ἡ ἐπί τῆ βάσει ὀργανωτικῶν ἀρχῶν λειτουργία πάσης ἐπιχειρήσεως ἀποτελεῖ αὐτονόητον προϋπόθεσιν διά τήν ἐπιτυχή ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ της σκοποῦ. Διά τὰς τραπέζας ὅμως, ὅπως καί ἄλλαι ἀρχαί τὰς ὁποίας ἐξετάσαμεν ἀνωτέρω, ὁμοίως καί ἡ ἀρχή τῆς ἀρτίας ὀργανώσεως ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν.

Τό γεγονός ὅτι αἱ τράπεζαι διενεργοῦν ἀπισταύτως μέγαλον ἀριθμόν συναλλακτικῶν πράξεων, συνεπαγομένων διενέργειαν τεραστίου ἐπίσης ἀριθμοῦ λογιστικῶν ἐγγραφῶν, ἀλληλογραφίας, συνεννοήσεων κλπ. κλπ. ἐπιβάλλει ἐφαρμογήν συστημάτων ταχείας καί μεθοδικῆς διεξαγωγῆς ὄλων αὐτῶν τῶν διαδικασιῶν, πρὸς ἐξοικονόμησιν χρόνου, δαπανῶν καί ἄμεσον ἐξυπηρέτησιν τοῦ συναλλασσομένου κοινοῦ. Ἐπιβάλλεται ἐπίσης ἡ ἐξασφάλισις πλήρους δικτύου ἀνταποκριτῶν εἰς ἄλλας θέσεις διά τήν ἄμεσον καί ἀπρόσκοπτον διεξαγωγήν ἐκεῖνων ἐκ τῶν τραπεζικῶν ἐργασιῶν, ἡ ὀλοκλήρωσις τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖ ἐπαφήν μέ ἄλλας πόλεις τοῦ ἐσωτερικοῦ ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Τέλος ἡ ἐμφάνισις τῶν τραπεζῶν ἀπό ἀπόψεως τόσον ἐξωτερικῆς ὅσον καί ἐσωτερικῆς (ἀρχιτεκτονική τοῦ οἰκοδομήματος ἔνθα εἶναι ἐγκατεστημένα καί λειτουργοῦν τό Κεντρικόν καί τὰ Ὑποκαταστήματα τῆς Τραπεζῆς, ἐσωτερική διαρρύθμισις τῶν χώρων, κατάλληλος μεγάλη αἶθουσα προσελεύσεως τοῦ κοινοῦ πρὸς ἄνετον διεξαγωγήν τῶν συναλλαγῶν, κατάλληλος καί σχετικῶς πολυτελής ἐπίπλωσις τῶν αἰθουσῶν καί τῶν γραφείων, ἐπιμεμελημένη διακόσμησις, κατάλληλος φωτισμός κλπ.) παίζουσι οὐσώδη ρόλον εἰς τήν δημι-

ουργίαν τῶν ἀπαραιτήτων ψυχολογικῶς εὐνοϊκῶν ἐντυπώσεων εἰς τό προσερχόμενον διά συναλλαγᾶς Κοινόν. Γενικῶς ἀποτελεῖ ἀρχὴν ὅπως τὰ καταστήματα τῶν τραπεζῶν εἶναι ἐντελῶς συγχρονισμένα ἀπὸ ἀπόψεως ἐμφανίσεως, παρέχοντα τὸν τόνον τῆς αἰσιοδοξίας καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀνθρωπότητος τοῦ ἰδρύματος.

Τελικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν τραπεζικῶν ἀρχῶν :

Ἐκ τῆς παραθέσεως τῶν τραπεζικῶν ἀρχῶν, ἥτις προηγήθη, δέν πρέπει νά συναχθῆ τό συμπέρασμα ὅτι κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν τραπεζικῶν συναλλαγῶν, αὗται ἐναρμονίζονται πλήρως μεταξύ των. Τούναντίον, κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν τραπεζικῶν ἀρχῶν διαπιστοῦται ὅτι ὑφίστανται μεταξύ αὐτῶν ὠρισμένα ἀντιθέσεις. Ρευστότης, ἀσφάλεια λ.χ. καὶ ἀποδοτικότης δέν συμβαδίζουν πάντοτε, διότι ἢ ἐπιδίωξις ἀσφαλείας καὶ ρευστότητος τῶν χορηγήσεων σημαίνει ὅτι ἡ τράπεζα ἀρκεῖται εἰς μικροτέραν πρόσοδον, διότι μεγαλυτέραν πρόσοδον ὑπόσχονται συνήθως τοποθετήσεις ἐγγλείουσαι ἕνα ποσοστὸν κινδύνου.

Τό γεγονός ὅτι διαπιστοῦνται τοιαῦται ἀντιθέσεις μεταξύ τῶν τραπεζικῶν ἀρχῶν δέν σημαίνει ὅτι δικαιολογοῦνται ἀποκλίσεις κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν των. Διεξαγωγὴ τῶν τραπεζικῶν ἐργασιῶν ἐπὶ ὑγῶν βάσεων ἐπιβάλλει τὴν πιστὴν τήρησιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν ἀναφερθεισῶν τραπεζικῶν ἀρχῶν.

Εἰς τὴν πεῖραν καὶ ἱκανότητα τῶν διευθυνόντων τὰ τραπεζικὰ ἰδρύματα περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἐκάστοτε συνθηκῶν, πραγματικῶν καὶ προσωπικῶν, ἀπόκειται ἢ ἀνεύρεσις ἐκάστοτε σημείων πραγματοποιήσεως ἰσορροπίας, οὕτως ὡστε διὰ τῆς καταλλήλου, συμμέτρου καὶ ταυτοχρόνου ἐφαρμογῆς ὅλων τῶν τραπεζικῶν ἀρχῶν νά ἐπιτυγχάνεται τό μέγιστον οἰκονομικόν ἀποτέλεσμα (ἀποδοτικότης) χωρὶς νά διακυβεύονται τὰ μονωμότερα συμφέροντα τοῦ ἰδρύματος (ἀσφάλεια, σταθερότης, ρευστότης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΙ ΕΝ ΓΕΝΕΙ

1. Γενικαί κατηγορίαι.

Αί λειτουργίαι τῶν τραπεζῶν, εἴτε αὐταί ἀνάγονται εἰς τήν ἀσκησιν τῆς πίστεως εἴτε ἀφορῶσιν εἰς τήν ἐκτέλεσιν ἄλλων πράξεων οὐχί σαφῶς πιστωτικῶν - καίτοι τό στοιχεῖόν τῆς πίστεως παρουσιάζεται σχεδόν διαρκῶς καί ἐνυπάρχει εἰς τάς τραπεζικάς συναλλαγάς, - δύνανται νά διακριθῶσιν εἰς τρεῖς βασικάς κατηγορίας ἐργασιῶν : τάς παθητικάς, τάς ἐνεργητικάς καί τάς ἐργασίας ἢ λειτουργίας παροχῆς ὑπηρεσιῶν καί κινήσεως κεφαλαίων.

Παθητικαί εἶναι αἱ ἐργασίαι διά τῶν ὁποίων αἱ τράπεζαι ἀποικοῦν τά χρηματικά μέσα τά χρησιμοποιούμενα ἀκολούθως πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς δραστηριότητός των. Λέγονται δέ παθητικαί, διότι ἐν τῇ ἐκτελέσει αὐτῶν αἱ τράπεζαι καθίστανται ὀφειλέτιδες ἔναντι τῶν ἰδίων αὐτῶν πελατῶν. Ἀπό καθαρῶς δέ τεχνικῆς - λογιστικῆς ἀπόψεως αἱ παθητικαί λειτουργίαι ἀπεικονίζονται διά λογαριασμῶν παρουσιαζομένων εἰς τό Παθητικόν τοῦ Ἴσολογισμοῦ τῶν τραπεζῶν.

Ἐνεργητικαί, ἀντιθέτως, εἶναι αἱ ἐργασίαι διά τῶν ὁποίων αἱ τράπεζαι τοποθετοῦν τά διά τῶν παθητικῶν ἐργασιῶν ἀποκτηθέντα χρηματικά διαθέσιμα. Ἡ τοιαύτη τοποθέτησις τῶν κεφαλαίων, ἄλλως καλουμένη χρηματοδότησις, ἀποτελεῖ ἐνεργητικὴν τῶν τραπεζῶν συμβολήν εἰς τήν ἀνάπτυξιν τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, δημιουργουμένων σχέσεων πίστεως μεταξύ τῆς τρα-

πέζης καὶ τῶν ὑπ'αὐτῆς χρηματοδοτουμένων (πιστοληπτῶν). Αἱ ἐνεργητικαὶ ἐργασίαι παρουσιάζονται διὰ λογαριασμῶν εἰς τὸ Ἐνεργητικόν τοῦ Ἴσολογισμοῦ τῶν τραπεζῶν.

Λειτουργίαι παροχῆς ὑπηρεσιῶν καὶ κινήσεως κεφαλαίων. Αἱ ἐργασίαι τῶν τραπεζῶν ἐκτείνονται πέραν τῆς συγκεντρώσεως καὶ ἐπιστροφῆς χρηματικῶν διαθεσίμων εἰς τὴν οἰκονομίαν. Ἐπιτελοῦν αἱ τράπεζαι ἐργασίας διαμεσολαβήσεως πρὸς διενέργειαν πληρωμῶν εἴτε διὰ μεταφορᾶς χρήματος - κινήσεως κεφαλαίων - εἴτε ἄνευ τῆς χρησιμοποίησεως αὐτουσίου χρήματος - ἅπλως διὰ λογιστικῶν ἐγγραφῶν. Ἐπίσης παρέχουν παντοειδεῖς ὑπηρεσίας συναφεῖς πρὸς τὰς χρηματικὰς συναλλαγὰς καὶ τοὺς χρηματιστηριακοὺς τίτλους. Γενικῶς καὶ κατ'ἀρχὴν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν λειτουργῶν παροχῆς ὑπηρεσιῶν ταξινομοῦνται τραπεζικαὶ ἐργασίαι μὴ ἀποτελοῦσαι πιστωτικὰς πράξεις. ❧

2. Τραπεζικὴ πρόσοδος - Τραπεζικόν κόστος - Κέρδη.

Αἱ τραπεζικαὶ ἐπιχειρήσεις ἀπολαμβάνουν ἐκ τῶν διαφόρων ἐνεργητικῶν ἐργασιῶν των, καθὼς καὶ ἐκ τῶν ἐργασιῶν παροχῆς ὑπηρεσιῶν, διαφόρους προσόδους, αἱ κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἑξῆς :

- 1) Οἱ τόκοι δι' ὧν ἐπιβαρύνουν τοὺς πιστοῦχους των (διὰ τὰ ποσὰ τῶν πρὸς αὐτοὺς χορηγουμένων δανείων ἢ πιστώσεων).
- 2) Αἱ προμήθειαι δι' ὧν ἐπιπροσθέτως ἐπιβαρύνουν τοὺς ἰδίους πιστοῦχους.
- 3) Αἱ προμήθειαι τὰς ὁποίας εἰσπράττουν ἐν τῇ ἐκτελέσει ἐργασιῶν παροχῆς ὑπηρεσιῶν (ἐκδοσις ἐπιταγῶν, φύλαξις τίτλων, ἔκδοσις τίτλων κτ.).
- 4) Οἱ τόκοι χρεωγράφων ἰδιοκτησίας τῶν τραπεζῶν.
- 5) Κέρδη ἐκ συμμετοχῆς τῶν τραπεζῶν διὰ κεφαλαί-

ων εἰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις.

δ) Κέρδη ἐκ τῆς διαφορᾶς μεταξύ τιμῆς ἀποικτήσεως καὶ τιμῆς πωλήσεως τῶν ξένων συναλλαγμάτων, τῶν ὁποίων αἱ τράπεζαι κατ' ἔξοχὴν ἀσχοῦσι τὴν ἐμπορίαν.

Ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους προσόδων σχηματίζεται ἡ ἀναθάριστος τραπεζικὴ πρόσοδος.

Τὸ τραπεζικὸν κόστος ἀποτελεῖται :

1) Ἀπὸ τοὺς τόκους τοὺς ὁποίους αἱ τράπεζαι καταβάλλουν εἰς τοὺς ἀποταμιεύοντας τὰ χρήματά των εἰς αὐτάς. Τὸ ποσοστὸν τοῦ τόκου (ἐπιτόκιον), χαμηλότερον διὰ τὰς βραχυπροθέσμους καταθέσεις, καθίσταται ὑψηλότερον διὰ τὰ μακροπροθέσμως κατατιθέμενα ποσά.

2) Ἀπὸ τὰ ἔξοδα διαχειρίσεως τῶν τραπεζῶν (μισθοδοσίαι καὶ ἕτεροι δαπάναι λειτουργίας τῶν τραπεζῶν). Ἡ δευτέρα αὕτη κατηγορία τοῦ τραπεζικοῦ κόστους ἀποτελεῖ τὸ λειτουργικὸν κόστος τῶν τραπεζῶν. Τοῦτο παρουσιάζει οὐσιώδη σταθερότητα ἐν σχέσει πρὸς τὸ πρῶτον μῆμα τοῦ κόστους, τὸ ὁποῖον εἶναι συνάρτησις τοῦ μεγέθους τῶν συγκεντρουμένων ἐκ καταθέσεων κεφαλαίων καὶ τῶν ἰσχυόντων ἐκάστοτε ἐπιτοκίων.

Ἡ διαφορά μεταξύ τοῦ τραπεζικοῦ κόστους (ἢ τραπεζικῶν δαπανῶν) καὶ τῶν ἀναθαρίστων προσόδων ἀποτελεῖ τὸ καθαρὸν κέρδος τῆς τραπεζικῆς ἐπιχειρήσεως, ἥτοι τὴν ἀμοιβὴν τοῦ ἰδίου κεφαλαίου. Ἄν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς τὸ συνολικὸν τραπεζικὸν κόστος περιλαμβάνονται κατὰ μέγα μέρος ποσά καταβαλλόμενα ὑπὸ μορφήν τόκων εἰς τοὺς καταθέτας χρημάτων, τότε ἀπομένουν ὡς πραγματικὴ ἐπιβάρυνσις τῆς οἰκονομίας ἐκ τῆς λειτουργίας τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος τὰ ἔξοδα διαχειρίσεως καὶ τὰ καθαρὰ κέρδη τῶν τραπεζῶν. Τὰ τελευταῖα δέ ταῦτα, ἐφ' ὅσον ἐπικρατεῖ ἀνταγωνισμὸς μεταξύ τῶν τραπεζικῶν ἰδρυμάτων, τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι θά κυμαίνωνται περίξ ἑνός λογικοῦ ποσοστοῦ ἀμείβοντος τὰ ἴδια τῶν τραπεζῶν κεφάλαια. Ἐπομένως, ὁ δα-

νειστικός τόκος τῶν τραπεζῶν πρέπει νά τείνη νά διαμορφοῦται εἰς ἐπίπεδον κατά τοσοῦτον ὑψηλότερον τοῦ τόκου τῶν καταθέσεων ὅσον ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀναλογούσης ἐπιβαρύνσεως τῶν ἐξόδων διαχειρίσεως καί τοῦ πραγματοποιήμενου κέρδους.

Εἰς οἰκονομίας ὅπου ἐπικρατεῖ σπάνις ἀποταμιευτικῶν κεφαλαίων ὁ τόκος τῶν καταθέσεων (ἀποταμιεύσεως) εἶναι ὑψηλός, προσαυξανόμενος δέ καί μέ τήν ἀναλογίαν τῶν ἐξόδων διαχειρίσεως καθιστᾶ λίαν ὑψηλόν τόν δανειστικόν τόκον τῶν τραπεζῶν. Ὁ ὑψηλός δανειστικός τόκος καθιστᾶ τελικῶς δύσκολον τήν χρησιμοποίησιν τῶν τραπεζικῶν πιστώσεων διά παραγωγικούς σκοπούς, λόγῳ τῆς μεγάλης ἐπιβαρύνσεως τοῦ κόστους τῶν προϊόντων τῶν ὀφειλέτιδων πρός τās τραπεζας ἐπιχειρήσεων. Παρά τό γεγονός ἐπομένως ὅτι μέρος τῶν εἰσπραττομένων ὑπό τῶν τραπεζῶν τόκων ἐπιστρέφεται ἐπίσης ὑπό μορφήν τόκων εἰς τήν ἀποταμιεύουσαν οἰκονομίαν, εἶναι φανερόν ὅτι τό ἀπόλυτον ὕψος - μέγεθος - τοῦ τόκου τοῦ τραπεζικοῦ δανεισμοῦ συντελεῖ ἐνθαρρυντικῶς (ἂν εἶναι χαμηλόν) ἢ ἀνασταλτικῶς (ἂν εἶναι πολύ ὑψηλόν) εἰς τήν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγικῆς δραστηριότητος τῆς οἰκονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΑΙ ΠΑΘΗΤΙΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΙ

Εἰς τὰς παθητικὰς λειτουργίας περιλαμβάνονται αἱ ἐξῆς κατηγορίαι ἐργασιῶν : ἡ ἀποδοχὴ καταθέσεων, ἡ ἔκδοσις ὁμολογιακῶν δανείων, ἡ ἔκδοσις τραπεζογραμματίων καὶ αἱ τραπεζικαὶ ἀποδοχαί.

Αἱ ἀνωτέρω κατηγορίαι ἐργασιῶν εἶναι συντελεστικαὶ συγκεντρώσεως ἢ σχηματισμοῦ χρηματικῶν διαθεσίμων (καταθέσεις, ἔκδοσις τραπεζογραμματίων, ἔκδοσις ὁμολογιακῶν δανείων), πλὴν τῶν τραπεζικῶν ἀποδοχῶν, αἵτινες ὅμως ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των ἀνήκουν εἰς τὰς παθητικὰς ἐργασίας.

Πρέπει νὰ σημειωθῇ, ὅτι τὰ πρῶτα χρηματικὰ μέσα δημιουργοῦνται διὰ τὰς τραπεζὰς ἐκ τῶν εἰσφερομένων πρὸς ἱδρυσιν αὐτῶν κεφαλαίων, εἴτε περὶ ἀτομικῆς εἴτε περὶ ἐταιρικῆς τραπεζικῆς ἐπιχειρήσεως πρόκειται. Ἡ σημασία ὅμως τῶν ἰδίων κεφαλαίων εἶναι περωρισμένη ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ξένα κεφάλαια. Ὁ μηχανισμὸς ἐξ ἄλλου τῆς εἰσφορᾶς τῶν ἱδρυτικῶν κεφαλαίων δὲν παρουσιάζει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον, ἀπὸ ὅτι εἰς ὅλας τὰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις, πλὴν τοῦ ὅτι προκειμένου περὶ τραπεζῶν τὰ ἀρχικά - ἱδρυτικὰ κεφάλαια εἶναι σχεδόν ἐξ ὀλοκλήρου ρευστά, ἀκίνητοποιούμενα (κυρίως ὑπὸ μορφήν κτιρίων ὅπου εἶναι ἐγκατεστημένα τὰ καταστήματα τῆς τραπεζῆς) πολὺ ἀργότερον μετὰ τὴν ἐμπέδωσιν τῆς φήμης καὶ τῆς πίστεως τοῦ τραπεζικοῦ ἰδρύματος.

1. Καταθέσεις :

Αἱ τραπεζικαὶ καταθέσεις ἀποτελοῦν μίαν ἐκ τῶν βασικωτέρων καὶ τῶν σπουδαιωτέρων τραπεζικῶν λειτουργιῶν ,

καθ' ὅσον διὰ τοῦ μηχανισμοῦ τῶν καταθέσεων πραγματοποιεῖται ἡ συγκέντρωσις μεγάλου μέρους τοῦ ὑπὸ χρηματικὴν μορφήν κοινωνικοῦ ἀποταμιεύματος, καθὼς ἐπίσης καὶ τῶν ταμειακῶν διαθεσίμων τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ ἀποταμιευτικὴ ἐνέργεια ἀπὸ τραπεζικῆς πλευρᾶς συνδέεται κυρίως πρὸς τὰς μορφὰς τῶν καταθέσεων προθεσμίας καὶ ταμιευτηρίου, ἐνῶ ἡ συγκέντρωσις τῶν ταμειακῶν διαθεσίμων τῶν ἐπιχειρήσεων πρὸς τὰς καταθέσεις ὄψεως, χωρὶς ν' ἀποκλείεται ἢ εἰς μικρὰν κλίμακα εἰσροῆ ἀποταμιεύσεως καὶ εἰς τὰς καταθέσεις ὄψεως.

Ἡ πράξις τῆς καταθέσεως συνίσταται εἰς τὴν παρακαταθήκην εἰς τὸ τραπεζικὸν ἴδρυμα ὑπὸ φυσικῶν ἢ νομικῶν προσώπων χρηματικῶν ποσῶν ἐπιστρεπτέων ὑπὸ τῆς τραπεζῆς εἰς καθοριζομένην προθεσμίαν ἢ εἰς οἰανδήποτε στιγμήν τῆ αἰτήσῃ τοῦ καταθέτου, πρὸς ὃν πλὴν τοῦ ἀρχικῶς κατατεθέντος ποσοῦ καταβάλλεται ἐπιπροσθέτως καὶ τόκος. Ἡ σύμβασις, ἣτις συνιστᾶται διὰ τῆς πράξεως τῆς καταθέσεως, εἶναι σύμβασις δανείου ἀντικαταστατῶν πραγμάτων (δάνειον καταναλώσεως ἢ ἀνώμαλος παρακαταθήκη), συνομολογουμένου καὶ τοῦ τόκου, τῆς τραπεζῆς καθισταμένης ὀφειλέτιδος, τοῦ δὲ καταθέτου (πελάτου) καθισταμένου δανειστοῦ.

Διὰ τῆς πράξεως τῆς καταθέσεως ἐπιδεικνύεται ἐμπιστοσύνη καὶ παρέχεται οἰκονομικὴ πίστις ὑπὸ τοῦ καταθέτου πρὸς τὴν τράπεζαν. Ἐπομένως ἡ συγκέντρωσις μεγάλων ποσῶν ὑπὸ μορφήν καταθέσεως παρά τινος τραπεζῆς ἐξαρτᾶται ὄχι τόσον ἐκ τοῦ μεγέθους τῶν ἰδίων αὐτῆς κεφαλαίων ἢ μόνον ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ τόκου τὸν ὁποῖον προσφέρει ὅσον ἐκ τῆς φήμης καὶ ἐμπιστοσύνης τῆς ὁποίας ἡ τράπεζα ἀπολαύει παρά τῷ Κοινῷ. Θὰ ἐντεθῶσι κατωτέρω τ' ἀφορῶντα εἰς τὰς κυριώτερας μορφὰς καταθέσεων.

Προθεσμιακαὶ καταθέσεις : Ἐφ' ὅσον συμφωνεῖται κατὰ τὴν στιγμήν τῆς καταθέσεως προθεσμία, πρὸ τῆς ἐκπνοῆς τῆς ὁποίας ὁ καταθέτης δέν δικαιούται νὰ ζητήσῃ ἀνάληψιν τοῦ κατατιθεμένου ποσοῦ, ἢ κατάθεσις καλεῖται προθεσμιακὴ. Διενεργοῦνται βραχυπρόθεσμοι καὶ

μακροτέρας προθεσμίας καταθέσεις. Ὡς βραχεΐαι προθεσμΐαι νοοῦνται αἱ τῶν 15 ἡμερῶν, 1 μηνός, 3 μηνῶν. Πέραν τῶν τριῶν μηνῶν καί μέχρις ἑνός ἔτους θεωροῦνται ὡς μεσοπρόθεσμοι, πέραν δέ τοῦ ἔτους ὡς μακροπρόθεσμοι. Τό ἐπιτόκιον καθίσταται ὑψηλότερον ἐφ' ὅσον ἡ προθεσμία συμφωνεῖται διά μακρότερον χρονικόν διάστημα. Οἱ τόκοι εἶναι καταβλητέοι εἰς τό τέλος ἐκάστης ἑξαμηνίας, συνηθέστερον ὅμως εἰς τό τέλος ἐκάστου ἔτους, μή ἀναλαμβανόμενοι δέ ὑπό τοῦ καταθέτου ἀνατοκίζονται.

Εἰς τούς καταθέτας τῆς ἀνωτέρω κατηγορίας χορηγεῖται συνήθως ὑπό τῶν τραπεζῶν, εἰς ἀπόδειξιν τῆς λαβούσης χώραν καταθέσεως, τίτλος καλούμενος εἰς τήν τραπεζικήν γλῶσσαν "ὁμολογία προθεσμιακῆς καταθέσεως". Παρά τήν συμφωνίαν περί ἀποδόσεως τῆς καταθέσεως εἰς μακροτέραν προθεσμίαν εἶναι δυνατόν, ἐφ' ὅσον ἤθελε συναινέσει ἡ τράπεζα ν' ἀναληφθῇ τό ποσόν τῆς καταθέσεως ὑπό τοῦ καταθέτου πρό τῆς συμφωνηθείσης προθεσμίας, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει λαμβάνει χώραν προεξόφλησιν τοῦ ποσοῦ διά τόν ἀπομένοντα μέχρι τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας χρόνον ἐπί τῆ βάσει τοῦ δανειστικοῦ τόκου (προεξοφλητικοῦ ἐπιτοκίου) τῆς τραπεζῆς.

Καταθέσεις ὄψεως : Ἐφ' ὅσον κατά τήν διενέργειαν τῆς καταθέσεως συμφωνεῖται ὅτι ἡ ἀνάληψις, εἴτε τοῦ συνόλου εἴτε μέρους τοῦ κατατιθεμένου ποσοῦ, δύναται νά γίνῃ ἀνά πᾶσαν στιγμήν, ἡ κατάθεσις ἀποκαλεῖται "ὄψεως". Τό ἐπιτόκιον τῶν καταθέσεων ὄψεως εἶναι χαμηλόν. Εἰς χώρας ὅπου γίνεται μεγάλη χρῆσις ἐπιταγῶν πρός διενέργειαν πληρωμῶν (Η.Π.Α., Ἑλβετίαν, Ἀγγλίαν) αἱ καταθέσεις ὄψεως εἶναι συνήθως ἄτοκοι, ἐκτός ἂν ὑπερβαίνουν ὠρισμένον ποσόν. Εἰς τινας μάλιστα περιπτώσεις μεγάλαι τράπεζαι τῶν ἀνωτέρω χωρῶν ἐπιβαρύνουν τούς καταθέτας τῶν ὄψεως μέ μικρά ποσά δι' ἕξοδα τηρήσεως λογαριασμῶν καί πληρωμῆς ἐπιταγῶν, ἔναντι τῶν ἐν ὄψει κατατιθεμένων ποσῶν. Εἰς τήν Ἑλλάδα τό ἐπιτόκιον καταθέσεων ὄψεως εἶναι ση-

μαντικῶς κατώτερον τοῦ ἐπιτοκίου καταθέσεων ταμειυτηρίου.

Ἐφ' ὅσον ὁ πελάτης κινεῖ τόν λογαριασμόν του διά ἀλληλοδιαδόχων καταθέσεων καί ἀναλήψεων ὑπολογίζεται ὡς τοκοφόρος ἡμέρα διά τὰς ἀναλήψεις εἴτε ἡ ἡμέρα τῆς ἀναλήψεως εἴτε ἡ προτεραία, διά δέ τὰς καταθέσεις ἡ ἐπομένη τῆς καταθέσεως. Ὁ τόκος πάντοτε καταβάλλεται εἰς τό τέλος τοῦ ἔτους ἢ τῆς ἑξαμηνίας.

Εἰς τόν καταθέτην ὄψεως χορηγεῖ ἡ τράπεζα βιβλιάριον, ἐν ᾧ ἀναγράφονται ἐκάστοτε τὰ κατατιθέμενα καί ἀναλαμβανόμενα ποσά. Ἐφ' ὅσον δέ ὁ πελάτης ἤθελε τό ζητήσῃ τοῦ χορηγεῖται καί στέλεχος ἐπιταγῶν, διά τῆς ἐκδόσεως τῶν ὁποίων εἰς βάρος τοῦ λογαριασμοῦ του καταθέσεως δύναται νά διενεργῇ πληρωμάς πρὸς τρίτους.

Πρὸς τὴν ἀνωτέρω κατηγορίαν ἐξομοιοῦνται αἱ καταθέσεις ταμειυτηρίου, αἵτινες εἶναι συνήθως ἀποδοτέα ἐν ὄψει. Αὗται διαφέρουν τῶν συνήθων καταθέσεων ὄψεως κατὰ τό ὅτι, ἐπειδὴ ἀντιπροσωπεύουν ἀποταμίευσιν πῶν ἀσθενεστέρων οἰκονομικῶς τάξεων, ἀπολαμβάνουν μεγαλυτέρου ἐπιτοκίου τῶν καταθέσεων ὄψεως, ἐξικινουῦνται ὁμως μέχρι ὠρισμένου ὁρίου κατὰ καταθέτην¹, μὴ δυνάμεναι νά ὑπερβῶσι τοῦτο².

Εἰς τοὺς καταθέτας ταμειυτηρίου δίδεται μόνον βιβλιάριον καταθέσεως, ὄχι δέ καί στέλεχος ἐπιταγῶν. Ἐπομένως ἡ ἀνάληψις ποσοῦ ἐκ λογαριασμοῦ καταθέσεως ταμειυτηρίου δύναται νά γίνῃ μόνον δι' αὐτοπροσώπου παρουσίας τοῦ καταθέτου, ἐξαιρητικῶς δέ καί διὰ νομίμου ἐξουσιοδοτήσεως, ὄχι ὁμως καί δι' ἐπιταγῆς.

Καταθέσεις ὑπὸ προειδοποίησιν.

Ἐνδιάμεσόν πως κατηγορίαν ἀπὸ ἀπόψεως προθεσμίας ἀποτελοῦν αἱ καταθέσεις ὑπὸ προειδοποίησιν, καθ'

¹ Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἄλλας κατηγορίας καταθέσεων, εἰς τὰς οποίας οὐδέν τίθεται ὄριον.

² Τό ἥδη ἰσχυρὸν ἐν Ἑλλάδι ἀνώτατον ὄριον ἀνέρχεται εἰς δραχμ. 200.000.

άς συμφωνεῖται ὅτι ἡ δυνατότης ἀναλήψεως κατατεθέντος ποσοῦ ἤρτηται ἐκ προηγουμένης εἰδοποιήσεως πρὸς τὴν τράπεζαν περὶ προθέσεως ἀναλήψεως μετὰ πάροδον 15 ἡμερῶν ἢ 30 κλπ., ἀναλόγως τῆς συμφωνίας. Ὁ τόκος τῶν ἐν λόγῳ καταθέσεων εἶναι κατὰ τι ὑψηλότερος τῶν καταθέσεων ὄψεως.

Εἷς τινὰς τραπεζὰς ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια νὰ ἀποκαλοῦνται καὶ ἐξομοιοῦνται αἱ καταθέσεις ὄψεως πρὸς τοὺς τρεχομένους (ἢ ἀνοικτούς) λογαριασμοὺς ἢ οἱ τρεχοῦμενοι λογαριασμοὶ πρὸς τὰς καταθέσεις. Ἡ συνήθεια αὕτη προέρχεται ἐκ τῶν ἀγγλοσαξωνικῶν χωρῶν, εἰς τὰς ὁποίας καταθέσεις δημιουργοῦνται ὄχι μόνον διὰ παρακαταθήκης χρηματικῶν ποσῶν εἰς τὴν τράπεζαν, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, ἀλλὰ καὶ δι' ἀνοίγματος λογαριασμοῦ καταθέσεως ἐπ' ὀνόματι οἴουδήποτε προσώπου πρὸς τὸ ὅποῖον ἡ τράπεζα χορηγεῖ πίστωσιν. Ἐγκρινομένης πιστώσεως ὑπὸ τῆς τραπεζῆς ὑπὲρ τοῦ πιστοῦχου τῆς τὸ σχετικόν ποσόν φέρεται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς χρέωσιν λογαριασμοῦ τινος τοῦ Ἐνεργητικοῦ, ἀφ' ἑτέρου δέ καὶ ἀμέσως καὶ εἰς πίστωσιν σχετικοῦ τρεχομένου λογαριασμοῦ, ἀνοιγομένου ἐπ' ὀνόματι τοῦ πιστοῦχου πρὸς τὸν σιοπὸν αὐτόν, ἐφ' ὅσον δέν προϋπάρχει τοιοῦτος λογαριασμός. Οἱ τρεχοῦμενοι λογαριασμοὶ τοῦ ἀνωτέρω τύπου θεωροῦνται εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικάς χώρας ὡς λογαριασμοὶ καταθέσεων. Εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ ὅμως τραπεζικὰ συστήματα, ὅπως καὶ ἐν Ἑλλάδι, τὰς καταθέσεις δέον ν' ἀντιλαμβάνωμεθα, βάσει τῶν ἐν τῇ πράξει λαμβανόντων χώραν, ὡς δημιουργουμένας κυρίως κατ' ἀρχὴν διὰ τῆς παρακαταθήκης χρηματικῶν ποσῶν. Περὶ τοῦ τρεχομένου (ἀνοικτοῦ) λογαριασμοῦ, παρουσιάζοντος ἄλλας ἰδιομορφίας, ὡς λ.χ. τὴν μετάπτωσιν ἀπὸ χρεωστικοῦ εἰς πιστωτικόν, κ.ἄ. γίνεται λόγος περαιτέρω, ἰδιαίτερος, καθ' ὃ συνδεομένου πρὸς ἄλλας χωριστάς τραπεζικὰς λειτουργίας (ὡς τὴν χορήγησιν τραπεζικῶν πιστώσεων).

Ἰδιομόρφοι καταθέσεις.

Καταθέσεις εἰς κοινόν (ἢ ἡνωμένον) λογαριασμόν. Εἶναι καταθέσεις ὡς αἱ ὄψεως ἢ ταμειυτηρίου,

διενεργούμεναι ὅμως ἀπό κοινου ὑπὸ δύο ἢ περισσότερων προσώπων (δικαιούχων) - συνήθως συνδεομένων διά συγγενείας. Ἐκαστος τῶν δικαιούχων τοῦ κοινου λογαριασμοῦ δικαιούται μεμονωμένως (ἢ ἐν συμπράξει μεθ' ἑτέρου δικαιούχου) νά καταθέτη καί ν' ἀποσύρη ποσά ἐκ τοῦ λογαριασμοῦ. Ἐάν ἐκλείψῃ (λ.χ. θάνατος) εἰς ἢ περισσότεροι τῶν δικαιούχων ἢ κατάθεσις περιέρχεται εἰς τοὺς ἐπιζῶντας, ἄνευ διαδικασίας τινός, εἶναι δέ ἀπηλλαγμένη παντός φόρου (κληρονομίας, τελῶν κλπ.). Ἐν Ἑλλάδι αἱ καταθέσεις εἰς κοινόν λογαριασμόν διέπονται ὑπὸ τοῦ Νόμου 5638/1932.

Καταθέσεις μετ' ἀσφαλείας ζωῆς. Εἶναι ἰδιόμορφος τύπος καταθέσεων καθ' ὃν συνδυάζεται ἡ κατάθεσις ὠρισμένου ποσοῦ-ἐπιτρεπτή εἰς πρόσωπα ἐντός ὠρισμένων ὁρίων ἡλικίας - 16ου ἔτους μέχρι 59ου παρ' ἡμῶν - πρὸς ἀσφάλειαν ζωῆς. Εἰς τοὺς κληρονόμους περιέρχεται, ἐφ' ὅσον ἐπισυμβῇ θάνατος τοῦ δικαιούχου, τό ποσόν τῆς καταθέσεως, πλεον τόκων, καί τό ποσόν τῆς ἀσφαλείας.

Ἐτεραι κατηγορίαι καταθέσεων : Ἄναλόγως τοῦ νομίματος εἰς τό ὅποιον πραγματοποιοῦνται αἱ πάσης φύσεως καταθέσεις (ὄψεως, προθεσμίας, ὑπό προειδοποίησιν), διακρίνομεν καταθέσεις εἰς δραχμάς, εἰς ἐξωτερικόν συνάλλαγμα ἢ εἰς ξένα τραπεζογραμμάτια. Πρὸ τῆς νομισματικῆς κρίσεως τοῦ 1931 αἱ ἑλληνικαὶ τράπεζαι ἐδέχοντο καταθέσεις εἰς δραχμάς καί εἰς ὅλα τὰ ξένα νομίσματα καί συναλλάγματα. Ἀπὸ τῆς δραχμοποιήσεως τοῦ Ἀπριλίου 1932 καί ἐντεῦθεν ἀπηγορεύθη ἡ ἀποδοχή καταθέσεων εἰς ἕτερα πλὴν τοῦ ἔθνικοῦ νομίματος. Καί σήμερον εἰσέτιμόνον εἰς δραχμάς ἐπιτρέπεται ἡ διενέργεια καταθέσεων, ἐξαιρέσει καταθέσεων εἰς συνάλλαγμα γινομένων βάσει τοῦ Ν.Δ. 2687/53 "Περὶ προσελκυσέως ξένων κεφαλαίων" τοῦ Νόμου 879/46 καί τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῶν ἀποφάσεων τῆς νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς (1079/59, 1389/65, 1466/12.8.67 καί 1496/16.4.68) αἰτίνας ἀφορῶσιν εἰς ἀλλοδαπούς ἢ εἰδικῆς κατηγορίας Ἑλλήνων ἐργαζομένων εἰς τό ἐξωτερικόν ἢ Ἑλλήνων ναυτικῶν.

Ἐκ τῆς ἀπόψεως ἰδιότητος τοῦ καταθέτου αἱ τράπεζαι κἀμνον διάκρισιν καὶ ταξινομοῦν εἰς ἰδιαιτέρας κατηγορίας τοὺς ὁμοειδεῖς καταθέτας, ἐξυπηρετοῦσαι πολλάκις αὐτοὺς δι' ἰδιαιτέρων ὑπηρεσιῶν καὶ τηροῦσαι ἰδιαιτέρους γενικοὺς λογαριασμοὺς. Εἰς ἰδιαιτέρας κατηγορίας παρουσιάζονται συνήθως αἱ καταθέσεις : ἰδιωτῶν, ταμειυτηρίου, Δημοσίου, Τραπεζῶν, δημοσίων διαχειριστῶν καὶ δημοσίων ἐπιχειρήσεων, Νομικῶν προσώπων ἰδιωτικοῦ δικαίου, Νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, καταθέσεις εἰς ἐγγύησιν, καταθέσεις δεσμευμέναι (εἰς ἐκπλήρωσιν συμβατικῆς ὑποχρέωσης ἢ ἐγγυήσεων), οἱ κωδικοποιημένοι λογαριασμοὶ καταθέσεων (τήρησις τοῦ τραπεζικοῦ ἀπορρήτου δι' ἀναγραφῆς, εἰς τό βιβλιάριον καὶ στέλεχος ἐπιταγῶν καταθέσεων, ἀριθμοῦ ἄνευ ὀνοματεπωνύμου, τοῦ τελευταίου ὄντος γνωστοῦ μόνον εἰς τὴν Διεύθυνσιν τῆς τραπεζῆς) καταθέσεις ταμειυτηρίου νεότητος (μικρῶν ποσῶν ἐπ' ὀνόματι νέων) κ.ἄ.

Καταθέσεις ἀπασῶν τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν γίνονται δεκταὶ ὑπὸ τραπεζῶν οὔουδῆποτε τύπου, κυρίως ὅμως αἱ ἄνω καταθέσεις ἀποτελοῦν ἀντικείμενον ἀπασχολήσεως τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν ἢ τραπεζῶν καταθέσεων.

2. Ἐκδοσις ὁμολογιακῶν δανείων.

Ἴνα ἐπιτύχουν τὴν συγκέντρωσιν ἀποταμιευμάτων ἀποδοτέων εἰς μακρὰν προθεσμίαν ἐπὶ σκοπῷ ἐπίσης μακροπροθέσμου χρηματοδοτήσεως, αἱ τράπεζαι προβαίνουν πολλάκις εἰς τὴν ἔκδοσιν ὁμολογιακῶν δανείων. Αἱ τράπεζαι δανείζονται παρά τοῦ Κοινοῦ χορηγοῦσαι ὁμολογιακοὺς τίτλους ἀποφέροντας ἱκανοποιητικόν τόκον, ὑψηλότερον τοῦ τρέχοντος τόκου καταθέσεων ὄψεως, ὄχι ὅμως πάντοτε καὶ τοῦ τόκου τῶν προθεσμιακῶν καταθέσεων. Ὁ ἐγγραφόμενος καταβάλλει εἴτε ἀμέσως ὀλοκληρον τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν τῆς ὁμολογίας ἢ, ὅπερ συνηθέστερον, ἢ καταβολὴ ὑπὸ τοῦ κοινοῦ γίνεται εἰς δόσεις καὶ συνδυάζεται χρονικῶς μέ τὴν ἀν-

τίστοιχον τοποθέτησιν ὑπό τῆς τραπεζῆς τῶν οὕτω συγκεντρουμένων κεφαλαίων.

Διὰ τὴν ἐλικύσθη τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Κοινοῦ τὰ δάνεια ἐκδίδονται πολλάκις ὑπὸ τῶν ἄρτων, δηλαδή ὁ ἐγγραφόμενος καταβάλλει μικρότερον τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας ἐκάστης ὁμολογίας ποσόν, ἢ εἶναι λαχειοφόρα ἢ καὶ ἀμφοτέρα. Ἡ ἐξόφλησις γίνεται τοκοχρεωλυτικῶς διὰ κληρώσεως τῶν πληρωτέων κατὰ περιόδους ἐτησίας ἢ ἐξαμηνιαίας ὁμολογιῶν, ὡς καὶ τῶν λαχνῶν προκειμένου περὶ λαχειοφόρων δανείων.

Τὸ προϊόν τῶν ὁμολογιακῶν δανείων χρησιμοποιεῖται διὰ μακροπροθέσμων τοποθετήσεων, ὡς ἡ χρηματοδότησις τῆς ἐκτελέσεως κοινοτικῶν ἢ δημοτικῶν ἔργων ἢ ἔργων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου (λιμενικῶν, σιδηροδρομικῶν κττ.), ἀνέγερσιν οἰκοδομῶν, ἐργοστασιῶν καὶ ἄλλων βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων, κατασκευῆν πλοίων. Ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν μακροπροθέσμων τούτων χορηγήσεων αἱ σχετικαὶ ἐργασίαι τῆς χρηματοδοτήσεως, ὡς καὶ ἡ ἐκδοσις τοιούτων ὁμολογιακῶν δανείων, δέν διεξάγονται συνήθως ὑπὸ τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν ἀλλὰ ὑπὸ ἐξειδικευμένων εἰς ἀναλόγους ἐργασίας τραπεζῶν, ὅπως αἱ Κτηματικαὶ - Ὑποθηκικαὶ τράπεζαι, αἱ τράπεζαι βιομηχανικῆς ἢ ναυτικῆς πίστεως καὶ αἱ τράπεζαι γενικῶν ἐργασιῶν.

3. Ἐκδοσις τραπεζογραμματίων.

Ἡ ὑπὸ τῆς τραπεζῆς ἐκδοσις τραπεζικῶν γραμματίων, εἰς τὰ ὅποια δίδεται ὑπὸ τοῦ Κράτους ἡ ἰδιότης τῶν νομίμων μέσων πληρωμῆς χρήματος - ἀποτελεῖ πρωτότυπον τρόπον δημιουργίας διαθέσιμου διὰ τὴν τράπεζαν ἀγοραστικῆς δυνάμεως. Ὁ πρωτότυπος οὗτος τρόπος δημιουργίας ἀγοραστικῆς δυνάμεως ἀποτελεῖ κατὰ βάσιν δικαίωμα καὶ ἐπομένως λειτουργίαν τοῦ Κράτους. Τὸ Κράτος παραχωρεῖ συνήθως τὸ δικαίωμα τοιαύτης λειτουργίας (τῆς ἐκδόσεως τραπεζογραμματίων) εἰς μίαν τράπεζαν, ἥτις καλεῖται κεντρικὴ ἢ ἐκδοτικὴ τράπεζα. Τὰ εἰς κυκλοφορίαν, διὰ χορηγήσεως πιστώσεων ἢ ἄλλων πληρωμῶν, τιθέμενα τραπεζογραμμάτια δι-

μιουργοῦν διά τήν ἐκδίδουσαν τράπεζαν τήν ὑποχρέωσιν τῆς ἐξαργυρώσεώς των, ἐφ' ᾧ καί ἡ λειτουργία αὕτη κατατάσσεται εἰς τάς παθητικές τραπεζικάς ἐργασίας.¹

4. Τραπεζικαί ἀποδοχαί.

Εἰς τάς παθητικές λειτουργίας τῶν τραπεζῶν ἀνήκει ἡ πρᾶξις καθ' ἣν μία τράπεζα ἀποδέχεται (ὑπογράφει ὡς ἀποδέκτης) τήν εἰς βάρος τῆς ἐκδιδομένην, ὑπό προσώπου ἔχοντος συνήθως τήν ἐμπορικὴν ιδιότητα, συναλλαγματικὴν, τήν ὁποίαν ὁ ἐκδίδων προεξοφλεῖ ἀκολούθως εὐνόλως παρ' ἄλλῃ τραπεζῇ ἢ εἰς τήν χρηματαγοράν. Ἡ προεξόφλησις διευκολύνεται λόγω τῆς ἐγγυήσεως τήν ὁποίαν παρέχει ἡ ἐπί τῆς συναλλαγματικῆς ὑπογραφῆς τῆς τραπεζῆς ὑπό τήν ιδιότητα ἀποδέκτου. Εἰς τήν ἐνέργειαν τῆς ἀποδοχῆς συναλλαγματικῆς προβαίνει ἡ τράπεζα ὅταν δέν δύναται ἀκινδύνως νά ἐλαττώσῃ τά χρηματικά - ρευστά - τῆς διαθέσιμα, διά τῆς χορηγήσεως πρὸς τόν πελάτην τῆς πιστώσεως εἰς μετρητά, προεξοφλοῦσα αὐτὴ αὕτη τήν συναλλαγματικὴν. Διά τήν πρᾶξιν τῆς ἀποδοχῆς ἡ τράπεζα εἰσπράττει προμήθειαν.

Ἡ ἀποδοχὴ τῆς συναλλαγματικῆς δημιουργεῖ μελλοντικὴν εὐθύνην διά τήν τράπεζαν, ἥτις θά ὑποχρεωθῇ ἐνδεχομένως νά πληρώσῃ τό σχετικόν ποσόν εἰς περίπτωσιν μὴ ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρέωσεων τοῦ ἐκδότου τῆς συναλλαγματικῆς. Αἱ ἑλληνικαὶ τράπεζαι δέν διενεργοῦν τοιαύτας ἐργασίας, εἶναι ὅμως αὐταὶ λίαν διαδεδομένοι εἰς ἄλλας εὐρωπαϊκὰς (Γαλλία) καὶ ἀγγλοσαξωνικάς χώρας.

¹ Σχετικῶς βλ. ἄνωτέρω σελ. 28, περὶ ἐκδοτικῶν ἢ κεντρικῶν Τραπεζῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΙ

Ἐλέχθη ἄνωτέρω, ὅτι εἰς τὰς ἐνεργητικὰς λειτουργί-
ας τῶν τραπεζῶν περιλαμβάνονται κατὰ βάσιν αἱ πιστωτικαὶ
πράξεις χρηματοδοτήσεως (χορηγήσεις πιστώσεων διαφόρων
μορφῶν). Ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν ὁμως τῆς λέξεως ἔννοϊαν εἰς
τὰς ἐνεργητικὰς λειτουργίας συμπεριλαμβανόμεν καὶ ἐξετά-
ζομεν κατωτέρω ὄχι μόνον τὰς πράξεις αἵτινες σαφῶς ἀπο-
τελοῦν χορηγήσεις πιστώσεων, ἀλλὰ καὶ ἄλλας τινὰς τραπε-
ζικὰς ἐργασίας, εἰς τὰς ὁποίας τὸ στοιχεῖον τῆς παροχῆς
οἰκονομικῆς πίστεως, καίτοι ἐνυπάρχει, δέν εἶναι ἐξ ἴσου
ἔκδηλον. Τοιαῦται πράξεις παρουσιάζονται περισσότερο ὡς
ἀπόρροια τῆς ἐπιχειρηματικῆς πρωτοβουλίας τῆς τραπεζῆς (ὡς
λ.χ. αἱ συμμετοχαὶ εἰς ἐπιχειρήσεις διὰ κεφαλαίων, αἱ ἐ-
πενδύσεις κεφαλαίων εἰς χρηματιστηριακοὺς τίτλους) ἢ ὡς
ἐμπορία μέσων πληρωμῆς ξένων χωρῶν (ἀγοραπωλησία ξένων
συναλλαγμάτων, ξένων τραπεζογραμματίων, ἀγοραπωλησία χρυ-
σῶν νομισμάτων καὶ αὐτουσίου χρυσοῦ).

Αἱ τελευταῖαι αὐταὶ περιπτώσεις ἐξετάζονται καὶ ἀ-
πὸ ἄλλης ἀπόψεως ὡς ἐνεργητικαὶ ἐργασίαι τῶν τραπεζῶν,
καθόσον διὰ τῶν ἐργασιῶν τούτων αὐξάνονται ἢ ἐλαττοῦνται
τά ὑπὸ μορφήν διαθεσίμων εἰς ξένα μέσα πληρωμῆς στοιχεῖα
τοῦ ἐνεργητικοῦ τῶν τραπεζῶν.

Προϋποθέσεις χορηγήσεως πιστώσεως.

Ἡ χορηγήσεις πιστώσεως ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν νο-
μικόν τύπον τῆς χορηγήσεως δανείου χρηματικοῦ, ἐντόκου.

Ἡ κυριωτέρα μέριμνα τῆς πιστοδοτρίας τραπέζης ἔγκειται εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐμπροθέσου ρευστοποιήσεως τοῦ δανείου, τῆς ἀνακτήσεως δηλαδή τοῦ χορηγηθέντος ποσοῦ πλέον τῶν τόκων, προμηθειῶν καὶ τῶν τυχόν ἄλλων ἐξόδων τῆς τραπέζης, συναφῶν πρὸς τὸ δάνειον.

Πρὸς τοῦτο αἱ τράπεζαι ἔχουν γενικῶς καθιερώσει ὠρισμένας προϋποθέσεις, ἀπάσας τεινούσας νὰ διασφαλίσουν τὴν κανονικὴν ρευστοποίησιν τῶν πιστώσεων, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων πραγματοποιεῖται ἡ χορήγησις τῶν πιστώσεων. Ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, αἱ προϋποθέσεις ἔγκεινται εἰς τὰ ἑξῆς :

Κατ' ἀρχὴν ἵνα πρόσωπόν τι, φυσικόν ἢ νομικόν, τύχη πιστώσεως παρά τραπέζης δέον ὅπως τοῦτο ἐγγραφῇ εἰς τοὺς πιστωτικoὺς καταλόγους τῆς τραπέζης, νὰ ἀποκτήσῃ δηλαδή τὴν ιδιότητα τοῦ πιστοῦχου. Ὁ θέλων νὰ καταστῇ πιστοῦχος ὑποβάλλει πρὸς τὴν τράπεζαν σχετικὴν αἴτησιν ἐπὶ ἐντύπου τῆς τραπέζης διατεταγμένου ὑπόμορφῆν ἐρωτηματολογίου, παρέχων δι' αὐτοῦ ποικίλας πληροφορίας, ἀναφερομένας κυρίως εἰς τὴν περιουσιακὴν του κατάστασιν, τὸ εἶδος τῆς ἐπιχειρήσεώς του, τὸν σκοπὸν καὶ τὴν μορφήν ὑφ' ἣν ζητεῖται ἡ πίστις. Ἡ τράπεζα ἀκολουθῶνς ἐνεργεῖ ἰδίαν ἔρευναν, διὰ εἰδικῆς Ὑπηρεσίας Πληροφοριῶν, ἀποβλέπουσαν εἰς τὴν ἄμεσον διαπίστωσιν δύο βασικῶν σημείων : τῆς οἰκονομικῆς ἐπιφανείας καὶ τῆς συνεποῦς ἐκπληρώσεως τῶν οἰκονομικῶν ὑποχρεώσεων τοῦ αἰτούντος τὴν πίστιν. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐρεύνης μετὰ προτάσεως τῆς Ὑπηρεσίας - εὐνοϊκῆς ἢ ἀπορριπτικῆς - ὑποβάλλεται εἰς τὸ Συμβούλιον πιστώσεων τῆς τραπέζης (προεδρευόμενον ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ ἢ Γενικοῦ Διευθυντοῦ), τὸ ὁποῖον ἀποφασίζει τελικῶς περὶ τῆς ἐγκρίσεως ἢ μὴ τῆς αἰτήσεως τοῦ ἐνδιαφερομένου. Ἐν περιπτώσει ἐγκρίσεως καθορίζεται καὶ τὸ ἀνώτατον ὄριον τῆς χορηγηθησομένης πιστώσεως, τὸ δὲ αἰτοῦν πρόσωπον κατατάσσεται ἐφεξῆς εἰς τοὺς πιστούχους τῆς τραπέζης. Ὁ οὕτω ἀναγνωρισθεὶς ὡς πιστοῦχος δύναται ν' ἀποσύρῃ χρηματικὰ ποσὰ ἀπὸ τὴν τράπεζαν μέχρι τοῦ καθορισθέντος δι' αὐτόν ἀνωτάτου ὀρίου, ἀ-

κολουθῶν ἓνα τῶν κατωτέρω ἐκτεθησομένων τρόπων, ἀνταποκρινομένων εἰς ἀντιστοίχους τραπεζικὰς λειτουργίας.

Ἡ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα διαδικασία ἀναγνωρίσεως τινός ὡς πιστοῦχου ἀφορᾷ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰς πιστώσεις ἐπὶ προσωπικῇ ἀσφαλείᾳ ἢ ἄλλως ἀκαλύπτου ἢ ἄνευ ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας πιστώσεις - προεξόφλησιν, ἀνοικτὸν λογαριασμὸν ἐπὶ προσωπικῇ ἀσφαλείᾳ - μορφὰς δηλ. πιστώσεων καθ' ἃς ἡ τράπεζα δέν διασφαλίζεται διὰ πραγματικῆς τινος ἀξίας, ἢ-τις νὰ τίθεται ὑπέγγυος εἰς αὐτήν, ἀλλὰ ὡς μόνην ἐγγύησιν ἔχει τὴν καλὴν φήμην, τὴν συνέπειαν περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων του, τὴν τιμωτῆτα γενικῶς τοῦ πιστοῦχου καὶ τὴν φερεγγυότητα τὴν ὁποίαν παρέχει ἡ γενικὴ του περιουσιακὴ κατάσταση, ἐξ ἧς, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, θὰ ἐπιτύχη τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ἀπαιτήσεώς της.

Οὗχ ἦττον αἱ τράπεζαι καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς δανεῖζον ἐπὶ τῇ βάσει προσθέτου ἐγγυήσεως διὰ παραχωρήσεως ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας - πλήν τῆς ἐνυποθήκου - καὶ πάλιν ἐπιδιώκουν ὅπως ὁ ὀφειλέτης καταστῆ προηγουμένως πιστοῦχος τῆς τραπεζῆς. Δέν ἀποκλείονται ὅμως καὶ περιπτώσεις δανεισμοῦ ἄνευ τῆς προεκτεθείσης διαδικασίας, ὅταν παρέχεται ἐμπράγματος ἀσφάλεια.

Προϋπόθεσις ἀπαραίτητος τῆς ἐναντι ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας χορηγήσεως πιστώσεως (ἄλλως λεγομένης "κεκαλυμμένης πιστώσεως") εἶναι ἡ σύναψις συμβάσεως δι' ἰδιωτικῶν συμφώνου, μεταξύ τραπεζῆς καὶ πιστοῦχου, διὰ τῆς ὁποίας καθορίζεται ἡ παρεχομένη ἐγγύησις (ἐνέχυρον ἢ ἄλλη ἐμπράγματος ἐξασφάλισις), καθὼς ἐπίσης τὸ ποσοστὸν τοῦ ἐπιπράγματος, αἱ προμήθειαι καὶ τὸ ποσὸν δανείου (πιστώσεως). Τὸ βάσει ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας χορηγούμενον δάνειον ἀντιπροσωπεύει κατὰ κανόνα μέρος μόνον τῆς ἀξίας τοῦ ὑπεγγύου πράγματος (20% ἕως 70%), σπανιώτερον ποσὸν ἀνώτερον τοῦ 80% τῆς ἀξίας, οὐδέποτε δὲ τὸ σύνολον αὐτῆς. Συμφωνεῖται ἐπίσης διὰ τῆς συμβάσεως ὅτι εἰς περιπτώσιν μειώσεως τῆς ἀξίας τοῦ ἐνεχυριασθέντος πράγματος

(ὡς δύναται νά συμβῆ ἐπί χρηματιστηριακῶν τίτλων τῶν ὀποίων διακυμαίνεται ἡ ἀξία) ἡ τράπεζα δύναται νά ζητήσῃ συμπληρωματικὰ ἐγγυήσεις, ἄς ὁ ὀφειλέτης ὑποχρεοῦται νά παράσχῃ.

Εἰς περίπτωσιν μὴ ἐμπροθέσμου ἐξοφλήσεως τῶν τοιούτων δανείων ἡ τράπεζα ἱκανοποιεῖται δι' ἐκποιήσεως τοῦ ἐνεχύρου, ἐκτός ἂν ἐγκρίνῃ παράτασιν προθεσμίας ἐξοφλήσεως.

Αἱ κυρίως πιστωτικαὶ πράξεις

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω προϋποθέσεων, ἡ πλήρωσις τῶν ὀποίων εἶναι ἀπαραίτητος, αἱ κυρίως πιστωτικαὶ πράξεις πραγματοποιοῦνται διὰ τῶν κάτωθι τραπεζικῶν λειτουργιῶν :

1. Προεξόφλησις : Εἶναι αὕτη ἡ βασικώτερα καὶ σπουδαιώτερα ἐνεργητικὴ τραπεζικὴ ἐργασία καὶ συνίσταται εἰς τὴν χορήγησιν πιστώσεως μεταβιβαζομένων εἰς διαταγὴν τῆς τραπέζης ὑπὸ τοῦ πιστοῦχου πιστωτικῶν τίτλων βραχυπροθέσμου λήξεως (συνήθως 3 μηνῶν), μέ σαφῆ τὸν ἐμπορικὸν χαρακτήρα. Τοιοῦτοι πιστωτικοὶ τίτλοι εἶναι κατὰ βάσιν αἱ συναλλαγματικαὶ καὶ τὰ ἐμπορικὰ γραμμᾶτια.

Ἡ τράπεζα προεξοφλοῦσα τὴν συναλλαγματικὴν καταβάλλει εἰς τὸν πιστοῦχον τὸ ποσὸν τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας, ἡλαττωμένον κατὰ τὸν τόκον ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς προεξοφλήσεως μέχρι τῆς λήξεως, ἢ ἄλλως κατὰ τὸ προεξόφλημα.

Αἱ τράπεζαι δὲν προεξοφλοῦν ὅλους ἀνεξαίρετως τοὺς πιστωτικούς τίτλους, τοὺς ὁποίους ἐνδεχομένως παρουσιάζει πρὸς προεξόφλησιν ἔστω καὶ πιστοῦχος, ἀλλὰ ἐξετάζουν προηγουμένως τοὺς ἀπὸ ἀπόψεως δυνατότητος ρευστοποιήσεως. Αἱ ὑποβαλλόμεναι συναλλαγματικαὶ εἶναι τοσούτῳ μᾶλλον εὐκολώτερον νά τύχουν προεξοφλήσεως ὅσον βραχυτέρα εἶναι ἢ λῆξις των, ἀξιολογώτερα ἢ οἰκονομικὴ κα-

τάσσεις τοῦ πρωτοφειλέτου ἢ τινός ὀπισθογράφου ἢ τρίτεγ-
 γητοῦ καί εἶναι πληρωτέαι εἰς κέντρον τραπεζικόν.

Τό σύνολον τῶν οὕτω διά τῆς πράξεως τῆς προεξο-
 φλήσεως περιερχομένων εἰς τήν τράπεζαν συναλλαγματικῶν
 καί γραμματίων ἀποτελεῖ τό ἐμπορικόν χαρτοφυλάκι-
 ον τῆς τραπεζῆς.

Ἔτεροι πιστωτικοί τίτλοι, δυνάμενοι ν' ἀποτελέσουν
 ἀντικείμενον προεξοφλήσεως, εἶναι : τά ἔντοκα γραμμάτια
 τοῦ Δημοσίου, τά γεωργικά γραμμάτια καί τά τοκομερίδια
 (ἀποσπώμενα ἐκ τῶν τίτλων τῶν ὁμολογιακῶν δανείων, τῶν ὁ-
 μολογῶν).

Αἱ προεξοφλήσεις ἀνήκουν εἰς τάς πιστώσεις ἐπί προ-
 σωπιῆ ἀσφαλείᾳ.

Ἐναπροεξόφλησις. Αἱ τράπεζαι δύνανται ν' ἀ-
 ναπροεξοφλῶσι τό ἐμπορικόν χαρτοφυλάκιόν των παρά τῇ κεν-
 τρικῇ (ἐκδοτικῇ) τραπεζῇ πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν ρευστῶν
 διαθεσίμων των ἢ ἀπόκτησιν νέων διαθεσίμων πρὸς πε-
 ραιτέρω πιστοδότησιν τῶν πελατῶν των. Ἡ ἀναπροεξόφλησις
 τοῦ χαρτοφυλακίου τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν ὑπό τῆς κεν-
 τρικῆς τραπεζῆς ἀποτελεῖ μίαν τῶν βασικῶν λειτουργῶν αὐ-
 τῆς, ἐπιτρέπουσαν τήν ἄσκησιν τῆς ἐκάστοτε καθοριζομένης
 πιστωτικῆς πολιτικῆς, διά τῆς ἐφαρμογῆς τῆς πολιτικῆς τοῦ
 προεξοφλητικοῦ ἐπιτοκίου καί τῆς δυνητικῆς εὐχερείας τῆς
 κεντρικῆς τραπεζῆς δι' ἀναπροεξόφλησιν. Ὁ μηχανισμός τῆς
 ἀναπροεξοφλήσεως ὀδηγεῖ εἰς τήν παρακολούθησιν ὑπό τῶν
 τραπεζῶν τῶν μεταβολῶν ἐπισήμου προεξοφλητικοῦ τόκου τῆς
 κεντρικῆς τραπεζῆς. Ἐξυπακούεται ὅτι τό περιθώριον ἀνα-
 προεξοφλήσεως παρά τῇ ἐκδοτικῇ τραπεζῇ δέν εἶναι ἀπεριό-
 ριστον, καθοριζομένου ὑπό τῆς κεντρικῆς τραπεζῆς ἑνός μή
 ὑπερβλησίμου, κατ' ἀρχήν, ὀρίου ἀναπροεξοφλητικῆς πιστώ-
 σεως ὑπὲρ ἐκάστης τραπεζῆς. Ἡ ἀναπροεξόφλησις γίνεται
 δι' ὀπισθογραφῆσεως (τῶν συναλλαγματικῶν, ἐμπορικῶν γραμ-
 ματίων) εἰς διαταγῇ τῆς κεντρικῆς τραπεζῆς. Συνήθως ὁ-
 λίγας ἡμέρας πρό τῆς λήξεως τῶν ἀναπροεξοφληθεισῶν συ-

ναλλαγματοῦν, ἀποσύρονται αὐταὶ ὑπὸ τῶν τραπεζῶν, ἐξοφλούμεναι πρὸς τὴν κεντρικὴν τράπεζαν, τῆς τελικῆς τῶν ἐξοφλήσεως ὑπὸ τῶν ὀφειλετῶν διενεργουμένης παρά τῆ ἐμπορικῆ τραπεζῇ, ἥτις ἐνήργησε τὴν προεξόφλησιν.

2. Δάνεια ἐπὶ προσωπικῇ ἀσφαλείᾳ : Εἰς τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς τράπεζα χορηγεῖ δάνειον ἄνευ ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας καὶ ἄνευ μεταβιβάσεως εἰς αὐτὴν συναλλαγματικῶν καὶ ἄλλων πιστωτικῶν τίτλων διὰ προεξοφλήσεως, πρόκειται περὶ χορηγήσεως πιστώσεως ἐπὶ προσωπικῇ ἀσφαλείᾳ τῆς ἀπλουστάτης μορφῆς. Ἡ τράπεζα, μὴ λαμβάνουσα οὔτε συναλλαγματικὴν διὰ τὸ χορηγούμενον δάνειον, παραιτεῖται οὐσιαστικῶς ὅλων τῶν πλεονεκτημάτων τὰ ὁποῖα πηγάζουν εἴτε ἐκ τῶν προνομίων τῆς συναλλαγματικῆς εἴτε τῆς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας καὶ περιορίζει ἐαυτὴν εἰς τὰ ἔνδεια μέσα ἀνακτήσεως τοῦ δανεισθέντος ποσοῦ, ἐφ' ὅσον ὁ ὀφειλέτης δέν ἐκπληροῖ τὴν ὑποχρέωσίν του, τὰ ὁποῖα ἠνσημοθεσία προβλέπει διὰ τὰ ἀπλᾶ δάνεια. Χορήγησις τοιούτων πιστώσεων λαμβάνει χώραν εἰς πολὺ περωρισμένην κλίμακα.

3. Δάνεια ἔναντι ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας
Τὰ δάνεια ταῦτα πραγματοποιοῦνται ἐπ' ἐνεχύρῳ πραγματικῶν ἀξιών, ἰδίως κινητῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ὁ ὀφειλέτης ἐνεχυριάζει εἰς τὴν τράπεζαν εἴτε διὰ τῆς παραδόσεως αὐτουσίου τοῦ πράγματος εἴτε διὰ παραδόσεως παραστατικοῦ ἐγγράφου. Ἡ κατηγορία αὕτη τῶν ἐργασιῶν ἀπεικλήθη καὶ "προκαταβολαί", ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡ τράπεζα προκαταβάλλουσα μέρος τῆς ἀξίας τοῦ ἐνεχύρου διευκολύνει διὰ κεφαλαίων τὸν ὀφειλέτην, ὅστις ἀναβάλλει οὕτω τὴν ἄμεσον ἐκποίησιν ἐπὶ τῇ πρόσκει καταλληλοτέρων συνθηκῶν, ὅποτε διὰ τῆς ἐκποιήσεως εἴτε αὐτῶν τούτων τῶν ἐνεχυριασθέντων πραγμάτων εἴτε διὰ τῆς κατ' ἄλλον τρόπον ἐξευρέσεως ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου κεφαλαίων θὰ ἐξοφληθῇ τὸ προκαταβληθέν ὑπὸ τῆς τραπεζῆς ποσὸν τοῦ δανείου. Τὰ κωρῶτερα δάνεια τῆς κατηγορίας ταύτης εἶναι :

α) Τὰ δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ ἐμπορευμάτων :
Τὰ ἐμπορεύματα παραδίδονται εἰς τὴν τράπεζαν, ἥτις τὰ δι-

αφυλάττε· εἰς τὰς ἐπὶ τούτῳ ἀποθήκας τῆς μέχρις ἐξοφλήσεως τοῦ δανείου. Ἐξοφλουμένου τοῦ δανείου τὰ ἐμπορεύματα ἐπιστρέφονται εἰς τὸν ὀφειλέτην. Εἰς περίπτωσιν μὴ ἐξοφλήσεως ἐκποιοῦνται ὑπὸ τῆς τραπέζης πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἀπαιτήσεώς της.

β) Προκαταβολαί ἐπὶ φορτωτικῶν ἐγγράφων : Ἡ φορτωτικὴ, τίτλος εἰς διαταγὴν παραστατικὸς ταξιδεύοντος ἐμπορεύματος, μεταβιβάζεται εἰς τὴν τράπεζαν ὁμοῦ μετ' ἄλλων ἐγγράφων (ἀσφαλιστηρίου συμβολαίου, πιστοποιητικοῦ προελεύσεως κ.κ.) καὶ ἐπιστρέφεται, ἐξοφλουμένου τοῦ δανείου συνήθως ὑπὸ τοῦ τρίτου παραλήπτου (ἀγοραστοῦ) τῶν ἐμπορευμάτων.

γ) Δάνεια ἐπὶ ἐνεχυρογράφων Γενικῶν Ἀποθηκῶν : Τὸ ἐνεχυρόγραφον εἶναι παραστατικὸν ἐγγράφον ἀποθηκευμένων εἰς τὰς Γενικὰς Ἀποθήκας Ἐμπορευμάτων. Αἱ Γενικαὶ Ἀποθήκαι ὑποχρεοῦνται νὰ παραδώσουν τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὸν κομιστὴν τοῦ ἐνεχυρογράφου καὶ ἐν προκειμένῳ εἰς τὴν τράπεζαν, ἥτις ἔναντι αὐτοῦ ἐχορήγησε τὸ δάνειον.

δ) Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ χρηματιστηριακῶν τίτλων : (Χρεώγραφα τοῦ Δημοσίου ἢ μετοχαὶ καὶ ὁμολογίαι ἰδωτικῶν ἑταιρικῶν ἐπιχειρήσεων) ἀποτελοῦν τὴν ἐγγύησιν τῶν τοιούτων δανείων.

ε) Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ πολυτίμων μετάλλων (χρυσοῦ, ἀργύρου) τιμαλφῶν.

στ) Δάνεια ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων : Τὰ ἔναντι ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας χορηγούμενα δάνεια τῆς κατηγορίας ταύτης παρουσιάζουν τὰς ἐξῆς οὐσώδεις διαφορὰς ἔναντι τῶν ἐπὶ κινήτων πραγμάτων δανείων :

1ον) Ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐγγυήσεως (γαῖαι, οἰκοδομαί, ἐργοστάσια) παρέχεται ὑποθήκη ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου (ἀντί ἐνεχυριάσεως).

2ον) Εἶναι μακροπρόθεσμα, ἐξοφλούμενα τοιοχρεωλυ-

τικῶς εἰς μακρὰν σειρὰν ἐτῶν.

3ον) Χορηγοῦνται κυρίως ὑπὸ εἰδικῶν τραπεζῶν (τῶν ὑποθηκικῶν τραπεζῶν).

4ον) Δέν τηροῦνται ἀπαραιτήτως αἱ προϋποθέσεις τῆς ἀναγνωρίσεως πρῶτον τοῦ μέλλοντος ὀφειλέτου ὡς πιστοῦ-
χου, λόγῳ τῆς ἐπιρριζημένης ἀσφαλείας ἣν παρέχει τό ἀκίνη-
τον.

4. Ἐνοικιόσ λογαραισμός. Ἀποτελεῖ οὗτος τραπεζικὴν ἐργασίαν, δι' ἧς ἡ τράπεζα, ὑπογραφομένης συμβάσεως δανεισμοῦ μετὰ τοῦ πιστοῦχου τῆς, χορηγεῖ εἰς αὐτόν δάνειον ὠρισμένου ποσοῦ μέ τὴν εὐχέρειαν ὅπως τό ποσόν τοῦ δανείου ἀναλάβῃ οὗτος ἐφ' ἅπαξ ἢ εἰς δόσεις (βαθμιαίως) καὶ ἀποδώσῃ τοῦτο εἰς οἰανδήποτε χρονικὴν στιγμήν συνολικῶς ἢ τμηματικῶς. Δύναται ὁ πιστοῦχος ν' ἀναλαμβάνῃ καὶ νά καταθέτῃ ποσά (χρεουμένου ἢ πιστουμένου τοῦ τρεχουμένου λογαραισμοῦ του), μὴ δικαιούμενος νά ὑπερβῇ τό ἀνώτατον ὄριον τῆς ἐγκριθείσης πιστώσεως. Ὡς κατάθεσις εἰς τόν λογαραισμόν θεωρεῖται καὶ τό προϊόν μεταβιβαζομένων εἰς τὴν τράπεζαν συναλλαγματικῶν καὶ ἄλλων ἀξιῶν, ὡς ἀνάληψις δέ πᾶσα πληρωμὴ ἣν ἡ τράπεζα ἐνεργεῖ διὰ λογαραισμόν καὶ εἰς βάρος τοῦ πελάτου τῆς. Τόν ἐνοικιόσ λογαραισμόν κινεῖ ὁ πελάτης ἐκδίδων καὶ ἐπιταγὰς εἰς βάρος τοῦ λογαραισμοῦ του, πληρωτέας ὑπὸ τῆς τραπεζῆς.

Ἡ πιστοδότησις δι' ἐνοικιόσ λογαραισμοῦ δύναται νά γίνῃ εἴτε ἐπὶ προσωπικῇ ἀσφαλείᾳ (ἀκάλυπτος δανειοδότησις ἄνευ παροχῆς οἰουδήποτε τίτλου, δανειοδότησις ἐναντι προεξοφλησίμων τίτλων ἢ δικαιογράφων, ὡς λ.χ. αἱ συναλλαγματικαὶ) εἴτε ἐναντι ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας (ἐπ' ἐνεχύρω ἐμπορευμάτων, φορτωτικῶν, ὑποθήκη ἀκινήτων κ.ἄ.), ὅποτε ἡ δανειοδότησις εἶναι "κεκαλυμμένη". Ὅθεν ὅλαι σχεδόν αἱ μορφαὶ ἀπλοῦ δανεισμοῦ διενεργουμένου ὑπὸ τῶν τραπεζῶν, αἵτινες ἐμνημονεύθησαν ἀνωτέρω, δύναται νά πραγματοποιηθοῦν διὰ δανεισμοῦ ἐπ' ἐνοικιόσ λογαραισμῶ. Ἡ τράπεζα δικαιουται νά κλείσῃ τόν λογαραισμόν καὶ ν' ἀξιώσῃ τὴν ἐ-

ξόφλησι, τοῦ ὀφειλομένου ὑπολοίπου ἐάν κατά τήν κρίσιν τῆς ἐξέλιπον αἱ προϋποθέσεις ἐφ' ὧν ἐστηρίχθη διά νά ἀνοίξῃ τόν λογαριασμόν ἐπ' ὀνόματι τοῦ πιστοῦχου τῆς. Ὅπως δὴποτε ὁ λογαριασμός κλείεται ἐάν συντρέξουν ὠρισμένα φυσικά (θάνατος τοῦ πιστοῦχου) ἢ νομικά (πτώχευσις, ἀπαγόρευσις τοῦ πιστοῦχου) γεγονότα. Ὁ τόκος ὑπολογίζεται ἐπί τοῦ ἐκάστοτε ὑπολοίπου τοῦ ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ.

Ἔτεροι ἐνεργητικά ἐργασία τῶν τραπεζῶν.

5. Συμμετοχαί εἰς ἐπιχειρήσεις. Τό ἐνδιαφέρον τῶν τραπεζῶν διά τήν ἰδρυσιν, ἀναδιοργάνωσιν ἢ ἀνάπτυξιν τῶν ἐργασιῶν ἐπιχειρήσεών τινων ἐπεκτείνεται πέραν τῆς συνήθους οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως διά τῆς ἀπλῆς χορηγήσεως πιστώσεων, εἰς βαθμόν ὥστε αἱ τράπεζαι νά εἰσφέρουν κεφάλαια εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις. Καθίστανται οὕτως οὐσιαστικῶς συνεταῖροι καί μετέχουν ἐνεργῶς, δι' ἀντιπροσώπων, εἰς τήν διοίκησιν τῶν ἐπιχειρήσεων, καρπούμεναι ἀνάλογον μέρος τῶν κερδῶν αὐτῶν. Ἡ συνθηστέρα περίπτωσις εἶναι ἡ ἰδρυσις καί ἡ συμμετοχή εἰς ἀσφαλιστικάς ἐπιχειρήσεις ἢ ἄλλας ἐξηρητημένας τραπεζας (θυγατέρας), ἀκόμη δέ καί ἐμπορικὰς, βιομηχανικάς καί ἄλλας ἐπιχειρήσεις.

Τά πρός τόν σκοπόν αὐτόν διατιθέμενα κεφάλαια τῶν τραπεζῶν λαμβάνουν τήν μαορφὴν μακροπροθέσου τοποθετήσεως, δι' ὅ καί αἱ τράπεζαι φροντίζουν διά τήν ἐντός λογικοῦ χρονικοῦ διαστήματος ἀνωθυμοποίησιν τῶν ἐπιχειρήσεων, ὥστε νά δύνανται νά ρευστοποιήσουν τό κεφάλαιον τῆς συμμετοχῆς των διά πωλήσεως τῶν εἰς αὐτάς ἀνηκουσῶν μετοχῶν.

6. Ἐπενδύσεις κεφαλαίων (χαρτοφυλάκιον χρεωγράφων). Σημαντικόν μέρος τῶν διαθέσιμων των αἱ τράπεζαι ἐπενδύουν εἰς χρηματιστηριακοὺς τίτλους (κυρίως κρατικά χρεώγραφα καί κατά δεῦτερον λόγον εἰς μετοχὰς ἢ ὁμολογίας ἀνωθυμῶν ἑταφυῶν). Ὑπὸ ὀμαλὰς οἰκονομικὰς συνθήκας ἡ τοιαύτη ἐπένδυσις ἐξασφαλίζει εἰς τὰς

τραπέζας ἀφ' ἑνός μὲν στοιχείᾳ Ἐνεργητικοῦ μεγάλης ρευστότητος, λόγω τῆς δυνατότητος μετατροπῆς τῶν τίτλων εἰς μετρητὰ διὰ πωλήσεως ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ, ἀφ' ἑτέρου δέ εἰσόδημα ἐκ τῶν τοκομεριδίων ἢ μερισματαποδείξεων τῶν τίτλων.

7. Ἀγοραπωλησία ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος - ξένων νομισμάτων - χρυσοῦ. Ἱστορικῶς ἡ ἀνταλλαγή τῶν νομισμάτων ξένων χωρῶν δι' ἐγχωρίου νομίσματος εἶναι μαζί μέ τήν χρηματικήν παρακαταθήκην (κατάθεσιν) ἡ ἀρχαιότερα τραπεζική λειτουργία ὑπό τήν παλαιότεραν μορφήν τοῦ τραπεζίτου - ἀτόμου (ἀργυραμοιβοῦ), ἥτις καί ἔδωσε γένεσιν εἰς τὰς σημερινὰς τραπέζας.

Ἡ ἐργασία αὕτη συνίσταται εἰς τήν ὑπό τῆς τραπεζικῆς ἀπόκτησιν ξένων συναλλαγμάτων δι' ἀγορᾶς παρά τῶν προσφερόντων ταῦτα ἐπί ὠρισμένη τιμῇ (τιμῆ συναλλάγματος) καί καταβολῆς εἰς τόν πωλητήν τοῦ ἀντιτίμου εἰς ἐγχωρίου νομισματικᾶς μονάδας. Ἡ πώλησις συναλλάγματος συνίσταται ἀντιθέτως εἰς τόν ἐφοδιασμόν διὰ ξένων συναλλαγμάτων τῶν προσώπων, ἅτινα ζητοῦσι τοιαῦτα, εἰσπραττομένου ὑπό τῆς πωλητρίας τραπεζικῆς τοῦ ἀντιτίμου εἰς ἐγχώριον νόμισμα.

Μέ τόν ὄρον ἐξωτερικόν συνάλλαγμα ἐννοοῦμεν πιστωτικούς τίτλους οἰασδήποτε κατηγορίας, πληρωτέους ὑπό προσώπων, ἰδίως τραπεζῶν, διαμενόντων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Λέγοντες ἐπομένως ξένον συνάλλαγμα, λ.χ. ἐπί Η.Π.Α., ἐννοοῦμεν : συναλλαγματικᾶς, ἐπιτάγας, τοκομεριδία, μερισματαποδείξεις, γραμμάτια, ἐντολάς ἐξ Η.Π.Α., πληρωτέας εἰς Ἑλλάδας ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καί οἰουσδήποτε ἄλλους ἀναλόγους τίτλους, ὧν ἡ ἀξία εἶναι ἐκπεφρασμένη εἰς δολάρια καί οἵτινες εἶναι πληρωτέοι ὑπό προσώπων διαμενόντων ἐν Η.Π.Α. Τό αὐτό ἰσχύει καί διὰ τίτλους πληρωτέους εἰς Γαλλίαν, Ἀγγλίαν, Ἑλβετίαν καί γενικῶς δι' ὅλας τὰς χώρας.

Τοιοῦτοι τίτλοι, παριστῶντες ἐξωτερικόν συνάλλαγμα, εἰσρέουν εἰς τήν χώραν ἐκ διαφόρων λόγων : ἀπό ἐξαγωγᾶς ἐγχωρίων προϊόντων εἰς τό ἐξωτερικόν, ἀπό ἐμβάσματα με-

ταναστών, από κέρδη ἑλληνικῶν κεφαλαίων τοποθετημένων εἰς τὴν ἄλλοδαπὴν, ἀπὸ τούτους ναυτιλλομένους (εἰς τὸ ἔξωτερικόν "Ἑλλάδα καὶ ἄλλας αἰτίας. Αἱ τράπεζαι ἀγοράζουν ἀπὸ τούτους κατόχους τῶν ἰδιώτας ἢ ἐμπόρους, τούτους τίτλους καὶ τούτους οὕτω ἀγορασθέντας τίτλους ἀποστέλλουν ἀμέσως εἰς τὴν ἀντίστοιχον ξένην χώραν. Ἡ ἀποστολὴ γίνεται πρὸς τράπεζάν τινα τοῦ ἔξωτερικοῦ, ἣτις εἶναι ἀνταποκρίτρια τῆς ἡμεδαπῆς τραπεζῆς, ἢ δὲ τράπεζα τοῦ ἔξωτερικοῦ λαμβάνουσα τούτους τίτλους μερμινᾶ διὰ τὴν εἰσπραξίν των παρά τοῦ ὀφειλέτου τοῦ ἔξωτερικοῦ τῆς ἰδίας χώρας καὶ φέρει τελικῶς εἰς πίστωσιν τοῦ λογαριασμοῦ τῆς ἡμεδαπῆς τραπεζῆς τὸ προῖόν τῆς εἰσπράξεως τῶν τίτλων.

Ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, τὸ ὑπὸ ἡμεδαπῶν τραπεζῶν ἀποκτώμενον συνάλλαγμα ἐν Ἑλλάδι κατάληγει εἰς ἐγγραφήν εἰς πίστωσιν λογαριασμοῦ τινος παρά ξένην τραπεζῆν. Τὸ σύνολον τῶν πιστωτικῶν ὑπολοίπων τῶν τοιούτων λογαριασμῶν τῶν τραπεζῶν τῆς ἡμεδαπῆς παρά ξέναις τράπεζαις ἀποτελεῖ τὰ ἐμφανῆ ἢ ἐπίσημα συναλλαγματικά διαθέσιμα τῆς χώρας εἰς τὸ ἔξωτερικόν. Τὸ αὐτὸ σύνολον τῶν πιστωτικῶν ὑπολοίπων τῶν ἰδιωτῶν (ὁμοῦ μὲ ἕτερα περιουσιακά στοιχεῖα ἑλληνικῆς ἰδιοκτησίας) ἀποτελεῖ τὰ ἀφανῆ ἢ ἰδιωτικά συναλλαγματικά διαθέσιμα ἢ τὰ ἑλληνικά ἰδιωτικά κεφάλαια ἐν τῷ ἔξωτερικῷ.

Αἱ τράπεζαι, ἔχουσαι τοιαῦτα διαθέσιμα, εἶναι εἰς θέσιν διὰ πωλήσεως τοιούτου συναλλάγματος νὰ ἐφοδιάζουν τούτους ζητοῦντας συνάλλαγμα, ὅπως ἐνεργήσουν πληρωμὰς εἰς τὸ ἔξωτερικόν. Ἡ πώλησις συνίσταται εἰς πώλησιν ἐπιταγῶν εἰς συνάλλαγμα, ἐκιδδομένων εἰς βάρος τοῦ παρά τῆ ἄλλοδαπῆ τραπεζῆς λογαριασμοῦ ἑλληνικῆς τραπεζῆς, ἢ εἰς τὴν διαβίβασιν ἐντολῆς πρὸς τὴν ξένην τράπεζαν ὅπως ἐνεργήσῃ πληρωμὴν εἰς τὸ ἐγχώριόν της νόμισμα καὶ πρὸς πρόσωπον διαμένον εἰς τὴν αὐτὴν ἢ ἄλλην ξένην χώραν. Ἡ πώλησις ἢ διάθεσις τοῦ συναλλάγματος γίνεται πρὸς τὸν σκο-

πόν τῆς πληρωμῆς τῆς ἀξίας ἐμπορευμάτων εἰσαγομένων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, δαπανῶν ἡμεδαπῶν ταξιδευόντων ¹ εἰς τὴν ἄλλοδαπὴν, Ὑπηρεσίαν τοῦ Δημοσίου Χρέους καὶ ἄλλους συναφεῖς σκοποῦς (πληρωμαὶ διαφόρων οἰκονομικῶν ἀναγκῶν).

Δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν συναλλάγματος δι' ἴδιον λογαριασμόν εἶχον μέχρι τοῦ Ἀπριλίου 1932 ὅλοι αἱ ἑλληνικαὶ τράπεζαι καὶ ἰδιῶται. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅτε ἐπεβλήθησαν συναλλαγματικοὶ περιορισμοί, τὸ δικαίωμα τοῦτο περωρίσθη μόνον εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τὴν ὁποίαν ὑποχρεωτικῶς ἐκχωρεῖται πᾶσα ποσότης συναλλάγματος ἀποκτωμένη εἴτε ὑπὸ τραπέζης εἴτε ὑπὸ ἰδιώτου. Ἐξ ἄλλου, ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐφοδιάζει τὴν οἰκονομίαν διὰ συναλλάγματος διὰ τὰς δεδικαιολογημένας ἀνάγκας ² πληρωμῶν εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ὅσα ἀνωτέρω ἐλέχθησαν περί τοῦ συναλλάγματος ἰσχύουσι καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὰ ξένα νομίσματα, εἴτε χάρτινα εἶναι ταῦτα εἴτε χρυσᾶ, ὡς καὶ διὰ τὸν μὴ νομισματοποιημένον χρυσόν. Ἡ ἀπόκτησις ξένων νομισμάτων καὶ χρυσοῦ ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀπόκτησιν ξένου συναλλάγματος, καθόσον καὶ διὰ τῶν μέσων τούτων εἶναι δυνατόν νά διενεργηθοῦν διεθνεῖς πληρωμαὶ εἴτε διὰ μετατροπῆς των εἰς ἐξωτερικόν συναλλάγμα εἴτε ἀκόμη καὶ δι' αὐτουσίας χρησιμοποίησέως των.

8. Ἐνέγγυοι πιστώσεις : Ἡ ἐνέγγυος πίστωση εἶναι τραπεζικὴ λειτουργία διευκολύνουσα τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἐσωτερικοῦ, ἰδίως ὅμως τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου. Εἶναι πράξεις συνδυασμοῦ παροχῆς πιστώσεως, ἡσφαλισμένης διὰ φορτωτικῶν ἐγγράφων, μετὰ διαθέσεως (πωλήσεως) ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος (διαθέσεως συναλλάγματος ἐφ' ὅσον πρόκειται περί εἰσαγωγῆς ἢ ἀποκτῆσεως ἐφ' ὅσον πρόκειται περί ἐξαγωγῆς ἐμπορεύματος). Ἡ λειτουργία αὕτη ὀφείλει τὴν γένεσίν της εἰς τὴν πρόθεσιν τοῦ ἐξαγωγέως πωλητοῦ ἐμπορεύματος ὅπως ἐξασφαλισθῇ ὡς πρὸς τὴν πληρωμὴν τῆς ἀξίας του παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ - εἰσαγωγέως ἐ-

¹ Πρὸς ταξιδιώτας γίνεται καὶ πῶλησις αὐτουσίῳν ξένων νομισμάτων (τραπεζογραμματίων).

² Διὰ πώλησεν συναλλάγματος πρὸς τὰς τράπεζας ἢ πρὸς τοὺς ἀπ' εὐθείας ἀπευθυνομένους εἰς αὐτὴν.

τέρας χώρας, δι' ὃ καί ἡ ἐνέγγυος πίστωση ἀνεπτύχθη ἰδίως εἰς τὰς μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορικῆς συναλλαγᾶς. Ἡ τραπεζικὴ αὕτη λειτουργία λαμβάνει χώραν ὡς ἑξῆς : Ὁ Ἕλληνα εἰσαγωγέως, ἀφοῦ προηγουμένως ἔλθῃ εἰς συμφωνίαν μετὰ ἐμπόρου τοῦ ἐξωτερικοῦ (ἐξαγωγέως) διὰ τὴν ἀγοράν ποσότητος ἐμπορευμάτων, δίδει ἐντολήν εἰς ἑλληνικὴν τράπεζαν ν' ἀνοίξῃ ἐνέγγυον πίστωσησιν διὰ τὴν ἀξίαν τῶν ἐμπορευμάτων ὑπὲρ τοῦ ἀλλοδαποῦ ἐξαγωγέως. Ἡ ἑλληνικὴ τράπεζα ζητεῖ παρά τοῦ Ἕλληνοσ τὴν κατάθεσιν εἰς δραχμάς εἰτε τῆς συνολικῆς ἀξίας τοῦ ἀντιτίμου τῶν ἐμπορευμάτων εἰτε μέρους τῆς ἀξίας (περιθωρίου) καὶ ἀκολούθως ἐντέλλεται πρὸς ξένην ἀνταποκριτρίαν τῆς τράπεζαν τῆς χώρας τοῦ ἀλλοδαποῦ ἐξαγωγέως, ὅπως βεβαίωσῃ πρὸς αὐτόν ὅτι ἐπὶ τῇ ὑπ' αὐτοῦ παραδόσει φορτωτικῶν ἐγγράφων θά τοῦ καταβάλῃ τὴν ἀξίαν τῆς φορτωτικῆς. Ἐξ οὗ καί ἡ τοιαύτη πίστωση ἀποκαλεῖται βεβαιωμένη πίστωσησιν" (Crédit confirmé). Ὁ ἀλλοδαπὸς ἐξαγωγέως, στηριζόμενος εἰς τὴν ἔγγραφον βεβαίωσιν τῆς τραπέζης τῆς χώρας του, φορτώνει τὰ ἐμπορεύματα εἰς παραλαβὴν τοῦ Ἕλληνοσ εἰσαγωγέως, παρουσιάζει τὴν φορτωτικὴν εἰς τὴν ἔγγυθηθεῖσαν ξένην τράπεζαν καὶ εἰσπράττει τὴν ἀξίαν τῶν ἐμπορευμάτων. Ἡ ξένη τράπεζα χρεώνει τὸν λογαριασμόν τῆς ἑλληνικῆς τραπέζης διὰ τὴν γενομένην ὑπ' αὐτῆς πληρωμὴν καὶ ἀποστέλλει εἰς αὐτὴν τὴν φορτωτικὴν. Ἡ ἑλληνικὴ τράπεζα λαμβάνουσα τὴν φορτωτικὴν εἰδοποιεῖ τὸν Ἕλληνα εἰσαγωγέα, ὅστις προσερχόμενος ἐξοφλεῖ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ὀφειλῆς του (ἀξία φορτωτικῆς πλέον προμηθείας καὶ ἐξόδων καὶ τῶν δύο μεσολαβησασῶν τραπεζῶν) καὶ γίνεται κύριος τῆς φορτωτικῆς, βάσει τῆς ὁποίας θά παραλάβῃ τὰ ἐμπορεύματα κατὰ τὴν ἀφίξίν των.

Εἰς πᾶσαν, κατὰ τὸν ἀνωτέρω μηχανισμόν, ἀνοιγομένην ἐνέγγυον πίστωσησιν τίθενται πολλοὶ ὅροι - δι' ὃ καί ἡ βεβαιωμένη ἐνέγγυος πίστωσησιν εἶναι κατ' ἐξοχὴν λεπτὴ καὶ πολὺπλοκος τραπεζικὴ λειτουργία - ἐκ τῶν ὁποίων ὄρων δύο τοῦλάχιστον εἶναι βασικοὶ : α) ὅτι ἡ πίστωσησιν θέλει ἐκτελεσθῆ ἐντὸς ὀρισμένης προθεσμίας διὰ παραδόσεως ὑπὸ τοῦ

ἐξαγωγέως τῶν φορτωτικῶν ἐγγράφων - ἐντός δέ τῆς προθεσμίας ταύτης ἢ πίστωσης εἶναι συνήθως βεβαιωμένη ἀνέκκλητος πίστωση καί β) ὅτι πλὴν τῆς φορτωτικῆς καὶ ταυτοχρόνως μέ αὐτήν ὁ ἐξαγωγεὺς θά παραδώσῃ καὶ ἄλλα ἐγγραφα, ὧν τὰ συνηθέστερα καὶ ἀπαραίτητα εἶναι : τό ἀφαισθήριον τῶν ἐμπορευμάτων συμβόλαιον, πιστοποιητικόν προελεύσεως, τιμολόγιον, ζυγολόγιον, ἄδεια ἐξαγωγῆς τῶν ἐμπορευμάτων. Παράλειψις τηρήσεως τῶν ἀνωτέρω βασιμῶν ἢ ἄλλων ἐπιπροσθέτων ὄρων δύναται νά ὀδηγήσῃ εἰς ἀκύρωσιν τῆς ἀνοικείσεως πιστώσεως ἢ μὴ ἀναγνώρισιν τῆς πράξεως ὡς κακῶς ἐκτελεσθείσης.

Ἐφ' ὅσον πρόκειται περί ἐξαγωγῆς ἐμπορευμάτων πωλουμένων εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ἢ ἀνωτέρω διαδικασία ἐκτελεῖται κατ' ἀντίθετον φοράν, ἢ ἑλληνικὴ τράπεζα ἀντὶ πωλήσεως ἀποκτᾷ συνάλλαγμα, ἢ δέ ξένη τράπεζα ἐντελλομένη τό ἀνοίγμα ἐνεγγύου πιστώσεως ἐν Ἑλλάδι παρέχει πίστωση εἰς τὸν ἐξαγωγέα τῆς χώρας τῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΩΟΝ

ΑΙ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Ἐν πρώτοις εἰς τὴν παροῦσαν κατηγορίαν θά γίνῃ λόγος περὶ τῶν συναλλαγῶν αἵτινες εἰς τὴν τρέχουσαν τραπεζικὴν ἀποκαλοῦνται "κίνησις κεφαλαίων". Εἰς τὰς συναλλαγὰς αὐτὰς λαμβάνουν χώραν πληρωμαὶ ἀπὸ μιᾶς θέσεως εἰς ἄλλην, ἀποφευγομένης ὅμως - ἐξαίρεσει τῶν χρηματαποστολῶν - τῆς μετακινήσεως αὐτουσίου χρήματος.

Τοιαῦται ἐργασίαι εἶναι :

Ἡ ἔκδοσις τραπεζικῆς ἐπιταγῆς εἶναι λειτουργία, δι' ἧς ἡ τράπεζα μεσολαβεῖ εἰς τὴν διενέργειαν πληρωμῆς ἀπὸ θέσεως εἰς θέσιν χωρὶς τὴν μετακίνησιν αὐτουσίου χρήματος. Ἐπὶ τῇ καταβολῇ εἰς τι τραπεζικόν κατὰστημα χρηματικοῦ ποσοῦ (πλέον προμηθείας τῆς τραπεζῆς) ἐκδίδεται ἐπιταγὴ δι' ἴσον ποσόν ὑπὸ τῆς τραπεζῆς εἰς διαταγὴν τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον ὑποδεικνύει ὁ καταβάλλων τὰ χρήματα. Τὴν ἐπιταγὴν λαμβάνει ὁ πελάτης καὶ ἀποστέλλει εἰς τὸν δικαιουχόν, ὅστις, ἐμφανιζόμενος εἰς τὸ κατάστημα ἢ ἀνταποκριτὴν τῆς τραπεζῆς εἰς βᾶρος τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη ἡ ἐπιταγὴ, εἰσπράττει τὸ ποσόν αὐτῆς. Τὸ ἐκδίδον κατὰστημα εἰδοποιεῖ αὐθημερόν ὅλα τὰ ἄλλα κατὰστήματα ἀναγγέλλον τὰς ἐκδοθείσας ἐπιταγὰς, τὸ ποσόν ἐκάστης ἐπιταγῆς καὶ τὸν δικαιουχόν.

Ἰδιωτικὴ ἐπιταγὴ. Ἐκτός τῶν τραπεζικῶν ἐπιταγῶν εὐρεῖα εἶναι ἡ χρῆσις τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιταγῶν. Αὗται ἐκδίδονται ὑπὸ ἰδιωτῶν εἰς βᾶρος λογαριασμοῦ καταθέσεών των

ὄψεως παρά τραπέζαις.

Δίγραμμος ἐπιταγή (chéque barré, crassed check) Αἱ προεπιτεθεισάι δύο μορφαί εἶναι πληρωτέαι εἰς οἷονδῆποτε τελευταῖον κομιστήν εἰς τόν ὁποῖον εἶναι δυνατόν νά μεταβιβασθοῦν ὑπό τοῦ ἐκαστοτε κομιστοῦ δι' ἀπλῆς ὀπισθογραφῆσεως. Ἐναντι τούτων ὑπάρχει ἡ μορφή τῆς διγράμμου ἐπιταγῆς, ἣτις φέρει δύο παραλλήλους γραμμάς συρομένας ἐπί τῆς προσθίας ὄψεως αὐτῆς. Ἡ δίγραμμος ἐπιταγή εἶναι πληρωτέα ὑπό τοῦ πληρωτοῦ (τραπέζης) μόνον εἰς τράπεζαν (ἢ εἰς πελάτην της). Ἐάν μεταξύ τῶν παραλλήλων γραμμῶν ἀναγράφεται ὠρισμένη τράπεζα ἢ ἐπιταγή εἶναι πληρωτέα εἰδικῶς μόνον εἰς τήν τράπεζαν ταύτην.

Ἡ ἔκδοσις ἐπιταγῆς οἰουδῆποτε τύπου προϋποθέτει τήν ὑπαρξιν προβλέψεως, ἥτοι πιστωτικοῦ ὑπολοίπου εἰς λογαριασμόν καταθέσεως ἢ ἀνοιχτόν λογαριασμόν τοῦ ἐκδότου τῆς Ἐπιταγῆς. Δεδομένου ὅτι αἱ ἐπιταγαί κυκλοφοροῦσι δι' ὀπισθογραφῆσεως ἐπιτελοῦσι λειτουργίαν μέσων πληρωμῆς, ἐφ' ᾧ καί αἱ καταθέσεις ὄψεως εἰς βάρος τῶν ὁποῖων ἐκδίδονται συνυπολογίζονται εἰς τήν προσφοράν χρήματος.

Γραφεῖον Συμψηφισμοῦ ἐπιταγῶν. Τά Γραφεῖα Συμψηφισμοῦ ἐπιταγῶν (Clearing house), λειτουργοῦντα εἰς ὅλας τὰς χώρας, αἵτινες ἔχουν ἀνεπτυγμένον τραπεζικόν σύστημα, ἰδρύονται ὑπό τῶν τραπεζῶν ἐπί σκοπῶ τοῦ μέσῳ αὐτῶν συμψηφισμοῦ τῶν δημιουργουμένων ἀπαιτήσεων ἐκ τῆς πληρωμῆς (ἀγορᾶς) ἐπιταγῶν ὑπό τῆς μετεχούσης εἰς τό Γραφεῖον Συμψηφισμοῦ τραπεζῆς - τῆς πόλεως, ἔνθα λειτουργεῖ τό Γραφεῖον - ἐκδιδομένων εἰς βάρος ἑτέρων τραπεζῶν, πρὸς τὰς ἐπιταγὰς αἵτινες ἐκδίδονται εἰς βάρος της καί πληρώνονται (ἀγοράζονται) ὑπό ἑτέρων μετεχουσῶν τραπεζῶν. Διά τῆς λειτουργίας τῶν Γραφείων Συμψηφισμοῦ ἀποφεύγεται ἡ διατήρησις ταμειακῶς, μεγάλων χρηματικῶν ποσῶν ὑπό ἐκαστῆς τῶν Τραπεζῶν πρὸς πληρωμὴν δι' αὐτουσίου χρήματος τῶν εἰς βάρος της ἐπιταγῶν, αἵτινες ἐξωφλήθησαν ὑπό ἑτέρας τραπεζῆς, ἐπέρχεται μείωσις τῆς κυκλοφορίας τοῦ

χρήματος καὶ μείωσις τῆς ταμειακῆς ἀπασχολήσεως τῶν τραπεζῶν. Ἐν Ἑλλάδι λειτουργοῦν Γραφεῖα Συμψηφισμῶν εἰς τὰς πόλεις τῶν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Θεσσαλονίκης, ἔδρευοντα παρά τῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ λειτουργία τῶν συμψηφισμῶν λαμβάνει χώραν ὡς ἐξῆς : Αἱ ἀποκτώμεναι καθ' ἑκάστην ἑργάσιμον ἡμέραν ἐπιταγαὶ ὑπὸ Τραπεζῆς μετεχούσης εἰς τὸ Γραφεῖον Συμψηφισμοῦ τῆς περιοχῆς τῆς πόλεως ἔνθα ἔδρευει τοῦτο, ἀποστέλλονται αὐθημερόν εἰς αὐτό, συνοδευόμεναι ὑπὸ πινακίων, εἰς ἃ ἀναγράφονται ἅπαντα τὰ στοιχεῖα τῶν ἀποκτηθειῶν ἐπιταγῶν. Τὸ Γραφεῖον συντάσσει ἐκκαθαριστικούς πίνακας δι' ἑκάστην τράπεζαν διὰ τὴν συνολικὴν ἀξίαν τῶν ὑπ' αὐτῆς πληρωθειῶν ἐπιταγῶν, ἥτις συμψηφίζεται πρὸς τὴν συνολικὴν ἀξίαν τῶν ἐπιταγῶν εἰς βᾶρος τῆς πληρωθειῶν ὑπὸ ἑτέρων τραπεζῶν. Ἡ καθαρὰ διαφορά εἴναι χρεωστικὴ καλύπτεται ἐκ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ λογαριασμοῦ τῆς Τραπεζῆς παρά τῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος, ἂν δέ εἴναι πιστωτικὴ ἄγεται εἰς πίστωσιν αὐτοῦ. Αἱ συμψηφισθεῖσαι ἐπιταγαὶ ἀποστέλλονται αὐθημερόν εἰς ἑκάστην τράπεζαν. Τράπεζα μὴ ἀποδεχομένη συμψηφισθεῖσαν εἰς βᾶρος τῆς ἐπιταγῆς τὴν ἐπιστρέφει εἰς τὸ Γραφεῖον Συμψηφισμοῦ ἐντὸς τῆς ἐπομένης ἡμέρας, αἰτιολογούσα τὴν ἄρνησιν τῆς πληρωμῆς.

Ἡ τραπεζικὴ ἐντολὴ πληρωμῆς εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν ἀνωτέρω λειτουργίαν, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἀντὶ τῆς ἐκδοθῆς ἐπιταγῆς, ἡ τράπεζα εἰσπράττει εἰς ἓν κατὰ στιγμήν τὸ ποσὸν τῆς ἐντολῆς, εἰδοποιουμένου ὑπ' αὐτοῦ αὐθημερόν τοῦ ἑτέρου καταστήματος ἢ ἀνταποκριτοῦ τῆς τραπεζῆς νὰ ἐνεργήσῃ πληρωμὴν εἰς τὸν δικαιούχον, ὑπὲρ οὗ εἰσπράχθη τὸ ποσόν, ἐπὶ τῇ ἀπλῇ ἐμφανίσει του. Αἱ ἐντολαὶ πληρωμῆς εἶναι ταχυδρομικαί, τηλεγραφικαί, τηλεφωνικαί καὶ ἀεροπορικαί.

Ἡ ἐκδοσις πιστωτικῶν ἐπιστολῶν συνίσταται εἰς τὴν ἐπὶ τῇ εἰσπράξει ὠρισμένου ποσοῦ παρά πελάτου ἐκδοσιν ὑπὲρ τοῦ ἰδίου καὶ διὰ τὸ ἰσόποσον ἐπιστολῆς

έγκυκλίου άπευθυνομένης προς περισσότερα - συνήθως - του ένός καταστήματα της τραπεζής, δι' ής ταύτα έντέλλονται νά καταβάλουν εις τόν κομιστήν της έπιστολής χρηματικά ποσά μέχρι συμπληρώσεως του όλικου ποσού της πιστωτικής έπιστολής.

Ο ζητῶν τήν έκδοσιν τοιαύτης έπιστολής είναι συνήθως ταξιδιωτής. Τοιαύται έπιστολαί έκδίδονται πρό παντός προκειμένου περί ταξιδιωτῶν του έξωτερικου, έμπόρων ή ιδιωτῶν - όποτε ούσιαστικῶς ή τράπεζα εισπράττουσα έγχώριον νόμισμα ένεργεί πώλησιν έξωτερικου συναλλάγματος, καθόσον ή πιστωτική έπιστολή έκδίδεται εις ξένον νόμισμα. Κάθε τραπεζικόν κατάστημα τό όποιον ένεργεί πληρωμήν προς τόν δικαιούχον - κομιστήν της έπιστολής - άναγράφει εις τό όπισθεν μέρος του σώματος αύτης τό καταβληθέν ποσόν, εις τρόπον ώστε εις έκάστην παρουσίαισιν της έπιστολής προς άνάληψιν χρημάτων νά είναι γνωστόν καί σαφές ποία ποσά κατεβλήθησαν μέχρι της στιγμής προς άποφυγήν υπερβάσεως του όλικου ποσού δι' ό ή έπιστολή έξεδόθη.

"Απασαι αί άνωτέρω έργασίαι διεξάγονται επί εισπράξει υπό τῶν τραπεζῶν προμηθείας, ήτις διά τās έκδιδόμενας έπιταγάς καί έντολάς άνέρχεται εις 10/οο έως 1 1/2 % επί τῶν άντιστοίχων ποσῶν.

Χρηματαποστολαί. Αί άνωτέρω έκτεθεισαι τραπεζικαί έργασίαι είναι προφανές ότι έπιφέρουσι μεταβολάς εις τό χρηματικόν - ταμειακόν - άπόθεμα τῶν διαφόρων τραπεζικῶν καταστημάτων, τό όποιον αναλόγως τῶν ένεργουμένων, καί έξ άλλων βεβαίως λόγων, πληρωμῶν καί εισπράξεων άλλοτε αύξάνει καί άλλοτε μειούται δυσαναλόγως προς τās τοπικάς άνάγκας του τραπεζικου καταστήματος εις χρηματικά μέσα.

Πρός άποκατάστασιν της ίσορροπίας εις τά χρηματικά διαθέσιμα τῶν ανά τās διαφόρους πόλεις υποκαταστημάτων των, όργανούνται υπό τῶν κεντρικῶν καταστημάτων τῶν

τραπεζῶν μετακινήσεις χρήματος ἀπὸ τοῦ καταστήματος ὅπου τοῦτο συνεσωρεύθη καὶ πλεονάζει πρὸς ἀνεφοδιασμόν τῶν καταστημάτων ὅπου παρουσιάζεται χρηματικὴ στενότης. Αἱ μετακινήσεις αὐταὶ γίνονται διὰ μεγάλα χρηματικά ποσά, ἐκτελοῦνται πρὸς ἀσφάλειαν τῇ συνοδείᾳ ὑπαλλήλων τῆς τραπεζῆς καὶ ὀργάνων τῆς ἀσφαλείας τῆς τραπεζῆς, ἀποκαλοῦνται δὲ Χρηματαποστολαί.

Καίτοι χρηματαποστολὰς δύνανται νὰ ἐνεργοῦν αἰκαστῶς ἕκαστον τράπεζαι, ἐν τούτοις ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς καθόλου τραπεζικῆς ὀργανώσεως τὸ ἔργον τοῦτο τείνει νὰ περιορισθῇ εἰς τὰς ἐκδοτικὰς τραπεζὰς, αἵτινες ὡς κεντρικαὶ τράπεζαι χρησιμοποιοῦν τὰ ὑποκαταστήματά των ὡς κέντρα χρηματικοῦ ἀνεφοδιασμοῦ ὅλων τῶν ἄλλων τραπεζῶν.

Μεταξύ ἐτέρων ἐργασιῶν παροχῆς ὑπηρεσιῶν περιλαμβάνονται αἱ κάτωθι :

Εἴσπραξις Ἀξιῶν (Ἀξίαι πρὸς εἴσπραξιν). Μία ἐκ τῶν σπουδαιότερων λειτουργιῶν παροχῆς ὑπηρεσιῶν (διαμεσολαβητικῶν) ὑπὸ τῶν τραπεζῶν εἶναι ἡ εἴσπραξις ἀξιῶν διὰ λογαριασμόν τῶν πελατῶν αὐτῶν. Ἡ ἐργασία αὕτη συνίσταται εἰς τὴν παράδοσιν τῶν πρὸς εἴσπραξιν ἀξιῶν ὑπὸ τοῦ πελάτου εἰς τὴν τράπεζαν, ἥτις ἀναλαμβάνει, ἐπί ἀμοιβῆ, νὰ διενεργήσῃ τὴν εἴσπραξιν παρὰ τῶν ὑποχρέων πρὸς τοῦτο, ἢ τὸν κατ' ἄλλον τρόπον διακανονισμόν, καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ προϊόντος, ἐπὶ τῇ βάσει ὁδηγῶν παρεχομένων εἰς αὐτὴν δι' ἐγγράφου τοῦ παραδίδοντος τὰς πρὸς εἴσπραξιν ἀξίας πελάτου ("κομιστοῦ" ἢ ἐντολέως). Αἱ ὁδηγαὶ δέονται νὰ τηροῦνται μετὰ πάσης ἀκριβείας, καθόσον οἰαδήποτε παρέκκλισις ἐκ τούτων, ἐκτός ἐάν πρόκειται νὰ διασφαλίσῃ τὰ συμφέροντα τοῦ πελάτου τῆς, δημιουργεῖ σοβαρὰν εὐθύνην διὰ τὴν τράπεζαν. Ἀπάντησις τῆς τραπεζῆς ἔγγραφος περὶ παραλαβῆς τῶν πρὸς εἴσπραξιν ἀξιῶν καὶ ἀναλήψεως τῆς εἰσπράξεως συνιστᾷ μετὰ αὐτῆς καὶ τοῦ πελάτου τὴν σύμβασιν ἐντολῆς, ἥτοι ἡ τράπεζα ἐνεργεῖ ὡς ἀμειβόμενος ἐντολοδόχος. Αἱ πρὸς εἴσπραξιν ἀξίαι δύνανται νὰ εἶναι εἰσ-

πρακτέαι ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἢ ἐξωτερικῷ καὶ περιλαμβάνουν συνήθως τοὺς ἐξῆς τίτλους : συναλλαγματικάς, γραμμάτια εἰς διαταγὴν, φορτωτικάς (μεθ' ὅλων τῶν συνοδευτικῶν ἐγγράφων), τοκομερίδια ἢ μερισματαποδείξεις, κληρωθείσας ὁμολογίας δανείων, ἰδωτικάς ἐπιταγὰς, ταχυδρομικά εἰδοποιητήρια, ἀσφαλιστικάς ἀποδείξεις κ.ἄ.

Αἱ πρὸς εἰσπραξιν ἀξίαι διακρίνονται εἰς εἰσπραττομένας παρὰ τῷ καταστήματι τῆς τραπέζης εἰς ὃ παραδίδονται (παρ' ἡμῖν) ἢ εἰς ἑτέρας θέσεις (παρὰ τρίτοις), ἐσωτερικοῦ ἢ ἐξωτερικοῦ, ὅπου μέ τὰς ἀποστελλομένας ὑπὸ τοῦ παραλαμβάνοντος καταστήματος (κεντρικοῦ ἢ ὑποκαταστήματος) εἰς ἕτερον κατάστημα τῆς τραπέζης ἢ ἀνταποκρίτριαν τράπεζαν τοῦ ἐξωτερικοῦ, διαβιβάζονται πρὸς τήρησιν καὶ αἱ ὁδηγίαι τοῦ ἐντολέως τῆς εἰσπρακτέας ἀξίας.

Ἐάν προκειμένης τῆς εἰσπράξεως ἤθελε προκινῆσθαι τὸ μὴ προβλεπόμενον ὑπὸ τῶν ἀρχικῶν ὁδηγῶν ἢ αὐταὶ ἠθέλον ἀποδειχθῆ ἀσαφεῖς ἢ ἀνεπαρκεῖς, ζητοῦνται ὑπὸ τῆς τραπέζης συμπληρωματικαὶ ὁδηγίαι. Ἰδιαιτέρα εἶναι ἡ εὐθύνη τῆς τραπέζης ἐάν ὑφίστανται προθεσμιαὶ διὰ τὴν διενέργειαν τῆς εἰσπράξεως πρὸς ἐμπρόθεσμον ἐκτέλεσιν τῶν ἀπαιτουμένων ἐνεργειῶν, ὡς εἶναι ἡ παρουσίασις συναλλαγματικῆς πρὸς εἰσπραξιν ἢ διαμαρτύρησις εἰς περίπτωσιν μὴ πληρωμῆς, ἐκτός ἐάν ὑφίστανται ἀντίθετοι ὁδηγίαι. Ἐπὶ φορτωτικῶν ἀντιμετωπίζονται παράλληλοι ἐνέργειαι, ὡς πυρασφάλεια, ἀποθήκευσις τῶν ἐμπορευμάτων, τμηματικαὶ παραδόσεις, καθιστάμεναι συνθετώτερα προκειμένου περὶ ἐξαγωγῆς ἢ εἰσαγωγῆς ἐμπορευμάτων. Ὁ διακανονισμὸς τῆς πρὸς εἰσπραξιν ἀξίας δὲν γίνεται πάντοτε τοῖς μετρητοῖς ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλους τρόπους (ἀποδοχὴ συναλλαγματικῆς, χρέωσις λογαριασμοῦ κλπ.) μέχρι καὶ τῆς παραδόσεως τῆς ἀξίας ἐλευθέρας πληρωμῆς ἐπὶ ἀποδείξει, ἐάν τοιαύτη ἔχῃ δοθῆ ὁδηγία.

Μετά τὸν διακανονισμόν, ἐφ' ὅσον οὗτος ἐπραγματοποιήθη δι' εἰσπράξεως, καταρτίζεται καὶ διαβιβάζεται εἰς τὸν δικαιοῦχον ἐντολέα - νομιστὴν (πελάτην) ἐκκαθάρισις, μέ τὸ καθαρὸν προϊόν τῆς ὁποίας ὁ δικαιοῦχος πιστοῦται ὑπὸ τῆς

τραπέζης εἰς λογαριασμόν, ἐξ οὗ οὗτος ἀναλαμβάνει τό σχε-
 τικόν ποσόν τῆς εἰσπραχθείσης ἀξίας. Ἐάν ὁ διακανονισμός
 δέν ἐγένετο τοῖς μετρητοῖς, διαβιβάζεται εἰς τόν κομιστήν
 ἢ γενομένη παρά τοῦ παραλήπτου ἀποδεικτὴ συναλλαγματικὴ ἢ
 ἢ ἀπόδειξις παραλαβῆς τῆς ἀξίας ἐλευθέρας πληρωμῆς κλπ.
 Αἱ μὴ διακανονιζόμεναι ἀξίαι ἐπιστρέφονται εἰς τόν κομι-
 στήν.

Αἱ τράπεζαι εἰσπράττουν διὰ τὰς ἐργασίας των ταύ-
 τας προμήθειαν κυμαινομένην ἀναλόγως τῆς ἰδιαζούσης ἐκά-
 στοτε περιπτώσεως καὶ συνθετότητος τῶν πράξεων καὶ ἐνερ-
 γεῶν τῆς τραπέζης πρὸς εἰσπραξιν τῶν ἀξιῶν. Πάσαι προ-
 μήθειαι εἰσπράττονται διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἀξιῶν ἀπλη-
 ρῶτων ἢ διὰ τὴν παράδοσιν τούτων ἐλευθέρων πληρωμῆς.

Ἐργασίαι συμπαρομαρτυροῦσαι πρὸς τὴν εἰσπραξιν
 τῶν ἀξιῶν, ὡς ἡ ἀποθήκευσις τοῦ ἐμπορεύματος, ἡ ἀνταλ-
 λαγὴ τῆς φορτωτικῆς διὰ διατακτικῶν πρακτορεῶν κλπ., ἀ-
 μείβονται ἰδιαιτέρως.

Ἐγγυητικαὶ ἐπιστολαί. Ἐγγυητικὴ ἐπιστολὴ
 εἶναι ἔγγραφον τῆς τραπέζης ἀπευθυνόμενον πρὸς τρίτον,
 διὰ τοῦ ὁποίου αὕτη ἐγγυᾶται ἀνεκκλητῶς τὴν ἄνευ ἀντιφ-
 ρήσεως ἄμεσον εἰς αὐτόν καταβολήν, ἐπὶ τῇ εἰδοποιήσει του,
 τοῦ καθοριζομένου ποσοῦ, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ πελάτης
 τῆς, ἐντολῇ τοῦ ὁποίου χορηγεῖται ἡ ἐγγυητικὴ ἐπιστολὴ,
 δέν ἤθελεν ἐκπληρῶσαι τὰς ἔναντι τοῦ τρίτου ἀναληφθείσας
 ὑποχρεώσεις αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἐγγυητικῇ ἐπιστολῇ καθορίζεται
 ρητῶς ἡ προθεσμία λήξεως, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ὁποίας
 ἡ ἀναλαμβανομένη διὰ τῆς ἐγγυητικῆς ἐπιστολῆς ὑποχρέω-
 σις τῆς τραπέζης παύει ἰσχύουσα. Ἐντὸς τῆς τασσομένης
 προθεσμίας ἡ ἐγγύησις εἶναι ἀνέκλητος. Ἐπιστρεφομένης
 τῆς ἐγγυητικῆς ἐπιστολῆς εἰς τὴν τράπεζαν καὶ πρὸ τῆς προ-
 θεσμίας λήξεως ἢ ἐκλιπόντος τοῦ εἰδικοῦ λόγου δι' ὃν αὕτη
 παρεσχέθη, παύει ἰσχύουσα ἢ ἀναληφθεῖσα ὑπὸ τῆς τραπέ-
 ζης ὑποχρέωσις ἔναντι τοῦ τρίτου.

Διά τῆς ἐργασίας ἐκδόσεως ἐγγυητικῶν ἐπιστολῶν αἱ τράπεζαι ἐξυπηρετοῦν τοὺς πελάτας των εἰς τὰς σχέσεις των μετὰ τρίτων. Ἡ ἐξυπηρέτησις συνίσταται εἰς τὸ γεγονόσθαι εἰς περιπτώσεις καθ' ἃς ὁ πελάτης θά ὑπεχρεοῦτο ἄλλως εἰς τὴν καταβολὴν πρὸς τρίτον χρηματικῆς ἐγγυήσεως, ἢ τράπεζα χορηγοῦσα ἐγγυητικὴν ἐπιστολὴν ἀπαλλάσσει αὐτὸν ἀπὸ τῆς τοιαύτης καταβολῆς. Ἐν προκειμένῳ ἡ τράπεζα δέν χορηγεῖ χρηματικὸν δάνειον, δέν λαμβάνει δηλαδή χωρὰν "ἐκταμίευσις", ἀλλὰ ὅ,τι λαμβάνει χωρὰν εἶναι ὁ δανεισμός τῆς "πίστεως" ἢ τῆς "ὑπογραφῆς" τῆς τραπέζης. Ἐπομένως ἡ ἐργασία αὕτη θά ἠδύνατο νά ὑπαχθῆ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τραπεζικῶν ἐργασιῶν παροχῆς "ὑπηρεσιῶν", εἰς ἣν δηλαδή θέσιν ἐνταῦθα καί ἐξετάζεται. Ἐν τούτοις, δόκιμοι συγγραφεῖς κατατάσσουσιν ταύτην εἰς τὰς πιστωτικὰς ἐργασίας τῶν τραπεζῶν, ἔχοντες ὡς κριτήρια ἀφ' ἑνὸς τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ πελάτου πρὸς καταβολὴν χρήματος εἰς τὸν ἀξιούντα τὴν ἐγγύησιν τρίτον ἢ ἀκόμη τὴν δυνατότητα ὅπως δανεισθῆ οὗτος ἄλλοθεν, παρ' ἰδῶτου ἢ ἑτέρου πιστωτικοῦ ὀργανισμοῦ, βάσει τῆς ἐγγυήσεως τῆς τραπέζης, καί ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀναλαμβανομένην ὑπὸ τῆς τραπέζης δέσμευσιν καί τὸν κίνδυνον ἐνδεχομένης καταβολῆς τοῦ ποσοῦ τῆς ἐγγυήσεως ἐν τῷ μέλλοντι.

Προκειμένου ἡ τράπεζα νά χορηγήσῃ ἐγγυητικὴν ἐπιστολὴν, δι' ἧς ἀναλαμβάνει ἀνέκκλητον εὐθύνην πληρωμῆς, στηρίζεται ἐπὶ ἀσφαλειῶν, τὰς ὁποίας ζητεῖ ὅπως τῆς παράσχη ὁ πελάτης, ὁ ἐπιζητῶν τὴν ἐκδοσιν τῆς ἐγγυητικῆς ἐπιστολῆς, πρὸ τῆς χορηγήσεως τῆς ἐπιστολῆς. Συνήθως αἱ παρεχόμεναι ἀσφάλειαι εἶναι ἐμπράγματα (πιστωτικοὶ τίτλοι, ἐμπορεύματα ἢ ἄλλαι ἀξίαι διδόμεναι εἰς ἐνέχυρον, ἐγγραφή προσημεώσεως ἢ ὑποθήκης ἐπὶ ἀκινήτου ἢ ἕτερα περιουσιακά στοιχεῖα, ὡς λ.χ. κατάθεσις τοῦ πελάτου δεσμευομένη διὰ τὴν περίοδον ἰσχύος τῆς ἐγγυήσεως τῆς τραπέζης κ.ἄ.), ἡ δὲ ἀξία τούτων δέον κατ' ἀρχὴν νά καλύπτῃ τὸ ποσὸν τοῦ ἀναλαμβανομένου ὑπὸ τῆς τραπέζης κινδύνου. Ἐγγυητικὴ ἐπιστολὴ ὅμως δύναται νά ἐκδοθῆ, τῆς τραπέζης

στηριζομένης εἰς τὴν πρῶσωπικὴν ἀσφάλειαν, ὅποτε ὁ πελάτης δέον νά τυγχάνῃ πιστοῦχος τῆς τραπεζῆς, ἰσχυόντων ὄσων ἀνωτέρω περί πιστούχων ἐλέχθησαν.

Πρὸς ἔκδοσιν τῆς ἐγγυητικῆς ἐπιστολῆς ὑποβάλλεται ἔγγραφος αἴτησις τοῦ πελάτου, δι' ἧς προσδιορίζεται ἐπακριβῶς τό κείμενον ὅπερ θά περιλαμβάνῃ ἢ ἐκδοθησομένη ἐγγυητικὴ ἐπιστολή. Διὰ τοῦ ὑποβαλλομένου ὑπὸ τοῦ πελάτου ὡς ἄνω ἐγγράφου δεσμεύεται οὗτος συμβατικῶς ἔναντι τῆς τραπεζῆς διὰ τὴν παρασχεθησομένην ὑπ' αὐτῆς ἐγγύησιν.

Διὰ τὰς χορηγουμένας ἐγγυητικὰς ἐπιστολάς αἱ τράπεζαι εἰσπράττουν προμήθειαν προσδιοριζομένην καὶ κυμαινομένην εἰς ποσοστά ἐπὶ τοῖς χιλίοις καὶ λογιζομένην ἀνά τρίμηνον. Αἱ προμήθειαι δι' ἐγγυητικὰς ἐπιστολάς αἰτουμένας ὑπὸ τραπεζῶν ἢ ἀπευθυνομέας πρὸς πρακτορεῖα ἀτμοπλοικῶν ἑταριῶν, εἶναι ἡλαττωμένα.

Αἱ ὑπὸ τῶν ἐν Ἑλλάδι τραπεζῶν ἐκιδόμεναι ἐγγυητικαὶ ἐπιστολαὶ ἀπευθύνονται συνήθως :

α) Πρὸς τὸ Δημόσιον ἢ Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου καὶ ἀναφέρονται εἰς συμμετοχὴν τῶν πελατῶν τῶν εἰς μειοδοτικούς διαγωνισμούς προμηθειῶν ἢ κατασκευῶν ἢ εἰς τὴν καλὴν ἐκτέλεσιν κατακυρωθέντων ἔργων.

β) Πρὸς Τελωνειακὰς ἀρχὰς διὰ τὴν πληρωμὴν δασμῶν ἐπὶ εἰσαγομένων ἐπὶ ἐπανεξαγωγῇ εἰδῶν, ἐάν δέν ἤθελον ταῦτα ἐπανεξαχθῆ.

γ) Πρὸς οἴκους ἐξωτερικοῦ διὰ τὸ καλὸν τέλος εἰσαγομένων ἐπὶ προθεσμιακῶ διακανονισμῶ ἔμπορευμάτων.

δ) Πρὸς πρακτορεῖα συγκοινωνιακῶν ὀργανισμῶν (ἀτμοπλοικῶν ἢ σιδηροδρομικῶν) διὰ τὴν παράδοσιν ἔμπορευμάτων ἄνευ ἀμέσου προσκομίσεως φορτωτικῆς.